

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΗ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΜΑΪΟΥ 1981 | ΑΡΙΘ. 9-10

ΕΟΡΤΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑ*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Παναγιώτατε και Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικῆ Πατριάρχᾳ, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ και περιπόθητε ἀδελφὲ και συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Δ η μ ῆ τ ρ ι ε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Χάριτι και Φιλανθρωπία Θεοῦ ἐπὶ τῇ κοσμοσωτηρίῳ ἐορτῇ τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως και αὔθις ἤκοντες, ἐν ἣ «τὰ πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε και γῆ και τὰ καταχθόνια», ἐν ἀγαλλιάσει δὲ ψυχῆς τὸν νικητήριον παιᾶνα «Χριστὸς Ἀνέστη» ἐκ τῶν τοῦ ἄδου μυχῶν ἐνωτισθέντες, μμνησκόμεθα ἀπάσης τῆς Μιάς, Ἀγίας, Καθολικῆς και Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἔθει δ' ἀρχαίῳ στοιχοῦντες, Ἀγάπη ἀδελφικῇ τῇ Ὑμετέρα ἐπιποθήτω Ἀγιωσύνη κοινωνοῦμεν και νοερώς ταύτην περιπτυσσόμενοι τῷ ζῳηφόρῳ σαλπίσματι προσαγορεύομεν.

Χ ρ ι σ τ ὸ ς Ἀ ν ἔ σ τ η !

Ἐν ταύτῃ οὖν τῇ κλητῇ και ἀγία ἡμέρᾳ σύμπας ὁ τε εὐλαβῆς κληρὸς και ὁ φιλόχριστος

* Ὅμοια Γράμματα ἀπεστάλησαν και πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς Ὁρθόδοξους Πατριάρχας και τοὺς Ἀρχηγούς τῶν Ὁρθόδοξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Λαός, πνευματικοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδε τὸν Νικητὴν τοῦ θανάτου και Ἀρχηγὸν τῆς ζῳῆς ὡς ἐκ παστάδος προελθόντα ἀπὸ τοῦ Θεοδέγμονος Τάφου, πύλας αἰωνίους συντρίψας και μοχλοὺς σιδηροῦς συνθλάσας. Καὶ γὰρ ἀναστὰς ἐκ τοῦ μνήματος τῆς δόξης ὁ Κύριος τὰ δεσμὰ τοῦ ἄδου διέρρηξε λύσας τὰς ὀδύνας τοῦ θανάτου, τῆς προγονικῆς κατάρας πάντας ἡμᾶς ἐλυτρώσατο προσαγαῶν τῷ Θεῷ και Πατρὶ, και πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν γενόμενος ἀνέστησε τὸ γένος τῶν βροτῶν, ζῳὴν τε αἰώνιον και ἀφθαρσίαν δωρούμενος πᾶσι τοῖς τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ πιστεύουσιν.

Ὅθεν δόξαν και αἶνον τῷ φιλανθρώπῳ Λυτρωτῇ και Θεῷ ἡμῶν ἀναμέλλοντες, και χεῖλεσιν ἀναξίους ὠδὰς ἐπινικίους προσάδοντες, «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι» σπεύδομεν κοινωνῆσαι τῇ Ὑμετέρᾳ Θεοτιμῆτῳ και Γεραρῶ Παναγιότητι και τὸν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἀνταλλάξασθαι, ἐκφραῖσαι δ' ἅμα Αὐτῇ, τῇ περὶ Αὐτὴν Ἱερῶ Συνόδῳ, τῷ τε ἱερῷ Κλήρῳ και παντὶ τῷ Θεολέκτῳ Λαῷ τὴν χαρὰν και τὴν συγκίνησιν ἡμῶν τε και τῆς κατ' Ἑλλάδα Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἱερῶ συγκυρίᾳ τοῦ ἐορτασμοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, και δὴ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Ὁσίων και Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, (Ζ' Ἰουνίου), τῆς ἐπετείου τῆς δεκάτης ἔκτης ἑκατονταετηρίδος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τῆς ἐν Κωνσταντι-

ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

Πρὸς

Τὸ Χριστεπόνυμον Πλήρωμα τῆς καθ' Ἑμᾶς

Ἀγιοτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς

Ἀδελφοί,

«ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ»

Πάσχα τιμῶμεν τὸ σωτήριο, Πάσχα Κυρίου Πάσχα ἐορτάζομεν.

Διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἡ ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ὅπως τὴν θέλει καὶ ὁ ὕμνωδός, «ἡ ἐορτὴ τῶν ἐορτῶν». Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας Ὁρθοδόξους, εἶναι κάτι ἀκόμα. Εἶναι ἡ Λαμπρὴ.

νουπόλει τὸ πρῶτον συγκληθείσης τῇ 381 μ.Χ. Ἡ Ἀγία ἐκείνη Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων σοφῶν αὐτῆς Διατάξεων καὶ Ἱερῶν Κανόνων, συνεπλήρωσε τὸ Σύμβολον τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως, ὀριστικῶς διατυπώσασα τὴν ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπόρευσιν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος Ὁρθόδοξον διδασκαλίαν, διακηρύξασα ἐν γένει τὴν Πνευματολογία, τῆς Μιάς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποτελέσασα οὕτω σταθμὸν μέγα ἐν τῇ πορείᾳ τῆς δογματικῆς διατυπώσεως τῆς πίστεως ἡμῶν.

Ὅθεν γεραίροντες τοὺς συγκροτήσαντας αὐτὴν Θεοφόρους Πατέρας καὶ ἀκλινῶς πιστεύοντες καὶ προσκυνοῦντες τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκ-

Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ στοιχεῖον τὸ ὁποῖον τὸ ὁποῖον φανερώνει τὴν διαφορὰν εἰς τὸν ἐορτασμὸν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Ἡ Χριστιανικὴ Δύσις, προβάλλει τὴν Γέννησιν τοῦ Θεανθρώπου, σὰν τὴν κυρίαρχον ἐορτὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία θεωρεῖ κορυφαία τὴν στιγμὴν τῆς Ἀναστάσεως, διότι χωρὶς τὴν Ἀνάστασιν δὲν νοεῖται Χριστιανισμός.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους μας ἡ προσδοκία τῆς Ἀναστάσεως, ἦτο πάντα ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς μας. Ἡ Ἀνάστασις ἦτο πάντα δι' ἡμᾶς ἡ μεγάλη Ἀλήθεια. Εἰς αὐτὸ τὸ κοσμοϊστορικὸν γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἐβασίσθη καὶ ὁ πόθος μας διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἔθνους.

Τὸ γεγονός ὅτι σήμερον ζοῦμε εἰς τὸ κατὰ

πορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον, μετὰ μεγάλης συγκινήσεως μνημονεύομεν τῆς ἱερᾶς ταύτης καὶ ἱστορικῆς ἐπετείου, συγχαίροντες καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, ἅμα δὲ καὶ δεόμενοι τοῦ Κυρίου καταξιῶσαι τὴν Ἀγίαν ἡμῶν Ὁρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἰδεῖν νέας Θεολέκτους Συνόδους, τῇ Χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος συγκροτούμενας.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ αὐθις φιλήματι ἀγίῳ κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν χορείαν τῶν Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων ἐν Χριστῷ ἀναστάντι διατελοῦμεν

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος

πάντα ἐλεύθερον Κράτος μας, εἶναι ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς προσδοκίας, πού οἱ ἀγῶνες τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ μαζί μὲ τὴν πίστιν του, τὸ ἔκαναν πραγματικότητα.

Τὴν χαρμόσυνον αὐτὴν ἡμέραν, τὴν «πανηγυρι τῶν πανηγύρεων» εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως, ὅταν ὅλοι οἱ πιστοὶ ψάλλουν θριαμβευτικὰ τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ὅτι «Χριστὸς Ἀνέστη», ἀναφερόμεθα καὶ εἰς τὴν διαπίστωσιν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Γένους μας, διὰ νὰ τονίσουμε ἰδιαίτερος τοῦτο: Ἡ Ἐκκλησία μας, φορεὺς τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς τὴν μακραίωνα ἱστορία της, ἐνώνει πάντα τὸν λαόν μας καὶ τὸν κατευθύνει εἰς τὴν προσδοκίαν τῆς συνεχοῦς Ἀναστάσεως. Ἡ ἴδια ἴσταται ὑπεράνω διαφορῶν καὶ ἀντιθέσεων, ἢ κοσμικῶν ἐπιδιώξεων πού τυχόν ὑπάρχουν εἰς τὰ ἄτομα, εἰς ὀμάδας ἢ ἰδεολογίας. Αὐτὸ ἐφάνη χωρὶς καμμίαν ἀμφισβήτησιν, ὅταν τὸ σκλαβωμένο Ἔθνος περιέμενε τὴν Ἀνάστασιν του καὶ ἡ Ἐκκλησία του πρωτοστάτησε εἰς τοὺς ἀγῶνας του διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῆς ἐλπίδος του καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου του καὶ τὴν δικαίωσιν τῆς πίστεώς του.

Κάθε φορὰ, λοιπόν, πού ὁ Πανάγαθος Θεὸς μᾶς ἀξιώνει νὰ ἑορτάζουμε τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Θεανθρώπου, ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, πρέπει νὰ γυρίζουμε τὴν σκέψιν μας εἰς τὴν νίκην τῆς ζωῆς κατὰ τοῦ θανάτου, χωρὶς νὰ ξεχνᾶμε, πὼς πρὶν ἀπὸ κάθε Ἀνάστασιν ὑπάρχει ἓνας σταυρός.

Πολλὲς φορές, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε, πὼς εἰς τὸ παρελθὸν τοὺς μαρτυρικοὺς μας σταυροὺς δημιουργήσαμε καὶ στήσαμε οἱ ἴδιοι, μὲ τὴν ἔλλειψιν ὁμοψυχίας καὶ ἐνότητας.

Σήμερα πού ὅλοι προσβλέπουμε εἰς ἓνα καλύτερον μέλλον τοῦ Ἔθνους μας, πρέπει νὰ παραμείνουμε σφιχτὰ ἐνωμένοι εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας μας, πού ἀγκαλιάζει ὅλους τοὺς Ἕλληνας σὰν παιδιὰ της. Ἔτσι θὰ κρατήσουμε δι' ἡμᾶς καὶ τὰς οἰκογενείας μας καὶ τὸ Ἔθνος μας ὀλόκληρο, τὴ νίκη τῆς Ἀναστάσεως.

Ἄ δ ε λ φ ο ῖ !

Ὡς στρατιῶται Χριστοῦ πορευόμεθα εἰς τὴν καθ' ἡμέραν δύσκολον τῆς ζωῆς μάχην μὲ βεβαίαν πίστιν, ὅτι ὁ ἐκ τοῦ Ζωοδόχου Τάφου Ἐγεθθεὶς Κύριος Νικητὴς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου γενόμενος, καὶ ἡμᾶς μετόχους τῆς Νίκης Του θὰ καταστήσῃ εἰς τὴν Πασχάλιον Γαλιλαίαν, ὅπου πάντες διὰ τοῦ Ἀγγέλου εἰδοποιούμεθα «δραμεῖν».

Ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι πάντας κατασπαζόμενοι καὶ ἐν Κυρίῳ εὐλογοῦντες, ἐκ βαθέων εὐχόμεθα, ἢ πασχάλιος ἐλπίς νὰ φωτίξῃ τὸν δρόμον τῆς ζωῆς ἡμῶν.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ 1981

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΩ ΠΑΣΧΑ

† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ τοῦ ἐνδόξως ἀναστάντος Σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ.

Ἐξήλθομεν οἱ πιστοὶ εἰς τὴν Ἀνάστασιν. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ Πασχαλίου φωτός, ἐν ᾧ «ἡ δόξα Κυρίου ἀνατέταλκεν» (Ἦσ. ξ' 1), πιστοῦμεν τὴν ἔκτακτον διάβασιν τοῦ ἀνθρώπου «ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν» (Υἠολ.). Προσκυνοῦμεν χαίροντες ζῶντα Θεὸν καὶ Πάσχα τὸ μυστικόν.

Ἡ πίστις αὐτῆς τῆς εὐφροσύνης ἐξόδου καὶ μεταμορφώσεώς μας διὰ τῆς μυστικῆς θεωρίας τοῦ ἀποστόλου φωτός τῆς Ἀναστάσεως, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ περιπόθητα, ἀποτελεῖ τὴν αἰσθητὴν συνείδησιν τῆς ἄλλης βιοτικῆς, τῆς ὁποίας ἀπαρχὴ ἐγένετο ἡ Ἐγερσις τοῦ εἰς Ἄδου κατελθόντος Χριστοῦ, Ὃς καὶ ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο.

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, ὡς μία ἱστορικὴ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ποσόκλησις διὰ τὴν ἀναμόλυνσιν τοῦ ἀδύτου τῆς ψυχῆς του καὶ τὴν ἀνακάμψιν τῆς κατὰ τῆς ζωῆς, παρὰ μὲν καὶ ὡς ἡ μοναδικὴ ποσόκλησις πρὸς δρόσιν, ἐπιτυχίαν καὶ πνευματικὴν εὐφροσύνην, διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀσύγκριτον ἐλπίδα. Ἀλλὰ καὶ ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐνέργεια πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ Ἐνός ὡς ἀεὶ παρόντος, ἐν τῷ Ὅποιῳ τὰ πάντα ἄρχονται καὶ τὰ πάντα τελειοῦνται. Καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς, ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς ἀξία ὑπεριτέρα πάσης ἄλλης φιλοσοφικῆς θεωρίας, ὡς ἐχέγγυον τῆς πληρότητος τῆς ζωῆς, ὡς αἰτία μᾶς ἀπ' εὐθείας κοινωνίας μετὰ τὸν Αἰώνιον Θεόν.

Τὸ χριστιανικὸν ἀναστάσιμον κήρυγμα περὶ τῆς νίκης ἐναντίον τοῦ θανάτου, ὅπως ἴσως προῖποθῆται καὶ παραδέχεται τὸν θάνατον, τὸν ὅποιον βλέπει ὡς πρόβλημα οὐσιαστικόν. Ἀλλὰ προσβάλλει τὴν ζωὴν, δηλαδὴ τὴν χαρὰν, κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἰδίου τοῦ χριστιανισμοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὁ χριστιανισμὸς δὲν συμφιλιώνεται μετὰ τὸν θάνατον, ἀλλ' ἀποκαλύπτει τὸν θάνατον. Καὶ ἀποκαλύπτει τὸν θάνατον, ἐξαγγέλλει τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ δυνάμει «τῆς ἀναστάσεως τὴν πείραν εἰληφότες» (Υἠολ.), πορεύονται πρὸς τὴν εὐλογημένην Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὑπεριτάτην καὶ ἐσχάτην ἀξίαν κάθε ὑπάρξεως. Ἡ εἰσοδος τοῦ χριστιανοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ζωὴν τῆς Βασιλείας αὐτῆς, εἶναι εἰσοδος εἰς τὴν χαρὰν καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διότι τελεσιουργεῖται διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἡ Ἐκκλησία, εἶναι ἡ εἰσοδος εἰς τὴν ἀνεσχημένην ζωὴν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ κοινωνία τῆς αἰωνίας ζωῆς. Ἡ αἰετήρη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ (Ρωμ. ιδ' 17). Ὅσον οἱ χριστιανοὶ θὰ νοσταλγοῦν τὴν Βασιλείαν αὐτὴν, τόσον καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ θὰ ἐρχεται καὶ θὰ ἐπανέρχεται ἐξωραϊσμένη μετὰ τὸ ὑπεριστατον ἐκεῖνο κάλλος τοῦ Ὁρθοῦ, τῆς μίας τῶν Σαββάτων, ὁδηγήτρια τῆς θεωρώσεως τῶν. Εἰς τὴν μυστικὴν αὐτὴν ἐναλλαγὴν καὶ ἀλλοίωσιν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἐκ τοῦ κενοῦ μνημεῖου πυροδοτουμένην, ἐνπάρχει ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀείποτε τελειοῦσα καὶ πληροῦσα καὶ ἀγιάζουσα δύναμις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ φωταγωγοῦσα τὸ ἀνέσπερον φῶς τῆς νυκτὸς τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ποθοῦσα τὴν χαρισματικὴν αὐτὴν μέθεξιν τοῦ ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀνακαινισθέντος ἀνθρώπου εἰς τὸν ἀπειρόκαλλον κόσμον τοῦ Πνεύματος, μεταχειτεῖται συνεχῶς εἰς αὐτὸν εἴτε δι' ὁρατῶν, εἴτε δι' ἀοράτων, εἴτε ἐν μυστηρίοις, εἴτε ἐν ὑμολογίαις, εἴτε ἐν εὐχετικαῖς δεήσεσι, τὴν «ἀνωθεν γέννησιν», δηλαδὴ τὴν πνευματικὴν περιτελισίαν του ὑπὸ τοῦ Παρακλήτου.

Ἡ δὲ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία εὐσεβῶς μνηνησκομένη τοῦ πρὸ χιλίων ἑξακοσίων ἀκριβῶς χρόνων ἱστορικοῦ καὶ σπουδαίου διὰ τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν γεγονότος τῆς συγκλήσεως ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ταύτῃ τῆς Ἁγίας Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία ἐξέδηκε σαφέστερον καὶ συνεπλήρωσε διὰ τῶν περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῶν ἐφεξῆς ἄρθρων τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως ἡμῶν καὶ παρέδωκεν ἡμῖν ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν τὴν πίστιν, ὥρισε διὰ τὸν προσεχῆ Ἰούνιον μῆνα τὴν ἰδιαίτερον ἑξαορὴν καὶ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἐπειτείου ταύτης.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον καὶ εὐσημον ταύτην στιγμήν, καθ' ἣν ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος μετὰ τοῦ Πληρωματος τοῦ ἐγγύς καὶ τοῦ μακρὰν ἐφορᾷ «Πάσχα Κυρίου Πάσχω καὶ λαμπροφροεῖ διὰ τὸν ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφὰς» Κύριον, ὡς οἱ θεο-

ΕΠΙΣΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗΝ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 200

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Σ

Ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Πόλεως

Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης

Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν

καὶ πάσης Ἑλλάδος,

Ἀσπασμόν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Τῆς πάντα νοῦν ὑπερχειούσης εἰρήνης, ἐκ τῆς ζωαρχικῆς Τριάδος προούσης καὶ διακωνιζομένης ἐν τῇ ἐσωτέρῳ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, κυμαίνεται ἔστιν ὅτε τὸ γαληνὸν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ διαστάσει Αὐτῆς, ἀλλ' ἐπιπνέουσα ἢ αἴρα τοῦ Παναγίου Πνεύματος καταπραΰνει τὸν ταραχὸν καὶ τὴν εὐδίαν εἰσάγει, ἐπεὶ πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύουσιν Αὐτῆς εἰς τὸν αἰῶνα.

Οὕτω δὴ καὶ ἡ εἰρήνη, ἕνεκα τῶν ἐναντίων ἀνέμων, διασαλευομένη ἐφαίνετο περὶ τὴν δικάδα τῆς Σιωνιτικῆς Ἐκκλησίας, ἅμα τῇ τελευτῇ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Αὐτῆς Βενεδίκτου, ἀλλὰ πρὶν ἢ εἰσελθεῖν Αὐτὴν εἰς τοιαύτην δοκιμασίαν, ἔδοξε τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ τῇ Ἱερᾷ Αὐτῆς Συνόδῳ, καλέσασθαι τὴν Ἡμετέραν Μετριότητα ἐπὶ τοὺς οὐρανούς Αὐτῆς καὶ οὕτω διακεδέσασθαι τὸν κίνδυνον.

φόροι Πατέρες τῆς Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καθώρισαν, ἐπικαλεῖται ἐπὶ πάσαν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν δαφιλῆ προὴν τοῦ «κατ' ἰδίαν ἐπότασιν ὑπάροχτος» Ἁγίου Πνεύματος, «αὐτοῦ Κυρίου καὶ Ζωοποιοῦ», κατὰ τὴν ἐκφρασὴν τῶν θεοφόρων μελῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθούσης εἰρημένης θείας παρεμβολῆς, διὰ τῆς ἐκχύσεως τῶν ἐνεργειῶν Του, τῆς δόξης Του, τοῦ αἰδίου φωτός Του καὶ τῆς Χάρτιός Του.

Ἐν τῷ Πνεύματι τούτῳ τῷ Ἁγίῳ καὶ ἐν τῇ προσδοκίᾳ τῆς ἐξαιρέτου ἀγαλλιάσεως ἐκ τοῦ ὡς ἄνω ἱεροῦ ἔοργασμοῦ, προσεγγόμεθα πᾶσι μετὰ τοῦ ἐξασιράπιοντος Ἀγγέλου τῆς Ἀναστάσεως, οὗ

Χάρτι οὖν θεία καὶ Ἁγιοταφίτικῃ φρονήσει, τελεσίσεως τῆς καθιερωμένης διαδικασίας, συνωδᾶ τοῖς ἱεροῖς κανόσι, τῇ ἐκκλησιαστικῇ τάξει καὶ τῇ παρ' ἡμῶν συνηθείᾳ, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, φήφοις κανονικαῖς, ἐξελέξατο Ἡμᾶς Πατριάρχην τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐφ' ᾧ καὶ πρότερον ἐγένετο ἡ ἐνθρόνισις Ἡμῶν ἐν τῷ Πανίερῳ Ναῶ τῆς Ἀναστάσεως μετ' ἐκκλησιαστικῆς ἐπιστημότητος καὶ τῇ συμμετοχῇ Ἀντιπροσώπων ἐκ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν.

Σήμερον δὲ συγκαλέσαντες τὸ πρῶτον τὴν περὶ Ἡμᾶς Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον καὶ εὐχαριστήσαντες καὶ αὐτῆς τῷ Κυρίῳ ἐπὶ πᾶσιν, ἤκοιμεν εὐθὺς ἀμέσως, εὐαγγελισασθαι τῇ Ἡμετέρῳ πεφιλημένῃ καὶ Γερασμία Μακαριότητι πάντα τὰ αἴσια ταῦτα ἐν ἀσπασμῶν ἀγάπῃς, ἐν γράμμασιν εἰρηνικοῖς, ἐν ἐνότῃ πιστεως καὶ ἐν πολιᾷ Ὁρθόδοξῳ παραδόσει.

Περιπτυσσόμενοι οὖν Αὐτὴν ἀδελφοποθήτως ἐν Κυρίῳ, ὁμολογοῦμεν τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὡς ἐποίησατο ἡ μακαρία χορεία τῶν ἀοιδίμων προκατόχων Ἡμῶν καὶ Αὐτῆς, καὶ δὴ «οἱ Προφῆται ὡς εἶδον, οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν, ἡ Ἐκκλησία ὡς παρέλαθεν, οἱ Διδάσκαλοι ὡς ἐδογματίσαν, ἡ Οἰκουμένη ὡς συμπεφρόνηκεν, ἡ χάρις ὡς ἔλαμψεν, ἡ ἀλήθεια ὡς ἀποδέδεικται, τὸ ψεῦδος ὡς ἀπελήλυται, ἡ σοφία ὡς ἐπαρρησιάσατο καὶ ὁ Χριστὸς ὡς ἐδράθει», καὶ διακβεδαίουμεθ' Αὐτὴν, ὅτι τηρήσομεν ἀπαρασαλεύτως πάντα τὰ σωτηριώδη ταῦτα καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐκδαπανηθῶμεν, ὑπερασπιζόμενοι ἅμα παντὶ σθένει καὶ τῶν ἐν τοῖς Παναγίοις Προσκυνήμασιν ἀπαρχαγράπτων δικαίων τοῦ Ἡμετέρου Πατριαρχείου,

Χ ρ ι σ τ ὸ ς Ἀ ν ἑ σ τ η !

Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας.
Ἀμήν.

Ἁγιον Πάσχα 1981

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

πάντων ὑμῶν.

πρὸς χάριν τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν.

Ἐτοιμῶς δ' ἔχοντες, ἐν τῇ ἐνόητι τῆς Πίστεως καὶ τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης, συναντιλαμβάμεσθαι Αὐτῇ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε, θέλοισί ἔσμεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἔξομεν Αὐτὴν συναντιλήπτορα ἐν τῇ δυσχερεῖ διακονίᾳ ἡμῶν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας, προσεπιδηλοῦντες ἅμα, ὅτι οὐ παυσομεθα μιμνήσκεισθαι τοῦ τιμίου ὀνόματος Αὐτῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς Διπτύχοις καὶ ἐν ταῖς κατ' ἰδίαν προσευχαῖς ἡμῶν ἀπὸ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου, οὗ ἡ Χάρις εἶη Αὐτῇ, τῇ περὶ Αὐτὴν Ἀγία καὶ Ἱερά Συνόδῳ καὶ τῷ Χριστεπωνύμῳ πληρώματι τῆς κατ' Αὐτὴν Ἐκκλησίας, θαψιλῆς ἐν παντὶ καὶ πάντοτε.

Ἐν εἰρήνῃ δ' ἀρξάμενοι τῆς Πατριαρχικῆς πηδαλιουχίας ἡμῶν, ἐν αἰθρία τῶν διάπλου ἐκτελέσαι καὶ θεαρέστως τελειῶσαι διὰ τῶν εὐχῶν Αὐτῆς παρὰ Κυρίου αἰτούμεθα, σὺν τῇ μακροημερεύσει Αὐτῆς ἐν θεαῖς ἀγαθοδορίαις, καὶ περιπτυσσόμενοι Αὐτὴν καὶ αὐθις περιποθῆτως ἐν Κυρίῳ διατελοῦμεν.

Ἐν τῇ Ἀγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ αἰ.πα' Φεβρουαρίου κ'.

Τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας ἡμῖν Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός καὶ ὄλως πρόθυμος,

† Ὁ Ἱεροσολύμων ΔΙΟΔΩΡΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΠΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθμ. { Πρωτ. 1360
Διεκπ. 695 Ἀθήνησι τῇ 13-4-81

Μακαριώτατε καὶ Θειότατε Πατριάρχα τῆς Ἀγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Δ : ὁ ὁ ρ ε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἡ ἀγγελία τῆς ἐκλογῆς τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ὡς Πατριάρχου τῆς Ἀγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἐνέπλησε τὴν καρδίαν ἡμῶν θαθείας ἱκανοποίησεως καὶ ἀγαλλιάσεως. Διὸ καὶ πάνυ βραμένως ἠκούσαμεν τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀδελφοῦ ἡμῶν Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα, Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, ἐξηγησαμένου ἡμῖν πρότερον ἐπὶ Συνόδου τὰ κατὰ τὴν λαμπρὰν ὄντως τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Ὑμετέρας περιποθῆτου καὶ σεβασμίας ἡμῖν Μακαριότητος.

Πλήρωσιν τῆς χαρᾶς ἡμῶν ταύτης ἐπὶ τῇ ἐπαξίᾳ Ὑμῶν εἰς Πατριάρχην ἀνυψῶσαι ἀπετέλεσεν ἡ ἀπὸ 8ης ὀδεύοντος μηνὸς ἀφιχθεῖσα τιμία Εἰρηνική Ὑμῶν ἐπιστολή, ἐν ἣ καὶ ἀνέγνωμεν μετὰ συγκινήσεως τὰς ἐμολογίας καὶ τὰς ἐν ταπεινώσει ἐπαγγελίας Ὑμῶν, τοῦ ἐν παντὶ καὶ πᾶσι κατακολουθεῖν τοῖς πανορθόδοξως δεδογμένοις, καὶ πάντα ποιεῖν ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μάλιστα δὲ τῆς ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ μαρτυρίας τῆς Μῆς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς παντὶ σθένει προαπίσεως τῶν Παναγίων Προσκυνημάτων, ἐνθα πόδες Κυρίου ἔστησαν.

Ὅθεν ἐν ἀγαλλιάσει καρδίας ἀποδεχόμενοι τὴν Ὑμετέραν Ἀγαπητὴν καὶ Θεοπρόβλητον Μακαριότητα, ἀδελφοποθῆτως κατασπαζόμεθα Ὑμᾶς ὡς κανονικὸν Πατριάρχην τῆς Ἀγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης καὶ διαθεσκιούμεν Ὑμᾶς, ὅτι διατελέσομεν αἰ μετὰ τῆς ὀφειλομένης τιμῆς μνημονεύοντες τοῦ τιμίου ὀνόματος Ὑμῶν ἐν τε ταῖς θεαῖς καὶ ἱεραῖς λειτουργίαις, μετὰ τῶν ἄλλων ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν, κατὰ τὴν τάξιν, καὶ ταῖς τῆς ἡμῶν μετριότητος κατ' ἰδίαν προσευχαῖς.

Ἐγγιζούσης δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου μάρτυρος Διοδώρου, καθ' ἣν ἡ Ὑμετέρα Γεραρὰ Μακαριότης ἀγίε τὰ Ὄνομαστῆρια Αὐτῆς, δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας διατρανώσαι εἰσέτι τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἐγκαύχησιν ἡμῶν, ὅτι ἐν τῷ πρεσβυγενῇ θρόνῳ τῆς παλαιφάτου Σιωνιτιδος Ἐκκλησίας κατεστάθητε Ὑμεῖς δεξιὸς οἰκιστρός, φίλτατος ἐν Χριστῷ Ἀδελφός ἡμῶν, ἀναμφιλέκτου ἀφοσιώσεως εἰς τὰς τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος ἱερωτάτας παραδόσεις, εὐχηθῆναι δ' ἅμα καὶ ἐπ' αὐτῇ ὅπως ὁ τῆς Ἐκκλησίας Θεῖος Δομήτωρ εὐθύνη τὰ διαδήματα Ὑμῶν ὀρθοτομεῖν τὸν λόγον τῆς Αὐτοῦ Ἀληθείας, χαρίζεται Ὑμῖν ὑγίαιαν κατ' ἄμφω καὶ μακρότητα ἡμερῶν, πηδαλιουχεῖν τῇ ἐμπεισταυμένῃ Ὑμῖν ἐκλογάδα εἰς νομὰς σωτηρίου πρὸς δόξαν καὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, εὐκλειαν δὲ τῆς Ἀγιωτάτης Αὐτοῦ Ἐκκλησίας.

Διοδώρου τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῆς Ἀγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης εἴησαν πολλά τὰ ἔτη.

Ἐπὶ δὲ τούτοις φιλήματι ἀγίῳ κατασπαζόμενοι Ὑμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διατελοῦμεν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καὶ σεβασμίας ἡμῖν Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος

Ο ΕΥΒΟΕΥΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΖΙΓΑΒΗΝΟΣ

(1835 - 1910)*

3) Τὸ χωρίον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου «Βόσκει τὰ ἀρνία μου, ποιμαίνει τὰ πρόβατά μου, βόσκει τὰ πρόβατά μου» (Ἰωάν. 21, 15 - 17).⁴⁸

4) Ὅπως οὐδὲν ἐκ τῶν ὡς ἄνω χωρίων σημαίνει ἢ ἐπιβεβαιωτοῦ πρωτείου, ἢ ὑπέροχα καὶ κυριαρχικά δικαιώματα τοῦ πάπα ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τοιουτοτρόπως δὲν δικαιολογοῦνται τὰ προνόμια ταῦτα οὔτε καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἀπαριθμεῖται πρῶτος μεταξὺ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων (Ματθ. 1, 2, Μάρκ. 3, 16, Λουκ. 6, 14, Πράξ. 1, 13).⁴⁹

5) Ἀναιρεῖται ἡ παπικὴ ἐρμηνεία ἢ σχετιζομένη πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου μεταβολὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ἀπὸ Σίμωνος εἰς Κηφᾶν «Σὺ εἶ Σίμων, ὁ υἱὸς Ἰωάνᾶ σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος» (Ἰωάν. 1, 43).⁵⁰

6) Δὲν ἐπιβεβαιωτοῦται ποσῶς πρωτεῖον τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, καὶ κατ' ἀκολουθίαν τοῦ ἐκάστοτε πάπα τῆς Ρώμης, οὔτε ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Ἄγγελος παρηγγείλεν εἰς τὰς μυροφόρους γυναῖκας νὰ ἀναγγείλωσι τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου «τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ» ὀνομαστικῶς (Μάρκ. 16, 7).⁵¹

7) Ὁμοίως οὐδὲν περὶ πρωτείου καὶ παπικῆς ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὑπεροχῆς σημαίνουναι τὰ γεγονότα, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ὀμιλεῖ πρῶτος ἐν τῇ Συνόδῳ τῶν Ἱεροσολύμων (Πράξ. 15, 7), οὔτε τὸ ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον (Γαλ. 1, 18).⁵²

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 170 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 τεύχους.

48) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαβηνοῦ, ἔνθα ἀνωτέρω, σελ. 41.

49) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαβηνοῦ, ἔνθα ἀνωτέρω, σελ. 41-42.

50) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαβηνοῦ, ἔνθα ἀνωτέρω, σελ. 43-45.

51) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαβηνοῦ, ἔνθα ἀνωτέρω, σελ. 46-48.

52) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαβηνοῦ, ἔνθα ἀνωτέρω, σελ. 48-49.

Μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ὁρθοδόξων ἀπόψεων ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω χωρίων τῆς Καινῆς Διαθήκης ὁ Γρηγόριος καταχωρίζει τὰ ἐξῆς συμπερασματικά:

«Ὅστε ἐξ ὅλων τῶν προειρημένων καταπειθόμεθα, ὅτι ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀναφέρονται μὲν πολλὰ χωρία εἰς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, ὡς πρῶτον ἐν τῇ τιμῇ, ὡς πρόκριτον ἐν τῷ σεβασμῷ, ὡς στύλον τοῦ Εὐαγγελίου μετὰ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, ὡς Ἀπόστολον τῆς Περιτομῆς ἐν τῷ κηρύγματι, ἀλλ' οὐδαμοῦ ὡς ἀρχηγόν (chef), οὐδέποτε ὡς ἡγεμόνα τῶν Ἀποστόλων (prince des Apôtres), οὐδαμοῦ ὡς τοποτηρητὴν καὶ ἐπίτροπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (lieutenant et vicaire de Jésus - Christ), οὐδαμοῦ ὡς ἀπόλυτον κυρίαρχον καὶ κυβερνήτην τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὸ κυριώτερον ὡς ἔχοντα ὑπερτάτην ἐξουσίαν καὶ δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων. Ἀποροῦμεν ἀληθῶς, ποῦ εἶρε, καὶ τίνι τρόπῳ ἐρμηνεύει ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀλήθειαν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἐκκλητιζόμεθα δικαίως ἐπὶ τῇ τολμηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐλαφρᾶ τῇ καρδίᾳ θυσιάζουσι καὶ διαστρέφουσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐφαρμόζοντες, μᾶλλον δὲ προσκολλόντες εἰς τοὺς θεῖους λόγους τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ νοήματα καὶ φρονήματα τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀνθρωπίνης φαντασίας, τῶν ἰδίων αὐτῶν κοσμικῶν πόθων καὶ ὀρέξεων, τῶν ἰδίων φιλαρχικῶν σκοπῶν καὶ ἀξιώσεων. Ἀξιοῦσι καὶ δογματίζουσι ὑπὲρ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ὑπερυψώσωσι τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ρώμης. Ἀναδεικνύουσιν αὐτογνομόνως ἀρχηγὸν καὶ ἡγεμόνα τῶν Ἀποστόλων τὸν Ἀπόστολον Πέτρον ἐπὶ τῷ μόνῳ σκοπῷ νὰ δώσωσι τὴν ἀρχηγίαν, τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὴν κυριαρχίαν εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ρώμης ἐφ' ὅλων τῶν ἐπισκόπων τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας». ⁵³

8) Ὁσαύτως αἱ ἀνωτέρω παπικαὶ διδασκαλίαι δὲν ὑπάρχουσι «ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου», ἀλλ' οὔτε καὶ εἰς χωρία τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, ἢ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἢ τῶν Καθολικῶν Ἐπιστολῶν, καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, οὔτε εἰς τὰ βιβλία

53) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαβηνοῦ, ἔνθα ἀνωτέρω, σελ. 49-50.

τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, οὔτε, τέλος, εἰς τὴν ἱερὰν καὶ Ἀποστολικὴν παράδοσιν. Ἡ εἰς χωρία ἐκ τῶν ὡς ἄνω βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀποδομιμένη ὑπὸ τῶν λατίνων στήριξις τοῦ πρωτείου καὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ἐπὶ πάντων τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ βασίζεται εἰς «φοβεράν παρερμηνείαν καὶ διαστροφὴν τῆς ἐννοίας τούτων».⁵⁴

9) Ἀναπτύσσεται, ἐν συνεχείᾳ, ἡ ἐρμηνεία τῶν ὡς ἄνω χωρίων ἢ γενομένη ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ τέλους τῆς δευτέρας ἑκατονταετηρίδος, καὶ δὴ τοῦ Κλήμεντος Ρώμης (88 - 97), τοῦ Ἰγνατίου Ἀντιοχείας (68 - 104), τῶν Ἀποστολικῶν πατέρων, τοῦ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, τῶν Ἀπολογητῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ τοῦ Διονυσίου Κορίνθου (κατὰ τὸ 170). Περαιτέρω δὲν εὐνοοῦν τὰς παπικὰς ἀξιώσεις οὔτε ὁ Τερτυλλιανὸς (περὶ τὸ 240), οὔτε ὁ Εἰρηναῖος Ἐπίσκοπος Λουγδούνων τῆς Γαλλίας (202), οὔτε ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς Ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀφρικῇ Καρχηδόνος (κατὰ τὸ 250), οὔτε ὁ Ἅγιος Διονύσιος Ἀλεξανδρείας († 265). Ἀλλὰ καὶ ὁ Ῥοιγένης ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν ὑπὸ τῶν παπικῶν προβαλλομένων Ἀγιογραφικῶν χωρίων δὲν ἀναφέρει τίποτε τὸ εὐνοοῦν τὰς ἀπόψεις τῶν λατίνων θεολόγων ἐπὶ τῶν παπικῶν ἀξιώσεων περὶ πρωτείου καὶ κυριαρχικῶν ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καταδυναστεύσεως. Αὐτὰς δὲ τὰς ἀξιώσεις δὲν τὰς γνωρίζουν οὔτε ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Ἱστορικὸς Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου († περὶ τὸ 340), οὔτε ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος († 407), οὔτε ὁ Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων († 397), οὔτε ὁ Μέγας Βασίλειος († 379), οὔτε ὁ ἱερὸς Ἀγνουστίνος († 430), οὔτε, τέλος, ὁ Ἅγιος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας († 444), ἐρμηνεύων τὰ σχετικά χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης.⁵⁵

10) Μετὰ τὰς ἀπόψεις τῶν ὡς ἄνω πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, Ἑλλήνων καὶ λατίνων, ἀγνοούντων τὰς λατινικὰς ὡς ἄνω ἀπόψεις, παρατίθενται καὶ ἀναπτύσσονται οἱ Ἀποστολικοὶ Κανόνες καὶ τὰ θεσπίσματα τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, εἰς τὰ ὅποια οὐδὲν ἀπολύτως στήριγμα εὐρίσκει τὸ πρωτεῖον τῆς ἀπολύτου ἐξουσίας καὶ δικαιοδοσίας τοῦ πάπα ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἱεροὶ Κανόνες ἐρμηνεύονται ὀρθοδόξως καὶ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν ἐντὸς τῆς πορείας τῆς ζωῆς τῆς πρὸ τοῦ σχίσματος ἀδαιρέτου χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Συγκεκριμένως ἀναφέρονται οἱ ἱεροὶ Κανόνες 34ος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ὁ 6ος καὶ ὁ 7ος τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325), ὁ 2ος καὶ ὁ 3ος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς (381), ὁ 3ος, 4ος, 5ος καὶ 9ος τῆς

ἐν Σαρδικῇ Συνόδου (347). Ἀναφέρεται ἐπίσης ἡ ἐν Καρθαγένη Σύνοδος τοῦ 418, ἀπορροίψασα τὸ ἐκκλητικὸν τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, καὶ οἱ ἱεροὶ Κανόνες 8ος τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς (431), 28ος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς (451), καὶ ὁ 36ος τῆς Πενθέκτης ἐν Τρούλλῳ Συνόδου (692).⁵⁶

Εἰς ἀνακεφαλαίωσιν δὲ τῆς μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἐρεῦνης ἐν τῇ «Ἀπαντήσει», καταχωρίζονται ταῦτα: «Ποῦ λοιπὸν βασίζομένη σήμερον ἡ Α. Ἀγιότης ὁ Πάπας Λέων ΙΓ' προτρέπει τὰς ὀρθοδόξους τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀναδράμωσιν εἰς τὰς κοινὰς αὐτοῖς ἀρχάς, νὰ ἀναζητήσωσι τὰ αἰσθήματα τῶν προπατόρων αὐτῶν, καὶ νὰ ἐρευνήσωσι τὰς ἀρχαίας παραδόσεις, ὅπως πεισθῶσιν ἐνεργῶς, ὅτι εἰς τὸν Ρωμαῖον Ποντίφηκα ἐφαρμόζονται οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Σωτῆρος: «Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν»: Τὸ καθ' ἡμᾶς σεβασθέντες τὰς προτροπὰς τῆς Α. Ἀγιότητος, ἡρενήσαμεν διὰ μακρῶν, ἀλλ' ἐν τῇ μακρᾷ ταύτῃ ἐρευνῇ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων, τῶν κοινῶν ἡμῖν ἀρχῶν, οὐδὲ λέξιν εὑρομεν, μαρτυροῦσαν, ὅτι τό, «Σὺ εἶ Πέτρος» ἐφαρμόζεται εἰς τὸν Ρωμαῖον Ποντίφηκα. Ἠρενήσαμεν πρὸς τούτοις τὰ αἰσθήματα τῶν ὀρθοδόξων προπατόρων ἡμῶν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῆς ἀγίας ἐβδόμης οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡρενήσαμεν τὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα δύο χιλιάδων καὶ ἐπέκεινα ἁγίων Πατέρων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι συναθροισθέντων εἰς τὰς ἑπτὰ πρῶτας οἰκουμενικὰς συνόδους, ἀλλ' οὐδὲν, οὐδ' ἴχνος ἐννοίας εὑρομεν εἰς τοὺς θεοὺς αὐτῶν κανόνας, δυνάμενον νὰ ὑποδείξῃ κἄν ἀμυδρῶς, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τοῦ, «Σὺ εἶ Πέτρος», ἢ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος διὰ λόγου ἢ ἔργου παρέδωκεν εἰς τὸν Ρωμαῖον Ποντίφηκα πρωτεῖα καὶ προνόμια ἀπολύτου ἐξουσίας καὶ δικαιοδοσίας, ἢ παγκοσμίου κυβερνήσεως, ἢ ὑπερτάτου ἐκκλήτου, ἢ ἀλανθάστου αὐθεντίας!»⁵⁷

11) Μετὰ ταῦτα γίνεται ἀναδρομὴ εἰς τὰ «ψευδεπίγραφα Κλημέντια» τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος Ρώμης, εἰς τὸ «πλαστὸν θέσπισμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου», εἰς τὰ «ψευδοϊσοιδώρεια» τοῦ ἐμπόρου Ἰσιδώρου τῶν μέσων τῆς ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος. Γίνεται περαιτέρω εὔφημος ἀνάμνησις τῆς στάσεως ἐναντι τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἱεροῦ Φωτίου (868 κ.έ.) καὶ τοῦ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου (1043 - 1059) Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ στηλίτευσις τῆς στάσεως ἐναντι τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τῶν «φιλάρχων» παπῶν Νικολάου τοῦ Α' (858 - 867) καὶ Λέοντος τοῦ Θ' (1049 - 1054). Καταδικάζονται αἱ Σύνοδοι τῆς Λυῶν (1274) καὶ τῆς Φλωρεντίας (1439), ὡς καὶ ὁ πρὸς τὸν παπισμὸν ἀποστατήσας Νικαίας Βησσαρίων (1436 - 1439), καὶ ἐξαίρεται ἡ μεγάλη ὀρθό-

54) Ἀρχ.μ. Γρηγορίου Ζ:γαδηνουδ, ἐνθζ ἀνωτέρω, σελ. 50-69.

55) Ἀρχ.μ. Γρηγορίου Ζ:γαδηνουδ, ἐνθζ ἀνωτέρω, σελ. 71-129.

56) Ἀρχ.μ. Γρηγορίου Ζ:γαδηνουδ, ἐνθζ ἀνωτέρω, σελ. 129-146.

57) Ἀρχ.μ. Γρηγορίου Ζ:γαδηνουδ, ἐνθζ ἀνωτέρω, σελ. 146-147.

δοξος προσωπικότητος τοῦ Ἁγίου Μάρκου Ἐφέσου τοῦ Εὐγενικοῦ (1437 - 1450).⁵⁸

12) Ἐπειτα γίνεται ἀναίρεσις θέσεων καὶ ἀπόψεων τῆς Ἐγκυκλίου Ἐπιστολῆς τοῦ πάπα καὶ τῶν προτροπῶν αὐτοῦ πρὸς ἔνωσιν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῆς παπικῆς. Γίνεται δὲ ἀναίρεσις καθ' ὅσον ζητεῖται «ἔνωσις μοναρχικῆς ἐξουσίας καὶ κυβερνήσεως» καὶ οὐχὶ «δογματικῆ» τοιαύτη καὶ συνιστάται «ὅλη ἡ προσοχὴ» τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐπὶ τῆς «ζητουμένης ἐνώσεως παρὰ τῆς Α. Ἀγιότητος»⁵⁹. Ἄλλωστε δὲν ἐπλανήθη ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἀλλ' ἡ παπικὴ τοιαύτη, καθ' ὅσον ἡ Ὀρθόδοξος «διατηρεῖ πιστότερον, ἀκριβέστερον καὶ ἀναλλοίωτον τὴν δογματικὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὸ ἱερὸν καὶ ἐπτασύννοδον πολίτευμα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας»⁶⁰.

13) Ἐν τέλει, ἀναπτύσσεται ὅτι, δὲν εἶναι μόνη οὐσιώδης διαφορὰ διαιρέσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν τὸ πρωτεῖον τῆς ἀπολύτου ἐξουσίας καὶ δικαιοδοσίας τοῦ πάπα «δι' οὗ θέλει νὰ ἀναγνωρίζηται ὑπέρτατος καὶ μοναρχικὸς κυβερνήτης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὁρατὴ αὐτῆς κεφαλὴ καὶ ἐπίτροπος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς», ἀλλὰ καὶ ἄλλαι «πολλαὶ πλάναι καὶ κακοδοξίαι λίαν οὐσιώδεις καὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν δογματικὴν τῆς πίστεως διδασκαλίαν, εἰς τὰ θεῖα Μυστήρια καὶ εἰς τὸ θεόδοτον πολίτευμα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας». Αὗται δὲ αἱ πλάναι καὶ διαφοραὶ εἶναι αἱ ἐξῆς:

α) Ἡ προσθήκη τοῦ «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» (Filioque) ἐν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ τῆς πίστεως.

β) Αἱ ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς θείας Εὐχαριστίας καινοτομίαι.

γ) Καινοτομία ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος.

δ) Ἡ καινοτομία περὶ καθαρτηρίου πυρὸς καὶ περὶ παπικῶν ἀφάσεων.

ε) Τὸ ἐπ' ἐσχάτων καινοτομηθὲν δόγμα τῆς ἀσπίλου καὶ ἀσπόρου συλλήψεως τῆς Θεοτόκου.

στ) Ἡ καταβίβασις τοῦ ἀποστολικοῦ ἀξιώματος τῶν 11 Ἀποστόλων πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου.

ζ) Ἡ πλάνη τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μετέδωκε πρωτεία καὶ προνόμια εἰς τὸν Πάπαν τῆς Ρώμης, καταστήσας αὐτὸν ὁρατὴν κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπίτροπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

η) Τὸ ὑπὸ τῆς Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ (1870) θεοπισθὲν δόγμα τοῦ ἀλανθάστου τοῦ πάπα.

θ) Αἱ παρερμηνεῖαι καὶ διαστροφαὶ πολλῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς κειμένων, ἐφαρμοζομένων «ἀσεβῶς» εἰς τὸν πάπαν καὶ Ἐπίσκοπον τῆς Ρώμης⁶¹.

Ἐν κατακλείδι τῆς «Ἀπαντήσεώς» του ὁ Γρηγόριος καταχωρίζει τὰ ἐξῆς ἀξιοσπουδάστα: «Καὶ οὕτω λοιπὸν, σεβάσμιοι Πατέρες καὶ ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, κατανοήσαντες καλῶς ἐκ τῆς ὅλης ταπεινῆς ἡμῶν ἀπαντήσεως τὰς τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας αἰρετικὰς παρερμηνεῖας τοῦ ἐγγράφου καὶ ἀγράφου λόγου τοῦ Θεοῦ, τὴν περιφρόνησιν τῶν ἱερῶν κανόνων τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν Συνόδων, τοὺς ὁποίους χιλιάδες ὄναι θεοφόρων Πατέρων καὶ Διδασκάλων ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι συνελθόντων ἐθέσπισαν, κατιδόντες τὸ βάθος τῆς κακοδοξίας εἰς ὃ ἐκρήμνισεν ἑαυτὴν ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία, προσηλωθῶμεν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ, ἵνα μηδεμίαν προσοχὴν καὶ ἀκρόασιν παρέχωμεν εἰς τὰς περὶ ἐνώσεως προτάσεις καὶ προτροπὰς αὐτῆς, διότι, ὡς εἶδομεν, δὲν ἐπιδιώκει δογματικὴν καὶ ἀδελφικὴν ἔνωσιν. Ἡμεῖς εἴμεθα πρόθυμοι εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀρκεῖ ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία νὰ ἀπορρίψῃ πάσας τὰς καινοτομηθείσας αἰρετικὰς διαφορὰς, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, ἐν ἣ εὐρίσκετο πρὸ τοῦ σχίσματος. Ἀρκεῖ ὁ Πάπας νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν πρῶτον ἐν ἴσοις ἐπισκόποις μετ' ἴσης τιμῆς καὶ ἀξίας. Διότι ἐφ' ὅσον ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία ἐμμένει πεισματῶς ἐν τῇ κακοδοξίᾳ καὶ τῇ πλάνῃ, ἐν ἣ ἀπὸ χιλίων ἤδη ἐτῶν εἶναι ἐρριμμένη, ἡ ἀληθὴς ἔνωσις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν εἶναι ἀδύνατος καὶ ἀκατῶρο»⁶².

(Συνεχίζεται)

† Ο ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

58) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαδηνοῦ, ἐνθα ἀνωτέρω, σελ. 147-157.

59) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαδηνοῦ, ἐνθα ἀνωτέρω, σελ. 161.

60) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαδηνοῦ, ἐνθα ἀνωτέρω, σελ. 169.

61) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαδηνοῦ, ἐνθα ἀνωτέρω, σελ. 175-186.

62) Ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαδηνοῦ, ἐνθα ἀνωτέρω, σελ. 186-187.

“ΤΟ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΝ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ,”*

Αἱ ἐπιτεύξεις τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας μας εἰς πολλοὺς τομεῖς, ὄντως, καταπλήσσουν καὶ ἐντυπωσιάζουν. Εἰς τὴν κοινωνίαν αὐτὴν τῆς «ἀφθονίας» καὶ τῆς γενικῆς «εὐημερίας», ὅπου τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον εἶναι ὑψηλόν, ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀποκτήσει τόσα πολλά, ὅσα εἰς ἄλλας ἐποχὰς οὐδὲ νὰ φαντασθῆ ἠδύνατο.

Εἶναι πλέον κοινὸς τόπος ὅτι αἱ τεχνολογικαὶ κατακτήσεις εἶναι τόσον ἐκπληκτικαὶ καὶ ἐνθαρρυντικαὶ, ὥστε ὀδηγοῦν πολλοὺς εἰς τὸ νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν τεχνικὴν ὡς μίαν νέαν «θεότητα» τοῦ αἰῶνος μας, ἢ ὁποία ἔρχεται νὰ λύσῃ ἅλυστα προβλήματα καὶ νὰ δημιουργήσῃ τὰς προϋποθέσεις τοῦ «ἐπιγείου παραδείσου».

Ἡ ροὴ τῶν ἐπιτεύξεων, ἀλλὰ καὶ τῶν προσδοκιῶν εἶναι τόσον ραγδαία, ὥστε ὁ ἄνθρωπος ζῆ μὲ ἓνα ἐπιηρόμενον μεσσιανισμὸν τῆς ἐρχομένης ἰδικῆς του «βασιλείας ἐπὶ τῆς γῆς».

Διὰ τῆς μελλοντολογίας του, ἐπιστήμης τῶν καιρῶν μας, συγκεντρώνει στοιχεῖα καὶ διὰ τῶν ἠλεκτρονικῶν του ἐγκεφάλων προγραμματίζει καὶ σχεδιάζει τὰ ἐρχόμενα.

Ἡ κοινωνία ὅμως αὐτὴ τῆς «ἀφθονίας» καὶ «εὐημερίας» κατὰ ἓνα τραγικὸν τρόπον περιλαμβάνει τοὺς περισσότερος δυσαρεστημένους ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν. Παρουσιάζεται ὡς κοινωνία τῆς πολλῆς «εὐημερίας», ἀλλὰ καὶ τῆς πολλῆς «δυσαρεσκείας».

Δείγματα αὐτῆς τῆς δυσαρεσκείας εἶναι αἱ ἀμφοσητήσεις, αἱ ἀπογοητεύσεις, αἱ ἐξεγέρσεις, οἱ ἀναρχισμοί, τὸ ἄγχος καὶ ὁ μηδενισμός.

Ὁ ἄνθρωπος τῆς συγχρόνου καταναλωτικῆς κοινωνίας, ἂν καὶ ἔχῃ τὰ «πάντα» εἰς τὴν διάθεσίν του, αἰσθάνεται ἀνικανοποίητος, ἀπηλπισμένος, ἀπροσανατόλιστος, ἀνεργάτιστος. Δυστυχῶς! Ἔγινε τόσον ἀκριβὸν καὶ ἐπώδυνον τὸ τίμημα τῆς εὐημερίας του... Διαθέτει, θεδαίως, πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅποιονδήποτε ἄλλην ἐποχὴν τῆς ἱστορίας του διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν του, αἰσθάνεται ὅμως καὶ διαρκῶς ἀνικανοποίητος καὶ καταπιέζεται ἀπὸ τὰς ἀνεκπληρώτους ἐπιθυμίας του.

Ἡ πολλὴ τεχνολογία καὶ ἐπιστημοσύνη, ὁμολογουμένως, ἔλυσαν καὶ λύουν προβλήματα, τῶν ὁποίων αἱ λύσεις εἰς ἄλλας ἐποχὰς ἤγγιζον τὰ ὅρια τοῦ «θαύματος».

* Ὁμιλία ἦτις ἐγένετο εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν, τὴν 10ην Ἀπριλίου 1980.

Παραλλήλως ὅμως καὶ τὰ ἅλυστα προβλήματα πληθύνουν καὶ αἱ ἀδιέξοδοι πολλαπλασιάζονται.

Καὶ προβάλλουν τὰ ἐρωτήματα: Τί ἐξυπηρετοῦν οἱ ἐξοπλισμοὶ καὶ αἱ ἀμυντικαὶ δαπάναι καὶ ὁ «τρελλὸς» ἀνταγωνισμὸς τῶν μεγάλων δυνάμεων; Διὰ τί ἡ πείνα καὶ ἡ δυστυχία βασιλεύουν εἰς μεγάλας περιοχὰς τῆς γῆς μας καὶ ἀποθνήσκουν συνάνθρωποι μας ἐξ ἐλλείψεως βασικῶν τροφῶν, ὅταν ἄλλοι δὲν γνωρίζουν πῶς νὰ διαθέσουν τὰ περισσεύματά των; Διὰ τί τὰ τόσα ἀνελεύθερα καθεστῶτα τὰ ὁποῖα καταπιέζουν πλήθη ἀνθρώπων κάτω ἀπὸ συγγόν τρόμον καὶ φόβον; Πῶς ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ αὐτονομημένος ἄνθρωπος θεοποιεῖται καὶ ἀφ' ἑτέρου καταπιέζεται καὶ ἐξουθενεῖται ἢ στοιχειώδης ἀξιοπρέπεια καὶ ἐλευθερία συνανθρώπων μας; Διὰ τί ἡ τόση διαφθορά, αἱ διαστροφαί, ἡ ἐκμετάλλευσις, ἡ ἀπανθρωπία; Διὰ τί ἡ τόση ἀβεβαιότης, τὸ ἄγχος, ἡ φόβια διὰ τὸ μέλλον; Διὰ τί ἡ τόση καχυποψία δι' ἓνα τρίτον παγκόσμιον πυρηνικὸν πόλεμον; Διὰ τί αἱ τόσαι πληθωρικαὶ τάσεις μὲ κίνδυνον νὰ ἀνατραπῆ ἡ διεθνὴς οἰκονομία;

Καὶ τὰ ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται ἐκ τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν ἀνθρώπων τῆς συγχρόνου κοινωνίας μας, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συνεχισθοῦν, ἂνευ ὅμως θετικῆς ἀπαντήσεως.

Ἄλλ' ἡ κατάστασις αὐτὴ ἔχει τὴν αἰτιολογήσειν της ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ αὐτονομημένος σύγχρονος ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἠρνήθη τὴν μεταφυσικὴν διάστασιν τῆς ζωῆς του καὶ ἀφοῦ κατηρθύνθη ἀπὸ τὴν «ἐπαρσιν» τῶν ἐπιτεύξεων του, αἱ ὁποῖαι εἶναι, ὄντως, καταπληκτικαί, ἠθέλησε νὰ γράψῃ τὴν ἱστορίαν του μὲ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Θεοῦ. Οἰκοδομεῖ «τὸ ἐπίγειον βασίλειόν» του αὐτοδυνάμως καὶ αὐτογόμεως, χωρὶς ἐξαρτήσεις καὶ ἀναφορὰς εἰς τὸν Δημιουργόν του. Τὸ αἰσθημα ἀλογίστου δυνάμεως, αὐτοπεποιθήσεως καὶ κατευθύνσεως τῆς ζωῆς ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ἀπὸ τὴν τεχνικοοικονομικὴν ὀργάνωσιν καὶ ἀνάπτυξιν, δημιουργεῖ θεδαίως τὸ πανίσχυρον «κατεστημένον» τῆς ὕλης καὶ τῆς μηχανῆς. Τοῦτο ὅμως δὲν δύναται νὰ ἔχῃ «ψυχὴν» καὶ «πρόσωπον» καὶ νὰ δίδῃ νόημα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην πορείαν.

Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία αἰσθάνεται τὸ χρέος νὰ εἵναι κατηγορηματικὴ καὶ ἀνυποχώρητος εἰς τὴν κατὰ δίκην τῆς αὐτονομίας τοῦ ἀνθρώπου, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἀλλοτριώσεώς του καὶ τῆς παραχαράξεως τῆς

ἀληθοῦς ὑπάρξεώς του καὶ τοῦ ἐγκλωδισμοῦ του εἰς τὰς ἐγκωκεντρικὰς τάσεις.

Αἱ ἐπιτεύξεις τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης, αἱ ἀνακαλύψεις τῆς ψυχολογίας, αἱ κατακτήσεις τῆς τεχνικῆς, ἡ ἀνοδος τῆς οἰκονομίας δὲν εἶναι πράγματα ἀνήθικα ἢ ἀπλῶς ἀνεκτά, ἀλλὰ χρησιμοποιούμενα μὲ τρόπον θετικὸν δύναται νὰ ἀποδοῦν παράγοντες εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὅμως ἡ ματαιοδοξία τῆς αὐτονομίας τὰ ἀλλοτριώνει σχεδὸν ἀδιακόπως. Τὰ προσφέρει ἀντὶ «πινακίου φακῆς» εἰς τὴν φθορὰν καὶ εἰς τὰς δαιμονικὰς δυνάμεις. Καὶ τοιοῦτοτρόπως τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, ἀντὶ νὰ ὑπηρετοῦν καὶ νὰ συντελοῦν εἰς τὴν ἀληθῆ εὐημερίαν του, τίθενται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν «σκοτεινῶν δυνάμεων» διὰ τὴν ἐξουθένωσιν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ κόσμου.

Ποῖος θὰ δώσῃ νόημα ὑπάρξεως εἰς τὸν ἄνθρωπον τῆς τεχνολογικῆς ἐποχῆς μας καὶ προοπτικὰς καὶ στόχους, οἱ ὅποιοι ὑπερβαίνουν τὰ στεγανὰ ὄρια τῆς ὕλικῆς εὐζωίας καὶ τοῦ ὕλιστικοῦ εὐδαιμονισμοῦ;

Εἰς τὸν πειρασμὸν τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας μας: «Ἦνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται;» ἡ ἀπάντησις τοῦ Κυρίου εἶναι καὶ σήμερον ἐπίκαιρος: «οὐκ ἐπ' ἄρτων μόνων ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ρήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ» (Ματθ. δ', 4).

Ἡ τεχνολογία μας πολλὰ «θαυμαστά» παρουσιάζει εἰς κατακτήσεις καὶ ἐπιτεύξεις ὕλικας.

Ἄλλ' ὅμως δὲν ἀρκοῦν μόνον αὐταί, διὰ νὰ δώσουν νόημα καὶ περιεχόμενον εἰς τὴν ζωὴν μας. Διὰ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἐπιβιώσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐπιζητεῖ καὶ κάτι «ἄλλο». Καὶ αὐτὸ τὸ «ἄλλο» ἀδυνατοῦν νὰ χορηγήσῃ ἡ ἐπιστήμη, ἡ τεχνολογία καὶ ἡ οἰκονομία.

Ὁ λόγος τοῦ Σαίρεν Κίρκεγκωρντ ἀκούεται ἰδιαιτέρως σήμερον ὡς μία προφητικὴ φωνή: «Ἡ ἀνθρωπότης θὰ μπεῖ στὴ μεγάλη νύχτα, γιατί θὰ μείνει χωρὶς ἐλπίδα, δηλαδὴ χωρὶς πίστη, πὺ τὴ σκότωσε ἡ Λογική».

Καὶ τὸ σκότος τῆς «νύχτας» ἤδη ἐπέρασεν εἰς τὴν ζωὴν μας καὶ εἶναι μία καθημερινὴ πραγματικότης.

Ἡ «εὐημεροῦσα» κοινωνία μας ἔχει ἀπωλέσει τὴν ὑπερχρονικὴν διάστασιν τῆς ἐλπίδος καὶ ἔχει μεταβάλλει τὴν μεταφυσικὴν ἀγωνίαν τῆς εἰς μίαν μόνον ἀφηρημένην θεωρητικὴν ἐνασχόλησιν, ἢ, τὸ χειρότερον, προσπαθεῖ νὰ κατοχυρώσῃ διαλεκτικῶς τὸν μηδενισμὸν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καὶ τὴν ἀνυπαρξίαν τοῦ θαυτέρου νοήματος τῆς ζωῆς πέραν ἀπὸ τὴν ὕλικὴν εὐζωίαν καὶ εὐημερίαν.

«Νίκησε τὸ στεργνὸ, τὸν πῖδ μεγάλο πειρασμὸ, τὴν ἐλπίδα. Τοῦτο εἶναι τὸ τρίτο χρέος». «Κάτω ἡ ἐλπίδα, ὁ στεργνὸς ἐχτρός». «Σκοπὸς δὲν ὑπάρχει, ἡ ἐλπίδα ξευτελίζει τὸν ἄνθρωπο» (Ν. Καζαντζάκης).

Τοιοῦτοτρόπως, ὁ αὐτονομημένος σύγχρονος ἄνθρωπος δι' ἐνὸς «δυναμικοῦ» μηδενισμοῦ προσπαθεῖ νὰ ἀπαλ-

λαγῇ καὶ ἀπὸ τὰ τελευταῖα «στηρίγματα» τῆς ζωῆς του, διὰ νὰ καταστῇ δῆθεν ἐλεύθερος.

Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν κρισιμότητα αὐτὴν τῶν καιρῶν μας ἔρχεται νὰ καταθέσῃ μίαν μαρτυρίαν. Ἐρχεται νὰ γίνῃ «μάρτυς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ» (Πραξ. 1, 22). Προσφέρει τὴν Πασχάλιαν ἐμπειρίαν τῆς ὡς τὴν μόνην λύσιν διὰ τὴν ὑπέρθωσιν τῆς «νύχτας».

Τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ἀπλῶς μία ὠραία ἀνάμνησις· δὲν εἶναι μία συναισθηματικὴ καὶ λυρικὴ εὐφροσύνη φορτωμένη διὰ φολκλορικῶν στοιχείων, ἀλλ' εἶναι κατὰ βάσιν μία μεταγγισις δεδαιότητος διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ θανάτου καὶ τῆς φθορᾶς καὶ τὴν δημιουργίαν προϋποθέσεων ἐλπίδος καὶ αἰσιοδοξίας διὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ μέλλοντος.

Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι εἰς τὴν ἀναστάσιμον ἀκολουθίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τὰ πλήθη τῶν πιστῶν μὲ τὴν ἐλπίδα εἰς τὰ πρόσωπα κρατοῦν τὰς ἀνημμένους λαμπάδας, αἱ ὅποιοι εἶναι σύμβολα τοῦ «ἀνεσπέρου φωτός». Πιθανὸν νὰ μὴ δύναται νὰ θεολογήσῃ δαυτέρον εἰς τὸ γεγονός, ὅπωςδῆποτε ὅμως ἔχουν τὴν δεδαιότητα ὅτι «Ἀνέστη Χριστός, καὶ πεπτώκασιν δαίμονες. Ἀνέστη Χριστός, καὶ χαίρουσιν ἄγγελοι. Ἀνέστη Χριστός, καὶ ζωὴ πολιτεύεται. Ἀνέστη Χριστός, καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος. Χριστός γὰρ ἐγερεθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων» (Ἀπὸ τὸν κατηχητικὸν λόγον τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου).

Ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ γνωρίζει κατὰ τρόπον διωματικὸν ὅτι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι, ἀπλῶς καὶ μόνον, ἡ ἐπιβίωσις ἐνὸς προσώπου μετὰ τὸν θάνατον· δὲν εἶναι μία κάποια θαυματουργικὴ νεκρανάστασις, ἡ ὅποια προεκτείνει τὸν φυσικὸν βίον ἐνὸς προσώπου. Ἀλλὰ ἀποδέχεται ὅτι μὲ τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ ἐνσαρκωμένου Θεοῦ - Λόγου πραγματοποιεῖται ἡ δυνατότης: «τὸ φθαρτὸν τοῦτο (τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως) ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν» (Α' Κορ. ιε' 53)· ὅτι εἶναι: «ἡ κατάποσις τοῦ θνητοῦ ὑπὸ τῆς ζωῆς» (ὕμολογία)· ὅτι εἶναι ὁ θάνατος μεταποιημένος εἰς ζωὴν· ὅτι εἶναι εἰς ἄλλος τρόπος ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Χριστὸς διὰ τῆς Ἀναστάσεως Του προσλαμβάνει τὴν νέκρωσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν μεταβάλλει εἰς ἔνωσιν καὶ κοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Καταλύει εἰς τὸ σῶμα Του τὸν θάνατον τοῦ χωρισμοῦ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἄλλους καὶ ἀνιστᾷ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἀγαπητικῆς κοινωνίας. Ἡ Πασχάλια χαρὰ ἐκφράζει τὴν ἐμπειρικὴν ὑποτύπωσιν αὐτῶν τῶν ἀρρήτων πραγματικότητων.

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου μᾶς χαρίζει τὴν δυνατότητα τῆς ἀφθαρτοποιήσεως καὶ καινοποιήσεώς μας. Τὰ λειτουργικὰ κείμενα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι κατάματα ἀπὸ ταιαύτας δεδαιώσεις. Δοξάζομεν τὸν Ἀναστάντα Ἰησοῦν ὡς «τὸν τῆς φθορᾶς καθαιρέτην» ὡς Ἐκείνον ὁ Ὅποιος «παράγει τὰ σύμπαντα καὶ καινοποιεῖ» ὡς Ἐκείνον ὁ Ὅποιος «διὰ θανάτου τὸ θνητὸν,

διά ταφής τὸ φθαρτὸν μεταβάλλει: ἀφθαρτίζει γὰρ θεοπρεπέστατα καὶ ἀπαθανατίζει: τὸ πρόσλημμα». Κατὰ τὴν Ἀνάστασιν οἱ ὀρθόδοξοι «θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, Ἄδου τὴν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου, ἀπαρχῆς».

Διὰ τοῦτο «ἄν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια: ἐορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ».

Βεβαίως, καὶ σήμερον ἀκόμη «δασιλεύει, ἀλλ' οὐκ αἰωνίζει Ἄδης τοῦ γένους τῶν θροτῶν». Εἶναι ὅμως πραγματικότης, ἐμπειρία ζωῆς ὅτι «ὁ γὰρ ἐχθρὸς ἐσκύλευται Ἄδης» διὰ τοῦτο «ἀγαλλιᾶσθω ἡ κτίσις, εὐφραίνεσθωσαν πάντες οἱ γηγενεῖς».

Πράγματι, «οἱ ἄνθρωποι κατεδίκασαν τὸν Θεὸν εἰς θάνατον, ὁ Θεὸς ὅμως διὰ τῆς ἀναστάσεώς Του καταδικάζει τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἀθανασίαν... Μέχρι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου Χριστοῦ ὁ θάνατος ἦτο ἡ δεύτερα φύσις τοῦ ἀνθρώπου ἢ πρώτη ἦτο ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος ἢ δεύτερα. Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν Του ὁ Κύριος ἤλλαξε τὰ πάντα: ἡ ἀθανασία ἐγένετο ἢ δεύτερα φύσις τοῦ ἀνθρώπου ἔγινετο κάτι τὸ φυσικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ ἀφύσικον κατέστη ὁ θάνατος... Εἰς τὸν ἀνθρώπινον κόσμον μας ὁ θάνατος εἶναι τὸ μεγαλύτερον θάσανον καὶ ἡ πῖθ φρικιαστικὴ ἀπανθρωπία. Ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπὸ αὐτοῦ τὸ θάσανον καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀπανθρωπίαν εἶναι ἀκριβῶς ἡ σωτηρία. Τοιαύτην σωτηρίαν ἐδώρησεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος μόνον ὁ Νικητῆς τοῦ θανάτου Του, ὁ Ἀγαστᾶς Θεοῦ ἀνθρώπου» (Γουστίνος Πόποβιτς).

Ἀληθῶς, μετὰ τὴν Ἀνάστασιν γίνεται ἡ ὑπέρθαις τῆς φθαρτότητός μας καὶ δίδεται ἡ διάστασις τῆς συνεχείας διὰ τῆς εἰσόδου μας εἰς τὴν αἰωνιότητα ἢ ὅποια εἶναι ἐν συνεχῆς παρὸν (Αὐγουστίνος). Εἰς τὴν αἰωνιότητα ἢ ὅποια δὲν ἀναφέρεται μόνον ἐσχατολογικῶς, ἀλλὰ δύναται νὰ εἶναι καὶ παρούσα πραγματικότης καὶ νὰ βιοῦται καὶ εἰς αὐτὴν τὴν καθημερινότητα τῆς τεχνοκρατουμένης καταναλωτικῆς κοινωνίας μας.

Ἀσφαλῶς, ἡ αἰωνιότης «τετελειωμένη» μετὰ τὸν «καιρὸν οὐρανὸν καὶ τὴν καινὴν γῆν, ὅπου θὰ ἐξαλειφῆ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται: ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται: ἔτι: ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον ἰδοὺ καινὰ ποιῶ τὰ πάντα» (Ἀποκ. 21, 4-5), τοποθετεῖται εἰς τοὺς ἐσχάτους καιρούς. Ἐδῶ ὅμως εἶναι τὸ θαυμαστὸν ὅτι ἡ Ὄρθόδοξος Ἐκκλησία μας μετὰ τὸν «λειτουργικὸν τῆς χρόνον» «ἐντὸς τοῦ λειτουργικοῦ τῆς χώρου», ὅπου γίνεται ἡ σύναξις τῶν μελῶν τοῦ «Σώματος τοῦ Χριστοῦ», προγεύεται τὸν ἐρχόμενον «αἰῶνα». Ζῆ καὶ τὰ παρελθόντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐσχάτα, ὡς παρόντα.

Διὰ τοῦτο, τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως εἶναι τὸ αἰσιον πέρασμα. Τὸ πέρασμα ὅπου γίνεται ἡ ἀρχὴ καὶ δὲν ἔχει πλέον τέλος. Ἡ Ἀνάστασις εἶναι διάβασις «ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν», ἀπὸ τὸ παρὸν εἰς τὴν αἰωνιό-

τητα, εἰς τὸ ἀπώτατον μέλλον. Εἶναι ἀκριβῶς τὸ «Πάσχα» ὅπως διατυπῶνται εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν. Ἐνσαρκώνει τὸ ἀσύλληπτον καὶ ἀδιανόητον ἐπίτευγμα τῆς καταργήσεως τοῦ μέλλοντος λόγῳ συναρτήσεως τοῦ μετὰ τὸ παρὸν. Ἀποτελεῖ ἀπάντησιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀγωνίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου διὰ τὸ μέλλον. Καὶ ἡ ἀπάντησις αὐτὴ δύναται νὰ διατυπωθῆ: «τὸ μέλλον ἄς ἀρχίσῃ ἀπὸ τώρα». Καὶ ἤρχισεν! Ὁ Ἀγαστᾶς Κύριος συγκεφαλαιώνει τὸ ἀπειρον καὶ ἀτελεύτητον μέλλον εἰς τὸ πρόσωπόν Του. Εἶναι ὁ Ἰδιὸς τὸ Μέλλον τὸ μοναδικὸν Μέλλον, τὸ ὅποῖον εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχη εἶναι ὁ «πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» (Ἡσαίας θ', 6). Εἶναι τὸ σημεῖον δι' ὅτι ὑπάρχει, ὑπῆρξε καὶ θὰ ὑπάρξῃ. Εἶναι ὁ «ὢν καὶ ὃ ἦν καὶ ὃ ἐρχόμενος» (Ἀποκ. α', 4).

Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ μέλλον γίνεται ἱστορία, ἔχει ἀρχίσει νὰ ὑφίσταται ἀπὸ τώρα ἢ μᾶλλον ἀπὸ τότε, ὅτε «ἐσκύλευσε τὸν Ἄδην ὁ καταλθὼν εἰς τὸν Ἄδην» (ιερός Χρυσόστομος). Τοιοῦτοτρόπως, πᾶς ἐνδιαφερόμενος ἔχει πλέον τὴν δυνατότητα συμμετοχῆς εἰς τὸ μέλλον αὐτό, διότι τὸ ἀναστημένον ἀφθαρτὸν Σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι μέχρι σήμερον τὸ «ἐσθιόμενον καὶ μηδέποτε δαπανώμενον». Ἡ κατάκτησις τοῦ Μέλλλοντος συνδέεται ἀμέσως μετὰ τὴν Ἐλπίδα. Αὐτὴ παρέχει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην πορείαν τὸν ὀρθὸν προσανατολισμόν. Ἡ ἐλπίς κατὰ θάσιν χαρακτηρίζει τὴν ζωὴν τοῦ πιστοῦ. Ἀσφαλῶς, αὐτὸς εἶναι ἐστραμμένος καὶ δεμένος μετὰ τὸ παρελθόν, ὅπου εἶναι αἰρίζαι του. Αὐτὸς ὅμως ὁ σύνδεσμος ὑπάρχει, διὰ νὰ διδῆ τὴν δυνατότητα νὰ κερδηθῆ ὀρθῶς τὸ μέλλον. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ πληρότης καὶ ἡ φανέρωσις «τῆς ἄλλης βιοτῆς», τὴν ὅποῖαν ἔφερεν ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, δὲν εὐρίσκεται τόσο εἰς τὸ παρελθόν ὅσον εἰς τὸ μέλλον. Δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸν Χριστὸν τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ εἰς τὸν Χριστὸν τῆς δόξης. Ἄν ἡ ζωὴ μας ἐστηρίζετο μόνον εἰς τὸν Χριστὸν τῆς ἱστορίας, οὐκ ἔδεν καὶ εἰς τὸν ἐρχόμενον «ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ», τότε «ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγγήγερται: ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο... ὡς περ γὰρ ἐν τῷ Ἀδάμ πάντες ἀποθνήσκουσιν οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.» (Α' Κορ. ιε', 18-23).

Διὰ τῆς ἐλπίδος εἰς τὸν Ἀναστάντα Κύριον ὁ ἄνθρωπος ἐξέρχεται ἐκ τῶν ἀσφυκτικῶν πλαισίων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀνακυκλοῦνται ἢ φθορὰ καὶ ὁ θάνατος καὶ περιορίζεται ἢ πρόσκαιρος ζωὴ του, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐλευθερίας τοῦ Θεοῦ.

Ἄνευ τῆς προοπτικῆς τῆς Ἀναστάσεως τὰ «θαυμαστά» ἔργα τοῦ ἀνθρώπου ἐντὸς τοῦ τεχνοκρατουμένου κόσμου μας ἀποβάλλουν τὸ θαυότερον νόημά των. Περιορίζουν τὸν ὀρίζοντα καὶ ἔχουν μόνον βραχυπρόθεσμα ἀποτελέσματα.

Ὁ στοχαστικὸς καὶ προβληματιζόμενος ἄνθρωπος, ἄνευ τῆς διαστάσεως τῆς Ἀναστάσεως, μόνον διέξοδον καὶ κατάληξιν ἔχει: τὸ παράλογον, τὴν ἀπόγνωσιν καὶ τὸν μηδενισμόν.

ΕΠΙ Τῆ 25ΕΤΗΡΙΑΔΙ (†1956)

ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΠΡΟΣΩΠΩ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ*

Οἱ εὐρεῖς ὀρίζοντες, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκινεῖτο ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σπυρίδων, τοῦ παρεῖχον καὶ μίαν ἄλλην ἀνεσίαν κινήσεως, πέραν τῆς διευρύνσεως τῆς προσφορᾶς του καὶ εἰς τὸν κοινωνικὸν καὶ ἐθνικὸν τομέα.

Ὁ Σπυρίδων ἐκινεῖτο μὲ ἀνεσίαν καὶ ὅταν αἱ ἀποφάσεις καὶ ἐνέργειαι του ἔπρεπε νὰ εἶναι σύνομοι. Δὲν τὸν περιώριζε τὸ γράμμα τοῦ νόμου. Ἐφρόνει — καὶ ὀρθῶς — ὅτι οἱ ἔχοντες ὑπεροχικὰ ἀξιώματα καὶ διαχειριζόμενοι ὑπεύθυνον κοινωνικὴν λειτουργίαν πρέπει νὰ τολμοῦν. Νὰ τέμνουν τὰ ζητήματα. Νὰ χαράσσουν γραμμὰς καὶ τομάς, ἀναλαμβάνοντες τὰς εὐθύναις καὶ διὰ τολμηρὰς καὶ ἀποφασιστικὰς καὶ γενναίας πρωτοβουλίας ὅπου χρειάζεται: ἐλευθεριωτέραι ἐρμηγεία καὶ ἐφαρμογὴ τῶν κειμένων διατάξεων, εἴτε κανονικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν εἴτε νομικῶν καὶ πολιτικῶν. Οἱ ὑφιστάμενοί του ἐδυσκολευόμεθα νὰ τὸν παρακολοθησῶμεν εἰς τὰς ρηξικελεύθους γραμμὰς καὶ ἀποφάσεις του. Ἐκεῖνος ἤθελε νὰ μᾶς ἐν-

θαρρύνῃ νὰ προσδλέπωμεν ὄχι ἀπλῶς εἰς τὸ νόμιμον ἀλλὰ εἰς τὸ δίκαιον καὶ τὸ ὀρθόν. Εἰς τὸ ὀρθόν δίκαιον, ὅπως θὰ τὸ ἐλέγομεν εἰς τὴν νομικὴν γλῶσσαν. Καὶ δὴ καὶ εἰς τὴν ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τοῦ δικαίου, τοῦ νομίμου καὶ τοῦ κανονικοῦ.

Μὲ μίαν χιουμοριστικὴν —διὰ νὰ μὴ εἶπω εἰρωνικὴν— διάθεσιν συνήθιζε νὰ λέγῃ: «οἱ νόμοί σας, θρέ...» δὲν εἶναι τραχοπέδα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡμεῖς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον σαδιζόμεν μὲ τοὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτοὶ εἶναι οἱ νόμοί μας.

Νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ λόγοι του αὐτοὶ ἐκφράζουν ἀπλῶς τὴν δυσκολίαν προσαρμογῆς του εἰς διάφορον νομικὸν κλίμα καὶ καθεστῶς, διέπον τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν Ἑλλάδι, παρ' ἐκεῖνο ἐντὸς τοῦ ὁποῦ αὐτὸς ἐξετράφη ἐν ΚΠόλει;

Λέγομεν μᾶλλον ὅτι ἐκφράζουν τὴν τόλμην του καὶ τὸ κύρος του. Δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ παντός νὰ κινῆται τό-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 173 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 τεύχους.

Πράγματι, «χωρὶς τὴν Ἀνάστασιν δὲν ὑπάρχει οὔτε εἰς τὸν οὐρανὸν οὔτε ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τίποτε πῶς παράλογον ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν» οὔτε μεγαλύτερη ἀπελπισία ἀπὸ τὴν ζῶν αὐτὴν δίχως ἀθανάσιαν» (Ἰουστίνος Πόποδης). «Ὁ Ἀναστῆνός Ἰησοῦς εἰσέρχεται στὸ ὑπερφύω τῆς Ἱερουσαλήμ τῶν «θύρων κλεισμένων», ὅταν ὅλες οἱ θύρες τῆς προσδοκίας τοῦ Μεσσία ἔχουν πῶς σφραλιστεῖ. Ὅταν ἀπελπισθοῦμε πραγματικὰ γιὰ ὅλες τῆς μεσσιανικῆς μας ἐπιδιώξεις, ὅταν πεισθοῦμε γιὰ τὴν οὐτοπία ὄλων τῶν κοινωνικῶν, ἠθικολογικῶν, ἀνακαινιστικῶν μας ὁραματισμῶν, ὅταν τὰ προγράμματα τῆς εὐζωίας ἀποδειχθοῦν στὰ μάτια μας σκιᾶς καὶ εἰδῶλα ζωῆς, ὅταν, δηλαδὴ, ψηλαφήσουμε τὸ θάνατο τοῦ ἀνθρώπου, τότε εἶναι ἡ ὥρα τῆς Ἀναστάσεως» (Χρῆστος Γιανναρᾶς).

Δὲν ἔχει σημασίαν πότε σημαίνει ἡ «ὥρα» αὐτὴ διὰ τὸν καθένα: «φιλότιμος γὰρ ὢν ὁ Δεσπότης, δέχεται τὸν ἔσχατον καθάπερ καὶ τὸν πρῶτον» ἀναπαύει τὸν τῆς ἐνδεκάτης, ὡς τὸν ἐργασάμενον ἀπὸ τῆς πρώτης: καὶ τὸν ὕστερον ἐλεεῖ καὶ τὸν πρῶτον θεραπεύει: κακείνῳ δίδωσι καὶ τούτῳ χαρίζεται: καὶ τὰ ἔργα δέχεται: καὶ τὴν γνώμην ἀπαλλάττει: καὶ τὴν πράξιν τιμᾶ καὶ τὴν πρόθεσιν ἐπαινεῖ. Οὐκοῦν εἰσέλθετε πάντες εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν: καὶ πρῶτοι καὶ δευτέροι: τὸν μισθὸν ἀπολάβετε. Πλούσιοι καὶ πέννητες μετ' ἀλλήλων χορεύσατε: ἐγκρατεῖς καὶ ράθυμοι: τὴν ἡμέραν τιμῆσατε:

νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες εὐφράνθητε σήμερον. Ἡ τράπεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες. Ὁ μόσχος πολὺς, μηδαὶς ἐξέληθη πεινῶν. Πάντες ἀπολαύσατε τοῦ συμποσίου τῆς πίστεως: πάντες ἀπολαύσατε τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος. Μηδαὶς θρηνηῖτω πενίαν: ἐφάνη γὰρ ἡ κοινὴ βασιλεία. Μηδαὶς ὀδυρέσθω πταίσματα: συγγνώμη γὰρ ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε. Μηδαὶς φοβεῖσθω θάνατον: ἠλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος» (Ἀπὸ τὸν κατηχητικὸν λόγον τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου).

«Χριστὸς ἀνέστη!» Εἶναι ὁ πασχάλιος χαιρετισμὸς τῶν Ὀρθοδόξων. «Ἀληθῶς ἀνέστη» ἢ ἀπάντησις εἰς τὸν χαιρετισμόν. Ἀπάντησις πίστεως, δυνάμεως καὶ ἐλπίδος. Ἐλπίδος ἢ ὁποῖα γλυκαίνει τὸν πικρὸν ἀγῶνα τοῦ ἐπιγείου βίου μας, διότι εἰς τὸ χάος, εἰς τὴν ἀγωνίαν, εἰς τὸ ἄγχος, εἰς τὰς ἀπειλὰς πολέμων, εἰς τὴν ἀβεβαιότητα, ἡμεῖς οἱ πιστοὶ «τὴν θεῖαν, τὴν φίλην, τὴν γλυκυτάτην φωνήν» τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ καὶ τὴν ὑπόσχεσιν Του νὰ μὲν ἡμᾶς καὶ μέχρι: τέρματος τῶν αἰῶνων «ὡς ἄγκυραν ἐλπίδος κατέχοντες ἀγαλλόμεθα» (Ἀπὸ τὸν Ὀρθρον τῆς Ἑορτῆς τῆς Ἀναστάσεως).

Χριστὸς ἀνέστη, ἀδελφοί!

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

σον ἐλεύθερα μέσα εἰς τὰ νομικά πλαίσια· καὶ νὰ τὰ υπερβαίῃ ὑπεύθυνα, μετὰ παρρησίας, ὡς φορεὺς ἐξουσίας, τὴν ὁποίαν συνειδητοποιεῖ ὡς διακριτικὴν καὶ διασταλτικὴν. Πρέπει νὰ ἔχῃ κύρος καὶ αὐθεντίαν ἀδιαμφισβήτητον ἐκείνος πὺν θὰ κρίνῃ καὶ θὰ ἐνεργήσῃ ὡς ὁ Σπυρίδων. Καὶ τὸ θάρρος του νὰ μὴ εἶναι θράσος καὶ παρανομία, ἀλλὰ τόλμη καὶ ἀποφασιστικότης μὲ ἠθικὴν θεμελίωσιν καὶ μὲ ὑποδοχὴν ἰσχυρᾶς προσωπικότητος.

Ἐμεινεν ἔκκλητος ὁ κόσμος, ὅταν ἕνας μητροπολίτης Ἰωαννίνων, ὁ Σπυρίδων, ἐνεφανίσθη αὐτόκλητος, διὰ νὰ ρίψῃ τὸ θάρρος του καὶ τὴν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν θεμάτων ἐμπειρίαν του, καὶ νὰ διαπραγματευθῇ μὲ τοὺς Γερμανοὺς καὶ Ἰταλοὺς τοὺς ὄρους τῆς ἀνακωχῆς τοῦ ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου. Ποῖος τὸν ἐξουσιοδότησε; Ποῖος τοῦ ἔδιδε τοιαύτην ἀρμοδιότητα; Ὁ πατριωτισμὸς του. Ἄλλὰ καὶ τὸ κύρος του.

Οἱ Στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι πολιτειακοὶ Ἕλληγες διαπραγματευτὰ τῶν ὄρων τῆς εἰρήνης ἐδέχθησαν τὴν αὐτοπροαίρετον σύμπραξίν του. Καὶ ἠσθάνθησαν τὴν θετικὴν του ἐπίσχυσιν. Ἐπρεπε ὅμως νὰ εἶναι ἕνας Σπυρίδων Βλάχος αὐτὸς πού, ἡμέραν (νύκτα μᾶλλον) τοῦ Πάσχα τοῦ 1941, ἀντὶ νὰ τελεῖ τὴν λειτουργίαν τῆς Ἀναστάσεως εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν τῶν Ἰωαννίνων, διέτρεχεν ὄρη καὶ βουνά, διὰ νὰ εὔρεθῇ εἰς τὴν τράπεζαν τῶν διαπραγματεύσεων, καὶ νὰ ἐπιτύχῃ ὅ,τι καλλίτερον διὰ τὸν Στρατὸν καὶ τὸν Λαὸν καὶ τὴν τιμὴν τῆς Ἐλλάδος.

Τί καὶ ἂν πρὸς καιρὸν ἐθεωρήθη διὰ τὰς ἐνεργείας του αὐτὰς δόσιλος; Τί καὶ ἂν κάποτε ἐτέθη εἰς τὸ ἐδῶλιον τοῦ κατηγορουμένου διὰ νὰ δικασθῇ; Δὲν ἀπηλλάγη ἀπλῶς. Δὲν ἠθωώθη μόνον. Ἄλλ' ἐδικαιώθη ἐνώπιον τοῦ Πανελληνίου.

Ὁ Σπυρίδων! Μὲ τὰς τόλμηρὰς πρωτοβουλίας· μὲ τὸ εὐρὸ ὀπτικὸν πεδίων· μὲ τοὺς εὐρεῖς ὀρίζοντας ἐν τῇ ἀποστολῇ τῆς Ἐκκλησίας· μὲ τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν κύρος. Τὸ κύρος τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ προσώπῳ του!

★

Ὅλαι αἱ μεγάλαι μορφαὶ —καὶ αἱ φωτεινότεραι— προβάλλονται τελειότερα μὲ τὴν σκιάν των. Σκια δὲ εἰς τὴν μορφὴν τοῦ Σπυρίδωνος παρατηρήθη εἰς ὠρισμένα σημεῖα τοῦ δυναμισμού του. Καὶ ὠμίλησαν πολλοὶ περὶ αὐταρχισμού καὶ σατραπισμοῦ τοῦ ἀνδρός.

Ἄλλος ἐπίσημος ὁμιλητὴς καὶ ἐγκωμιστῆς⁹ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος, παρατρέχων τὰ σκιερὰ σημεῖα τῆς προσωπικότητός του, εἶπεν ὅτι δὲν εἶναι ἀρμόδιος νὰ «κρίνῃ ἀλλότριον οἰκέτην» αὐτὸ εἶναι ἔργον τοῦ

9. Ὁ Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως (εἶτα Ἀθηνῶν) Χρυσόστομος [Χατζησταύρου], ἐκφωνῶν τὸν ἐπικήδειον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος. (Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ΑΓ' (1956) φ. ἀριθ. 7).

Θεοῦ· κάθε ἄνθρωπος «τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει»¹⁰. Ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πρόκειται νὰ δικαιωθῇ ἢ νὰ κατακριθῇ.

Ὁμιλοῦντες ὅμως ἡμεῖς περὶ τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος δὲν διστάζομεν νὰ εἴπωμεν, κατὰ τὴν εὐσημον αὐτὴν ὥραν, ὅτι ὁ δυναμικὸς χαρακτήρ του τοῦ ἐπέτρεπε νὰ χρησιμοποιοῖ καὶ τὴν τραχύτητα καὶ τὴν ὑπέμετρον αὐστηρότητα, ὁμιλῶν πάντοτε ἀπὸ θέσεως ἰσχύος καὶ μὴ δεχόμενος ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἀθετηθῇ ὁ λόγος του ἢ, τὸ ἀκόμη χειρότερον, νὰ μειωθῇ ὁ ἴδιος· διότι δὲν ἤθελε μετ' αὐτοῦ νὰ μειωθῇ ἡ Ἐκκλησία.

Θὰ ἦτο ἀναντιρρήτως τελειότερος, ἐὰν συνεδύαζε τὴν ἀτεγκτον προάσπισιν τοῦ κύρους, τοῦ ἰδικοῦ του καὶ τῆς Ἐκκλησίας, μὲ μίαν ἡγεμονικὴν εὐγένειαν, ὅπως π.χ. ὁ προκατόχος αὐτοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Χρῦσανθος ὁ ἀπὸ Τραπεζοῦντος. Ἄλλ' ὑπάρχει διαφορὰ χαρακτήρων μεγάλῃ. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν περίστασιν αἱ ἀντιδράσεις των ἦσαν διάφοροι. Ὁ Χρῦσανθος, εἰς μίαν συνέντευξιν μὲ τὸν πρωθυπουργὸν Ἐλευθ. Βενιζέλον, ἐπειδὴ τὸν ἀφησαν νὰ περιμένῃ εἰς τὸν προθάλαμον μερικὰ λεπτὰ τῆς ὥρας πέραν τῆς προκαθορισμένης διὰ τὴν συνέντευξιν, δὲν τὸ ἠγέθη καὶ ἀπεχώρησεν. Ἡ ἀποχώρησις του ὅμως ἐπροβληματίσει σοβαρῶς τὸν Βενιζέλον. Καὶ τοῦ ἔστειλε πρεσβείαν διὰ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην καὶ ἐπανορθωθῇ τὸ λάθος. Τὸ κύρος τῆς Ἐκκλησίας ἐμεινεν ἄτρωτον· καὶ δὴ κατὰ τρόπον ἄφογον.

Ἀντιθέτως ὁ Σπυρίδων· ὅταν κάποιος ὑπουργός, τὸν ὁποῖον ἐπεσκέφθη εἰς τὸ γραφεῖόν του, δὲν τοῦ ἔδωκε σημασίαν καὶ τοῦ συμπεριφέρθη καταφρονητικῶς, δὲν ἐδίστασε νὰ τὸν τιτλοφορήσῃ μὲ τὸ ὄνομα γνωστοῦ ζώου, διὰ τὴν ἀναισθησίαν του καὶ τὴν ἀσέβειαν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὅσοι ὅμως εἶδον τὴν ταραχὴν τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τὴν ἀμηχανίαν του (πῶς αὐτὸν κατενόησε) διεπίστανον ὅτι ἡ τραχύτης ἐκείνη τοῦ Γέροντος τὸν ἐπανεφέρην εἰς τὴν τάξιν. Καὶ εἰς ἄλλην συνάντησιν ἦτο εὐγενέστατος καὶ προθυμότερος. Τὸ μάθημα τῆς ράβδου —τῆς γλώσσης ἐν προκειμένῳ— τοῦ Σπυρίδωνος τοῦ ἐταπεινώσε τὴν ἔπαρσιν· καὶ δὲν διενεθῆ ἄλλοτε νὰ ταπεινώσῃ ἐκκλησιαστικὰ ἀναστήματα τῆς περιωπῆς καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀπὸ Ἰωαννίνων Σπυρίδωνος.

Τὸ γόνιτρον τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐποδοπατήθη δεδαίως. Ἄλλ' ὁ τρόπος δὲν ἦτο κολακευτικὸς. Ἀνθρώπινον εἶναι νὰ συγχέεται ὁ ζῆλός μας ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας μὲ μερικὰς ἀντιδράσεις ὅχι ξένας πρὸς τὸν χαρακτήρα καὶ τὸν ἐγωισμόν των ἐκπροσώπων Αὐτῆς.

Τὸν Χρῦσανθον συνώδευε διὰ θίου ὁ τίτλος· «ὁ π ρ ι γ κ η ψ τ ῆ ς Ἐ κ κ λ η σ ί α ς». Διὰ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς προσωπικότητός του.

Ἄλλὰ καὶ τοῦ Σπυρίδωνος τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ ἐχάρισε τὸν τίτλον· «ὁ π α σ ᾶ ς τ ῶ ν Ἰ ω α ν ν ῖ ν ω ν».

10. Ρωμ. ιδ' 4.

Όπως είπομεν ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας ὁμιλίας, μία τετρακτὺς ἀρχιεπισκόπων καλύπτει περίοδον ἠδξημένου κύρους τῆς Ἐκκλησίας. «Ἐκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, Ὅς μὲν οὕτως, ὡς δὲ οὕτως»¹¹. Ὁ καθένας μὲ τὸν τρόπον του καὶ μὲ τὰ ἰδιαίτερα του χάρισματα. Ὁ ἕνας εἰσφέρει μόρφωσιν ἀκαδημαϊκὴν (Χρυσόστομος), ὁ δεύτερος ἐθνικὰς περγαμηνὰς (Χρυσάνθος), ὁ τρίτος ἱκανότητος πολιτικὰς (ἀντιβασιλεὺς Δαμασκηνός), καὶ ὁ τέταρτος (ὁ Σπυρίδων) τὸν πλούσιον δυναμισμὸν του. Μὲ τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος, καὶ οἱ τέσσαρες, προβάλλονται διὰ τοὺς νεωτέρους ἀξιομίμητα πρότυπα ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν κύρους.

★

Ὁ Θεὸς τὰ χάρισματά του τὰ κατανέμει συνήθως. Ὀλίγοι εἶναι οἱ πολυτάλαντοι. Καὶ ἐλάχιστοι οἱ αὐτάρχεις εἰς πάντα. Μεγάλοι δὲ καὶ σοφοὶ ἀναδεικνύονται ἐκείνοι ποὺ ἐπιλέγουν τοὺς ἀρίστους συνεργάτας, διὰ νὰ ἀναπληρώσουν τὰ ὁπωσδήποτε ὑπάρχοντα κενὰ καὶ τὰς ἐλλείψεις των.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σπυρίδων ἐγνώριζε νὰ προστατεύῃ τὸ κύρος του καὶ νὰ μὴ τὸ ἐκθέτῃ μὲ προχειρότητας καὶ ἀμελετήτους λύσεις.

Κατενόει ὅτι εἶχεν ἀνάγκην εἰδημόνων συνεργατῶν.

Δὲν ἐφημίζετο ὡς ρήτωρ ἢ ἔστω καλὸς χειριστὴς τοῦ λόγου. Ἀλλ' οὐδέποτε ὠμίλησεν ἐκ τοῦ προχείρου. Καὶ οὐδενὸς λόγου του τὸ κείμενον ἦλθεν εἰς τὴν δημοσιότητα χωρὶς ἐπεξεργασίαν ἐκ μέρους ἱκανοῦ συνεργάτου.

Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συντάσῃ ὁ ἴδιος τὰ ἐπίσημα κείμενα καὶ τὰς ὑπευθύνους μελέτας καὶ εἰσηγήσεις ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον ζητημάτων. Ἦτο ὁμως βέβαιον ὅτι οἱ λόγοι του, αἱ εἰσηγήσεις του εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον, αἱ ἀγορεύσεις του εἰς τὴν Ἱεραρχίαν, τὰ ἔγγραφα του, αἱ ἐκθέσεις καὶ τὰ ἐν γένει δημοσιεύματά του θὰ ἦσαν καλῶς καὶ ἀρτίως προητοιμασμένα ἀπὸ τὸ ἐπιτελεῖόν του. Ὅτι θὰ ἦρχετο εἰς φῶς, ἔπρεπε νὰ εἶναι ἄφογον χάριν τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ γοήτρου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἰδίου.

Οἱ ἐπιτελεῖς του, ἐξ ἄλλου, ἐγνώριζον ὅτι ἔργον των εἶναι, εἰς τὰς τῶν αὐτῶν περιπτώσεις, νὰ καταρτίζουσιν τὰ κείμενα καὶ νὰ δίδουσιν τὴν διατύπωσιν καὶ τὴν μορφήν καὶ τὸ ἐνδυμα εἰς τὰς ἰδικὰς του ἰδέας. Αὐτὸς ἐχάρασε τὰς κεντρικὰς γραμμὰς καὶ ἔδιδε τὰς κατευθύνσεις πρὸς δεδοκιμασμένους συνεργάτας, διὰ νὰ τὰ διατυπώσουν δεόντως. Κείμενον τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας ἔπρεπε νὰ εἶναι ἄρτιον καὶ ἀντάξιον τοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς περιωπῆς αὐτοῦ.

Ὅχι δὲ μόνον εἰς τὰ ἔγγραφα καὶ τὰ γραπτὰ κείμενα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς χειρισμοὺς τῶν ζητημάτων (διοι-

κητικῶν, ποιμαντικῶν, κοινωνικῶν, ἐθνικῶν, ἀκόμη καὶ τῶν οικονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας) ἔπρεπε νὰ πλαισιώνεται ἀπὸ τοὺς καταλλήλους βοηθούς καὶ ἐκτελεστάς. Παρ' ὅτι ἦτο συγκεντρωτικὸς εἰς τὸ ἔπακρον, ἐχρησιμοποίησε ὠρισμένα στελέχη εἰς τοὺς ἐπὶ μέρους τομεῖς τῶν ἐνασχολήσεων του, ἐπιφελοῦμενος τῶν ἐδικῶν γνώσεων ἢ ἱκανότητων αὐτῶν, πρὸς ἐγκυροτέραν πάλιν καὶ ἐπιτυχέστεραν διεξαγωγὴν τοῦ ἀντιστοίχου ἔργου¹². Διετήρει πάντως ὁ ἴδιος τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὸν ἔλεγχον. Καὶ διὰ τὸν συντονισμὸν καὶ τὴν εὐρυθμὸν λειτουργίαν τῶν καθ' ἕλην ἀρμοδίων διοικητικῶν ὀργάνων ἦτο ἐπιφορτισμένος ἕνας ἐκ τῶν πρώτων ἐπιτελῶν καὶ βοηθῶν του¹³ νὰ εἶναι ἐνήμερος περὶ πάντων, νὰ εὐρίσκαται εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς πάντας, καὶ νὰ δύναται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ παρέχῃ τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα καὶ πληροφορίας εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ νὰ μεταφέρῃ τὰς ἐντολάς καὶ τὰς κατευθύνσεις αὐτοῦ πρὸς τὰ περιφερειακὰ ὄργανα. Σοφὸν τὸ μέτρον καὶ χρήσιμον. Οὕτως εἶπεῖν ἀντιστοιχόν πρὸς τὸ ἀναγκαῖον κυβερνητικὸν κλιμάκιον - ὑπουργεῖον παρὰ τῷ Πρωθυπουργῷ. Ἀπεδεικνύετο διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἡ διοικητικὴ καὶ ὀργανωτικὴ ἱκανότης τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος πρὸς σπουδαιότατον πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ κύρους καὶ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ.

★

Ἔνα ἀκόμη πρὸς αὐτοῦ θὰ ἀναφέρωμεν τελευταῖον. Τὴν ἀκατάβλητον ἀνοχήν καὶ ἐργατικότητά του. Ἦτο ἡδὴ γέρον, ὅταν ἀνήλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Τόσον ἡ ἡλικία ὅσον καὶ τὸ εὐθραστον σαρκίον του, ἀσθενικὸν ἐκ νεότητος καὶ ταλαιπωρημένον μέχρι τοῦ γήρατος, δὲν προουινίζοντο ἀκμαῖον καὶ ἀκούραστον πρωτεργάτην τοῦ ἀμπελωνοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ διέψευσε πᾶσαν πρόβλεψιν. Καὶ ὑπερέβαλε πᾶσαν προσδοκίαν. Καὶ ἀπέδειξε ὅτι τὸ πηδάλιον τῆς Ἐκκλησίας εὐρίσκατο εἰς στιβαρὰς χεῖρας.

Οἱ συνεργάται του, νέοι ἄνθρωποι κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐκουράζοντο πρῶτοι καὶ ἐκείνος ἐξηκολούθει νὰ μὴ ἐμφανίζῃ σημεῖα κοπώσεως. Συνέβη μάλιστα κατ' ἐπανάληψιν νὰ ἀσθενήσουν ἀπὸ τὸν φόρτον τῆς ἐργασίας οἱ ὑφισταμένοι του καὶ ἐκεῖνος νὰ παραμείνῃ ἀκμαῖος. Ἐνθυμοῦμαι καὶ ἐγὼ ὅτι, εἰς ἡλικίαν 35 ἐτῶν, ἐφθάσα εἰς τὰ ὄρια τῆς ὑπερκοπώσεως ἀπὸ τὴν ἐξαντλητικὴν ἐργασίαν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεδαλλόμεθα ὑπὸ τὴν συνεχῆ ἐπιστάσιν τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς ἡμῶν ἀόκνου Γέροντος.

«Ἀπὸ φυλακῆς πρώτης μέχρι νυκτός» ἦτο ἐπὶ ποδός. Εἰς ἀλλεπαλλήλους συνεδριάσεις καὶ συνεργασίας. Εἰς ἀκροάσεις καὶ συγκεντρώσεις. Εἰς παρακολούθησιν καὶ

12. Εἰς τὰς ἐξομήσεις α) ὑπὲρ τῆς Κύπρου, β) διὰ τὸ «ἔμα Ἐπαναπατρισμοῦ», γ) διὰ τὸν Ἔρανον ὑπὲρ ἀνεγέρσεως τῶν ἐκ τοῦ πολέμου καταστραμμένων ἱ. ναῶν κ.ἄ. τοιοῦτον συνεργάτην ἐπέλεξε τὸν ἀρχιμ. (εἶτα Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν) Ἱερώνυμον Κοτσώνην.

13. Τὸν ρόλον τοῦτον διεδραμάτισε παρ' αὐτῷ ὁ βοηθός του Ἐπίσκοπος Ρωγῶν Διονύσιος (Ψαριανός).

11. Α' Κορ. ζ' 7.

κατεύθυνση ἐκ τοῦ πλησίον ὄλων τῶν τομέων τοῦ ἔργου του. Ἀεικίνητοι, εἰς πρώτην ζήτησιν, Ἐπίσκοποι, Πρωτοσύγκελλοι, Ἀρχιγραμματεῖς, Γραμματεῖς, Διευθυνταὶ καὶ Προϊστάμενοι Ὑπηρεσιῶν, Μέλη Συμβουλίων καὶ Ἐπιτροπῶν, εἰδικοί συνεργάται καὶ εἰδικοί σύμβουλοι κατὰ περίπτωσιν, προσήρχοντο παρ' αὐτῶ εἰς πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑσπέρας διὰ διαβουλεύσεις καὶ συνεργασίαν. Καὶ ἐκεῖνος ἐρρυθμίζε καὶ καθώριζε τὴν ἀκολουθητέαν πορείαν εἰς πᾶσαν περίπτωσιν. Ἐπὶ μακρὰς ὥρας ἦτο ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τοῦ καθήκοντος. Λιτοδίαυτος πάντοτε· μὲ μοναδικὴν ἐξαιρέσιν καὶ ὑπερβολὴν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ καφέ καὶ τοῦ τσιγάρου. Μὲ αὐτὰ ἐτονώνετο. «Καὶ ἐν τῇ ἰσχυρί» τῆς χρήσεως αὐτῶν εἰργάζετο κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ 24ώρου. Καὶ ὁ ὕπνος του ὀλίγος. Καὶ αἱ ἀϋπνίαὶ συχναί.

Ἐξηκολούθει ἐν τούτοις νὰ ἐργάζεται μὲ αὐτὸν τὸν ρυθμὸν μέχρι θαυτάτου γήρατος. Ὅσον ἐξηρτάτο ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του προοπτικὴν, εἶχε «κουράγιον» νὰ ὑπερβῇ τὰ 100 χρόνια ζωῆς. (Δύο φορές ἔτυχε νὰ ἀκούσω νὰ τοῦ εὐχηθοῦν «νὰ τὰ ἑκατοστήσῃ» καὶ ἀπήντησε μεταξὺ δυσφορίας καὶ χιουμοριστικῆς διαθέσεως: «γιατί ὄρε εἶσαι τσιγκούνης; γιατί θέτεις ὄριον στήν εὐσπλαγγίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ στὰ χρόνια τῆς ζωῆς μου»; Καὶ ἐπανειλημμένως τὸν ἤκουσα νὰ λέγῃ: «δὲν ἔχω σκοπὸ νὰ δώσω γρήγορα τὴν χαρὰ σ' αὐτοὺς ποὺ περιμένουν νὰ μὲ δεχθοῦν!»).

Κινούμενος δὲ μὲ αὐτὴν τὴν αἰσίαν προοπτικὴν ἀνέβαλλε πολλῶν ζητημάτων τὴν λύσιν. Ἐσκέπτετο, ὅπως ἔλεγαν πολλοί, καὶ ἐνήργει «σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ ζήσῃ χίλια χρόνια!». Ἐν τινι μέτρῳ, εἰς αὐτὴν τὴν νοστροπίαν του ὠφέλιετο καὶ ἡ συνεχὴς ἀναβολὴ τῆς ἐκλογῆς διαδόχου του πρὸς πλήρωσιν τῆς μητροπόλεως Ἰωαννίνων (καὶ εἰς ἄλλους λόγους βέβαια). Καὶ ὠρισμένοι συνεργάται του ἐταλαιπωρήθησαν μετὰ τὸν θάνατόν του, διότι συνεχῶς ἀνέβαλλε νὰ τοὺς προωθήσῃ καὶ νὰ τοὺς τακτοποιήσῃ δεόντως.

Ἄλλ' ὁ θάνατος ἦλθεν «ἐν τῇ ὥρᾳ» δὲν ἀνεμένετο. Καὶ ὁ θαλερὸς γέρον ἀπέθανεν ἀπὸ παραμικρὰν αἰτίαν. Μία μικρὰ ἀμυγλή εἰς τὸ πόδι του ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὴν πίεσιν τοῦ ὑποδήματος. Καὶ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο τραῦμα δὲν «ἐκλείσεν», ἐξ αἰτίας τοῦ σακχάρου τοῦ ὄργανισμοῦ του. Ἐγένετο γάγγραινα καὶ ἔφερε τὸν θάνατον. Καὶ μόνον ὁ θάνατος ἐσταμάτησε τὴν ἐργατικότητά του.

Ἡ Ἐκκλησία ἐστερήθη, πρὸ 25ετίας, τῶν ὑπηρεσιῶν του. Ἀπώλεσεν ἓνα Πρωθιεράρχην, τοῦ ὁποῦ ἡ προδολὴ συνεπορεύετο μὲ τὴν προδολὴν καὶ τὴν αἴγλην τῆς Ἐκκλησίας.

★

Ἀλλὰ δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τερματίσωμεν ἐδῶ τὸν λόγον περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυριδωνοῦ. Διότι ὁ θάνατός του ἦνοιξε μίαν ἄλλην σελίδα, σχετικὴν μὲ τὴν ὑστεροφημίαν του. Καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ πρώτη ἀναγραφὴ εἰς τὴν σελίδα αὐτὴν

δὲν κολακεύει τὴν ὑστεροφημίαν του. Ἄλλ' ἀναφέρεται εἰς ἓνα ἀτύχημα, τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς θάρος τοῦ κύρου του καὶ πρωτίστως τῆς πανηπειρωτικῆς αἴγλης του.

Πρόκειται διὰ τὴν διαθήκην του. Τὸ περιεχόμενον τῆς, δηλ. αἱ ἀναγραφόμενα: εἰς αὐτὴν τελευταία: βουλήσεις του, ἐξέπληξαν τοὺς πάντας. Διότι ἠγνόησε τελείως τὴν Ἡπειρον!

Ὁ Σπυρίδων λοιπὸν αὐτὸς ποὺ ἠγάλλεσε τὸν ἑαυτόν του διὰ τὴν Ἡπειρον, δὲν κατέλειπε οὔτε ἓνα παραμικρὸν κληροδότημα ὑπὲρ αὐτῆς; Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔζησεν ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν μεγάλων ἐθνικῶν εὐεργετῶν αὐτὸς ποὺ διεχειρίσθη τὰς κληροδοσίας καὶ τὰ «ἐλέη» τῶν Ἡπειρωτῶν, φημιζομένων ἀνά τὸ Πανελλήνιον διὰ τὸ φιλόπατρι: ἐνδιαφέρον των χάριν τῶν παντοδαπῶν ἀναγκῶν τῶν τέκνων τῆς Ἡπείρου, ἦτο δυνατόν νὰ φανῇ τόσο κατώτερος ἐκείνων, ὥστε νὰ μὴ ἀφήσῃ οὔτε ὀβολὸν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ νὰ μὴ συστήσῃ καὶ αὐτὸς, ἐκ τῆς μικρᾶς ἢ μεγάλης περιουσίας του, κάποιον Σπυριδωνεῖον κληροδότημα, διὰ νὰ ἀυξήσῃ τὰ ὑφιστάμενα «ἐλέη» τοῦλάχιστον κατὰ ἓνα φερώνυμον τοῦ Ἱεράρχου τὸν ὁποῖον τόσο ἐπίστευσε — καὶ ὠμυεν εἰς τὸ ὄνομά του — ὁ λαὸς τῆς εὐάνδρου Ἡπείρου;...

Ὡμίλησα ὁμῶς περὶ ἀτυχήματος. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ἐξήγησις τοῦ πράγματος. Ἄλλως παραμένει ἀδιανόητον τὸ γεγονός ὅτι ὁ μέγας ἐκεῖνος ἐκκλησιαστικὸς καὶ ἐθνικὸς ἀνὴρ κανένα δὲν ἐνεθυμήθη εἰς τὴν διαθήκην του, πέραν τοῦ στενοῦ οἰκογενειακοῦ του περιβάλλοντος!

Δὲν ἤμην τόσο πλησίον του, ὥστε νὰ δύναμαι ἐγκύρωσιν καὶ ἐκ σαφῶν τεκμηρίων νὰ ἐκφράσω ἰδίαν γνώμην ἐρμηνεύουσαν τὸ ἀπίθανον τοῦτο φαινόμενον. Διὰ τοῦτο ἐπαφίεμαι εἰς τὴν κρίσιν ἄλλων, τοῦ ἐγγυτέρου ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτελείου του, οὔτινες εἶχον λόγους νὰ πιστεύουν ὅτι ἀπωλέσθη ἡ νεωτέρα, ἰδιόγραφος μᾶλλον, διαθήκη τοῦ Σπυριδωνοῦ, ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ἢ δὲ δημοσιευθεῖσα παλαιότερα ταυτὴ ἀνήκει εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ αἰδιδμος δὲν εἶχε τίποτε νὰ διαθέσῃ, διότι, ὡς Ἱεράρχης Ἰωαννίνων, τὰ εἶχε δώσει ὅλα ἐν ζωῇ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τὸν ὁποῖον ἠγάπησε καὶ ἠγάπηθη ἐξ ἔσου ὑπ' αὐτοῦ.

★

Ὁ Κύριος οἶδε, θεδαίως, κατὰ πόσον ἡ ἀποψις αὐτὴ τερματίζει τὴν διαμφισθήτησιν τοῦ κύρου τοῦ Σπυριδωνοῦ μεταθανατίως.

Καὶ τὸ μὲν προσωπικὸν κύρος τοῦ ἀνδρός, νομίζομεν ὅτι οὕτως ἢ ἄλλως ἀποκαθίσταται εἰς τὴν ἀρμόζουσαν περιωπὴν, ἐν συνδυασμῷ πρὸς «ἂ διὰ τοῦ σώματος ἐπραξε»¹⁴ ἐν ζωῇ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, καὶ τῆς Ἡπείρου εἰδικώτερον.

Εἶναι ὁμῶς γεγονός ὅτι ὁ κλονισμὸς καὶ ἡ διαμφισθήτησις ἐκείνη (ὡς κάποια ἀφορμὴ, διὰ τοὺς ζητοῦντας

ἀφορμάς) συνεκλόνησε γενικώτερον τὸ κύρος τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅπως δηλ., ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος ζώντος, ὑψοῦτο τὸ κύρος τῆς Ἐκκλησίας, οὕτω πάλιν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ, θανόντος, ἤρχισε καὶ ἡ φθορά· ἡ φθορά ἐκείνη τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἐφοβεῖτο ἄλλοτε, ὅταν ἔλεγε· «προσέξατε, οἱ νεώτεροι, νὰ κρατήσετε ὑψηλὰ τὸ κύρος τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν ἐγὼ κλείσω τὰ μάτια».

Ἐπηκολούθησαν, ἀτυχῶς, ἀλλεπάλληλα ὄχι εὐχάριστα συμβάντα εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν χώρον¹⁵, ἐντὸς τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας 10ετίας¹⁶ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Σπυρίδωνος, τὰ ὁποῖα εἶχον δυσμενῆ ἀπήχησιν ἀνά τὸ πανελλήνιον, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἔγινε πολὺς θόρυθος περὶ αὐτά, (μάλιστα διὰ τοῦ Τύπου), καί, ὑποδομιαία πολλάκις, ἐκμετάλλευσίς τούτων. Καὶ ἤρχισε τὸ «ξήλωμα» καὶ ἡ προοῦσα μείωσις τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ ὅμινα τῆς κοινωνίας.

★

Δὲν θὰ ἀναφερθῶμεν περαιτέρω, εἰς τὰ τοιαῦτα ἀτυχή γεγονότα καθ' ἕκαστον, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν ἀναποφεύκτους ὑποκειμενικὰς κρίσεις, καὶ ἵνα μὴ διακινδυνεύσωμεν νὰ εὐρεθῶμεν, εἰς ὀρισμένα, ἐλέγχοντες καὶ ἐλεγχόμενοι, ἐφ' ὅσον δὲν εἴμεθα ἀμέτοχοι ἐκκλησιαστικῶν εὐθυνῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰ σύγχρονα ἐκκλησιαστικὰ πράγματα.

Θὰ παρατηρήσωμεν ἐν τούτοις, μετὰ παρησίας, εἰς τοὺς δάλλοντας συνεχῶς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ διασύροντας τὸ κύρος αὐτῆς, ὅτι:

Ἡ ἀρνητικὴ αὐτὴ στάσις —καὶ ἐχθρικὴ πολλάκις— ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας σήμερον εἶναι: ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικώτερα σημεῖα τῶν καιρῶν. Τὸ πρῶτον, θὰ ἔλεγα, καταλυτικὸν ρεῦμα πού πνέει καὶ πλῆττει τοὺς θεσμούς καὶ τὰ θεμέλια τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Καὶ εἶναι ἀνησυχητικὰ τὰ σημεῖα αὐτὰ τῶν καιρῶν. Ὑπάρχει μία τάσις πρὸς ἰσοπέδωσιν τῶν πάντων. Ἐνα

15. α) Ἐν πρᾶξιν ἰκόπημα 7 μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου (1959) δι' ἐκλογὴν μητροπολιτῶν· β) μία ἀρχιεπισκοπικὴ ἐκλογὴ (1962) συνταράξασα καὶ σκανδαλίσασα τὸν λαόν· γ) ἡ ρῆξις μετὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ σχίσμα Β. Διατάγματος, διαλύοντος τὴν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, προβάσεως οὐκ ἦντον εἰς μητροπολιτικὰς ἐκλογὰς (1965), κ.θ.

16. Κατὰ τὴν 6' 10ετίαν ἐπεκρίθησαν· α) αἱ πολλαὶ ἀντικανονικότητες περὶ τὴν ἀρχιερατείαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου, μάλιστα δ' ὁ Α.Ν. 214 (περὶ ἱεροδικεῖων) καὶ αἱ ἐκ τούτου προκύψασαι ἀνωμαλίας· β) αἱ πρὸς ἄρσιν τῶν ἀνωμαλιῶν τούτων ἐκκλησιαστικαὶ ρυθμίσεις, καὶ δὴ αἱ ἐπειδόμενα· εἰς τὰς Συντακτικὰς Πράξεις ὑπ' ἀριθ. 3 καὶ 7 (1974), θεωρηθείσας, ὑπὸ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς, ὡς ἐπιμάχου ἐκκλησιαστικῆς σκοπιμότητος (τ.ε. ὠφελιμότητος ἢ ζημίας ἢ τὸ συναμφοτέρων).

πνεῦμα ἐξουθενώσεως καὶ ἀγνοήσεως πάσης ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀξίας. Ἡ διάθεσις πολλῶν τείνει νὰ καταργήσῃ κάθε ἀνώτερον κύρος. Νὰ μὴ μείνη τίποτε ὀρθιον ἀπὸ ἐκεῖνα πού μέχρι σήμερον ἐθεωροῦντο εἴτε ἰδανικά, εἴτε ὄσια καὶ ἱερά, εἴτε ἠθικὰ ἀρχαί, εἴτε κοινωνικὰ δάθρα καὶ στηρίγματα.

Εἰς τὴν κορυφὴν αὐτῆς τῆς πυραμίδος τῶν ἀξιών ἴσταται, ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἱστορίας τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, ἡ θρησκευτικὴ του πίστις· καί, διὰ τὴν χριστιανικὴν Ἑλλάδα, ἡ Ὁρθοδοξία τῆς καὶ ἡ Κιβωτὸς τοῦ Ἔθνους Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία.

Αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία, μὲ τοὺς λειτουργοὺς τῆς καὶ ὀλόκληρον τὸ δυναμικόν τῆς, ἐστάθη πάντοτε στοργικὴ Μητέρα τοῦ Ἔθνους, εἰς τοὺς ἀγῶνάς του καὶ τὰς ἀγωνίας του καὶ εἰς τὴν ὅλην λαμπρὰν καὶ ἔνδοξον ἱστορικὴν διαδρομὴν του. Καὶ τοῦ προσέφερε τὰ πάντα. Ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς τοῦ Ἔθνους ἐπέζησε καὶ ἐμεγαλοῦργησε. Δὲν παρέλειψέ ποτε ἡ Ἐκκλησία «ἐπισυναγεῖν τὰ τέκνα τῆς ἐν τρόπῳ ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας»¹⁷. Καὶ δὲν θὰ ἀνέμενέ ποτε νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀχαριστίαν λαοῦ, διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν παλιγγενεσίαν τοῦ ὁποίου ἐπρωτοστάτησεν. Ἐπέπρωτο ἐν τούτοις νὰ ἐπαναληφθῇ διὰ τὴν ἐθναρχοῦσαν Ἐκκλησίαν ἡμῶν τὸ πικρὸν παράπονον τοῦ προφήτου (Ἡσαίου)· «οὐλοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν»¹⁸.

Εἶναι, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀδιανόητον· ὁ ὀρθόδοξος λαὸς τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀνέχεται τὸν χαρακτηρισμὸν καὶ τῆς μητρὸς του Ἐκκλησίας ὡς «κατεστημένου» καὶ νὰ ἐπιτρέπη εἰς ὀρισμένους ἰταμοὺς μητραλοίας νὰ ἀσεβοῦν κατὰ τοῦ κύρους τῆς ποικιλοτρόπως.

Ἀλλὰ τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν —ὅπως ἔλεγεν ὁ ἀείμνηστος Σπυρίδων— ἐδέησε νὰ μᾶς παρουσιάσουν καὶ κατὰ τὸ ἀκόμη περισσότερο ἀπίθανον. Ἐάν, ἐπὶ τέλους, οἱ δάλλοντες κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐνετοπιζόντο εἰς τοὺς δεδηλωμένους ἐχθροὺς αὐτῆς, θὰ ἦτο ἴσως τοῦτο εὐνόητον. Εἶδομεν ὅμως καὶ τοῦτο τὸ παράδοξον· νὰ συμπτύσσον εἰς τὴν διάδρωσιν τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλησίας, (νὰ συμμαχοῦν δηλ. ἀκουσίως μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς), καὶ πρόσωπα ἐκ τῶν ἔνδον· ἐκ τῶν μελῶν τῆς καὶ ἐκ τῶν τέκνων τῆς!

Δὲν πρόκειται νὰ διαμφισβητήσωμεν κανεὶς χριστιανοῦ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Οὕτε πρόκειται νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ἐδόθησαν καὶ δίδονται ἀφορμαί, εἴτε ἀπὸ ἐλαχίστους κακοὺς ποιμένας, εἴτε ἀπὸ χειρισμοὺς καὶ λύσεις ζητημάτων ἐκκλησιαστικῶν, ἐκ μέρους τῶν ὑπευθύνων, πού δὲν γίνονται γενικῶς καὶ ἀναντιρρήτως παραδεκταί.

Θὰ ἔλεγεν ὅμως πάλιν ὁ ἀείμνηστος ἀρχιεπίσκοπος Σπυρίδων· «δὲν διαπομπεύει κανεὶς τὴν μητέρα του διὰ τὰ σφάλματά τῆς»!

17. Ματθ. κγ' 27.

18. Ἡσαίου α' 2.

“ΕΙΣ ΕΡΓΟΝ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ,, (Ἐφεσ. δ' 13)

Ἐκθεσις Πεπραγμένων τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»

(Ἀπὸ Αὐγ. 1977 ἕως Αὐγ. 1980). *

ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης Ἀναστασίου
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

IV

Η' ΦΡΟΝΤΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΝ

Ἡ προσπάθεια τῆς Α.Δ. διὰ τὸν συντονισμόν καὶ τὴν προώθησιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας καὶ λοιπῶν ἐκδηλώσεων διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως καὶ τὴν προβολὴν τοῦ ἔργου τῆς Ἱεραποστολῆς. Δεύτερον, ἐνίσχυσιν τῶν Ἱ. Μητροπόλεων τῶν χωρῶν Ἱεραποστολῆς με' πρόσ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 183 τοῦ δπ' ἀριθ. 8 τεύχους.

Ἔγινε κάποτε συζήτησις εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον, διὰ τὰ τεθῶν ἐνώπιον τῶν εὐθυνῶν των κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, μέλη καὶ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ κινουῦνται καὶ κινουῦν τὰ γήματα κατευθυνομένων ἐπιθέσεων ἐναντίον Αὐτῆς. Καί, διὰ τὰ τοποθετηθῆ ἡ συζήτησις ἐπὶ ὑψηλῆς —ἀγιογραφικῆς— θάσεως, ἀνελύθη ἡ περίπτωσις ἐνός ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Νῶε (τοῦ Χάμ), ὁ ὁποῖος διεπόμπευσε τὸν πατέρα του —τὸν Νῶε— ὅταν ἐκείνος διὰ πρώτην φοράν «ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα» καί, μὴ γνωρίζων τὴν ἐνέργειαν τοῦ οἴνου, «ἐπιεν ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐμεθύσθη καὶ ἐγυμνώθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ»¹⁹. Ἡ πράξις ἐκείνη τοῦ Χάμ, ποὺ δὲν ἐδίστασε νὰ ἐκθέσῃ τὸν πατέρα του, ἐπέσυρεν ἐναντίον του, ὅχι θέβαια εὐλογίαν, ἀλλὰ τὴν κατάραν τοῦ Νῶε, τῆς ὁποίας αἱ συνέπειαι ἦσαν πολὺ ταπεινωτικαὶ καὶ ἐξουθενωτικαὶ δι' αὐτὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους του.

Τὸ συμπέρασμα ἦτο —καὶ εἶναι πάντοτε— ὅτι δὲν φθίρεται ποτε ἄ ζ η μ ί ω ς δ ι ἄ τ ἄ τ ἔ κ ν α τὸ κύρος τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας.

Εἶναι καὶ παραμένει «κόσμος τοῦ κόσμου ἡ Ἐκκλησία, κόσμου αὐτῆς γινομένου Χριστοῦ», κατὰ τὸν Ὁριγένην²⁰. Ὅσοι δὲ καὶ ἂν βάλλωσι κατ' αὐτῆς, «οὐδὲ δαίμονες τῆς Ἐκκλησίας περιγίγνονται». Ἀλλ' αὕτη «δέχεται τραύματα, καὶ οὐ καταπίπτει ὑπὸ τῶν ἐλκῶν», κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον. «ὑπὸ πόσων ἐπολεμήθη ἡ Ἐκκλησία, ἀλλ' οὐδέποτε ἐνίκηθη; Πόσοι τύρανοι, πόσοι στρατηγοί, πόσοι βασιλεῖς... (πόσοι) δυνατοί, τσαῦτα ἐπολέμησαν... Ἀλλ' οἱ μὲν πολεμήσαντες σεσίγγηται καὶ λήθη παραδέδονται, ἡ δὲ πολεμηθεῖσα τὸν οὐρανὸν

ῶπα καὶ μέσα. Τρίτον, χορήγησιν ὑποτροφῶν καὶ βοηθημάτων εἰς ἀλλοδαποὺς σπουδαστάς.

α) Μὲ πρωτοβουλίαν καὶ συντονισμόν τῆς Α.Δ. διοργανώνεται κατ' ἔτος, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Β' ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν, εἰς ὅλας τὰς Μητροπόλεις τῆς Ἑλλάδος, ἡ «Ἐβδομάς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς». Αὕτη ἀρχίζει τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐορτάζεται ὁ θρίαμβος τῆς ἀληθινῆς πίστεως, καὶ ἀποσκοπεῖ εἰς τὸν τονισμόν τοῦ χρέους τῆς ὀρθοδόξου ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς, τὴν παρουσίαν τῆς προσφορᾶς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν τομέα αὐτόν, προσέτι δὲ εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν ἀναγκαίων οἰκο-

ὑπεραίρει...». Πλεῖστοι ἐχθροὶ διὰ μέσου τῶν αἰῶνων «ἐπολέμησαν τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ οἱ πολεμήσαντες ἀπώλοντο· αὕτη δὲ ὑπὲρ τῶν οὐρανῶν ἀναβέβηκεν· τοιοῦτον ἔχει μέγεθος ἡ Ἐκκλησία... Διὸ «μαινέσθω ἡ θάλασσα, πέτραν διαλύσαι οὐ δύναται, ἐγειρέσθω τὰ κύματα, τοῦ Ἰησοῦ τὸ πλοῖον καταποντίσαι· οὐκ ἰσχύει»²¹.

Τέλος δέ, θὰ συνομολογήσωμεν ὅτι· ἡ μὲν ποιμαίνουσα Ἐκκλησία, ἡ περιφέρουσα «ἐν ὄστρακίνοις σκεύεσι»²² τὴν τιμὴν καὶ τὸ κύρος τῆς Ἐκκλησίας, θαρύνεται μὲ τὸ χρέος νὰ ἴσταται πάντοτε εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποφύγουσα ὅτι ἐνδεχομένως θὰ «σκανδαλίση τὸν ἀδελφόν», πάντα ἀδελφόν «δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν»²³. Ὁ δὲ λαὸς τοῦ Κυρίου ὀφείλει νὰ μὴ λησμονῇ ὅτι ὁ Χριστὸς ἠθέλησε νὰ περιβάλῃ τοὺς μαθητάς Του (καὶ τοὺς διαδόχους Του) μὲ τὸ ἀπαραίτητον κύρος, ὥστε ὁ κόσμος νὰ τοὺς προσέχη ὡς ἰδικούς Του ἐντεταλμένους· οὕτως εἰπεῖν, ὡς φωνὴν ἰδικὴν Του, ὡς λαλοῦντας τὸν λόγον καὶ τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου των. Αὐτὸ σημαίνει ἡ διαβεβαίωσις τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς μαθητάς Του· «ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με»²⁴. Κανεὶς ἂν μὴ λησμονῇ τοὺς λόγους τούτους τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι οἱ λόγοι ποὺ κατοχυρώνουν μὲ κύρος ἐξ οὐρανοῦ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς λειτουργοὺς Αὐτῆς.

† Ὁ Πατρὸν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

21. Παρὰ Ι. Καρμίρη, Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιολογία, σελ. 363-64.

22. Β' Κορ. δ' 7.

23. Α' Κορ. η' 11, 13.

24. Λουκ. ι' 16.

19. Γενεσ. ιθ' 20 - 21.

20. Ὁριγένους, εἰς Ἰωάν. 6,49, PG. 14, 301-304.

νομικῶν μέσων διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἀρξαμένης προσπάθειας.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν αὐτῶν, τὸ Γραφεῖον Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Α.Δ. ἐτοιμάζει καὶ ἀποστέλλει εἰς ὅλας τὰς Μητροπόλεις: μεγάλας ἱεραποστολικὰς πινακίδας πρὸς τοιχοκόλλησιν, σχέδια ἱεραποστολικῶν κηρυγμάτων διὰ τὴν θ. Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, κείμενα ὁμιλιῶν διὰ τὰ Γυμνάσια καὶ τὰ Λύκεια, σχέδια κατηχητικῶν μαθημάτων (κατωτέρου, μέσου καὶ ἀνωτέρου), ἀναμνηστικὰ ἱεραποστολικῶν περιεχομένου διὰ τοὺς μαθητὰς, εἰδικοὺς «φακέλλους δραχμῆς». Διὰ τῆς γενικῆς αὐτῆς κινητοποιήσεως οἱ Ἕλληνες ὀρθόδοξοι πιστοὶ ὄλων τῶν ἐνοριῶν τῆς χώρας καλοῦνται νὰ συνεισφέρουν διὰ τὴν ὀρθόδοξον ἐξωτερικὴν ἱεραποστολήν. Τὸ προϊόν τοῦ εἰδικοῦ αὐτοῦ δίσκου, ὡς καὶ τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον συγκεντρώνεται ἀπὸ τὰς προσφορὰς τῶν μαθητῶν τῶν κατηχητικῶν σχολείων μέσῳ τοῦ «φακέλλου δραχμῆς» ἀποτελοῦν τὸ βασικὸν ἔσοδον διὰ τὴν οἰκονομικὴν κάλυψιν τῆς ἱεραποστολικῆς αὐτῆς προσπάθειας τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ Ἑβδομάς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς διοργανώθη διὰ τὸ ἔτος 1978, 19-25 Μαρτίου· διὰ τὸ 1979, 11-17 Μαρτίου· τὸ 1980 24 Φεβρουαρίου-1 Μαρτίου. Κατ' αὐτὰς ἀπεστάλη, ἐκάστοτε εἰς ὅλας τὰς Ἱ. Μητροπόλεις σχετικὸν ὕλικόν (ὡς μνημονεύεται εἰς τὴν παράγρ. Α, θ).

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς «Ἑβδομάδος» (α) τὸ 1978: ἐτελέσθη ὀλονύκτιος λειτουργία εἰς τὸ καθολικὸν τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη· ἔλαβε χώραν Συναυλία Βυζαντινῆς Μουσικῆς μετὰ τὴν «Ἑλληνικὴν Βυζαντινὴν χορωδίαν», τὴν ὁποίαν παρηκολούθησαν 400 περίπου άτομα. Ἀργότερον ἐκυκλοφόρησεν ἡ μνημονευθεῖσα ἡδὴ μαγνητοταινία. (β) Τὸ 1979: ἐτελέσθη εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου (ὁδὸς Λευκωσίας) εἰδικὴ βραδυνὴ Προηγιασμένη λειτουργία. Ἀπὸ τὸν ὑπεύθυνον τοῦ Γραφείου κ. Κων. Στρατηγόπουλον ἔγιναν ὁμιλίαι διὰ τὴν Ἐξωτερικὴν Ἱεραποστολήν πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Περιστερίου, εἰς ἐνοριακὸν κέντρον τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς κ.ά. Τὸ Γραφεῖον ἐδάνεισεν ἐπίσης φωτεινὰς διαφανείας εἰς σχολεῖα, ἐνοριακὰ κέντρα καὶ Ἱ. Μητροπόλεις ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν ἱεραποστολήν ἐπισκέπτας τοῦ Γραφείου διενεμήθησαν δωρεὰν πληροφορικὰ φυλλάδια.

Κατὰ τὸ ἔτος 1979 ἐπεστράφη εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τὸ ποσὸν τοῦ 1.000.000 δρχ., τὸ ὁποῖον εἶχε χρησιμοποιηθῆ τὸ ἔτος 1977 διὰ τὴν μερικὴν κάλυψιν τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια». (Διὰ τὴν εἰδικὴν «Ἱεραποστολικὴν Συνάντησιν» βλ. παράγρ. Γ' α).

β) Κατὰ τὸ ἐν λόγῳ χρονικὸν διάστημα (Αὐγ. '77 - Αὐγ. '80) ἐστάλησαν εἰς τὰ ἀνά τὸν κόσμον ὀρθόδοξα ἱεραποστολικά κλιμάκια :

1. Ἱ. Μητρόπολιν Κεντρικῆς Ἀφρικῆς: Τὰ ποσὰ τῶν δρχ. 650.000, 2.264.356 καὶ 2.824.000 (συνολ. 5.738.356 δρχ.), διὰ τοὺς κάτωθι σκοποὺς: Ἐξόδα λειτουργίας τῶν ἱεραποστολικῶν σταθμῶν Κανάγκα καὶ Κολουέζι· ἔξοδα λειτουργίας

Οἰκοτροφείου Κολουέζι· ἔξοδα ἀνεγέρσεως τοῦ ἱ. ναοῦ Ἁγ. Μάρκου εἰς Κινσάσα· ἔξοδα προγράμματος ὑποτροφῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως· ἐνίσχυσιν τοῦ ταμεῖου βοήθειας ἀπόρων μαθητῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως· ἔξοδα ἀγορᾶς ἀσθενοφόρου αὐτοκινήτου· οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν ἰθαγενῶν ἱερέων· συντήρησιν αὐτοκινήτου τοῦ κλιμακίου εἰς Κολουέζι· ἔξοδα δημιουργίας ἀγροτικῶν καὶ ζωοτροφικῶν ἐγκαταστάσεων εἰς Κινσάσα πρὸς μελλοντικὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἱεραποστολῆς· συντήρησιν Ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν οἰκημάτων εἰς Κολουέζι.

Ἐκαλύφθησαν ἐπίσης τὰ ἔξοδα μεταβάσεως εἰς Ζαῖρ τοῦ ἱερομονάχου κ. Κοσμᾶ Γρηγοριάτου καὶ τεσσάρων ἄλλων συνεργατῶν τῶν ἱεραποστολικῶν κλιμακίων. Κατεβλήθησαν 80.000 δρχ. πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν συνεργατῶν τῆς Ἱεραποστολῆς τοῦ Κολουέζι, οἱ ὁποῖοι ἐπέστρεψαν εἰς Ἑλλάδα ἐξ ἀφορμῆς τῶν πολεμικῶν γεγονότων τοῦ Ζαῖρ (1978). Ἐνίσχυσαν τρεῖς ἐντόπιοι ὀρθόδοξοι οἰκογένειαι, αἱ ὁποῖαι κατεστράφησαν ἀπὸ τὸν ἐν Ζαῖρ πόλεμον (1978), μὲ τὸ ποσὸν τῶν 10.000 δρχ. ἐκάστη (σύνολον 30.000 δρχ.). Ἐκαλύφθη ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον ἀπητήθη διὰ τὴν νοσοκομεικὴν περίθαλψιν τοῦ π. Σαραφείμ Παρχαρίδη εἰς τὸ νοσοκομεῖον NIEE.

Ἐγοράσθησαν καὶ ἐστάλησαν: 1395 ἀντίτυπα θεολογικῶν καὶ λειτουργικῶν βιβλίων εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν ἑλληνικὴν· 1 καμπάνα βάρους 63 χγρ.· 3 μικρότεραι καμπάναι· 5 λάβαρα· 9 σειραὶ ἐξαπτερυγῶν· 10 λόγχοι· Ἐπιτάφιος χρυσοκέντητος· 2 μανουάλια· 70 λιβανιστήρια· 7 κηροπήγια· 7 φανοὶ τελετῶν· 100 τεμ. μικροὶ ἐσταυρωμένοι· 2 ἀντιμήνια· 8 δίσκοι προσκομιδῆς· 9 κανδήλια· 6 μεταλλικοὶ κηροστάται· 3 ράσα· 38 σύνολα βαπτιστικῶν ἐνδυμάτων· 152 βαπτιστικοὶ χιτῶνες· 48 χγρ. λιβάνι· 42 χγρ. καρβουνάκια· 12 φιάλαι νάμα.

Ἀγιογραφήθησαν καὶ ἐστάλησαν: 28 εἰκόνες τέμπλου (ἀνὰ 4 διὰ τοὺς ἱ. ναοὺς: Ἁγ. Γερασίμου, Ἁγ. Στεφάνου, Ἁγ. Ἀνδρέου, Ἁγ. Νεκταρίου, Ἁγ. Νικοδήμου, Ἁγ. Ἰω. Χρυσοστόμου, Ἁγ. Ἰω. Χρυσοστόμου). 30 εἰκόνες Προσκυνηταρίου: (π.χ. Ἁγ. Ἀθανάσιος, Ἁγ. Δημήτριος, Ἁγ. Νεκτάριος, Ἁγ. Ἀνδρέας, Ἁγ. Γεράσιμος, Ἁγ. Ἰω. Χρυσόστομος, Ἁγ. Ἰω. Ἐλεήμων, Ἀπόστ. Πέτρος καὶ Παῦλος, Ἁγ. Μᾶρκος, Ἁγ. Μωϋσῆς ὁ Αἰθίοψ, Ἁγ. Ἀντώνιος κ.ά.).

30 εἰκόνες ξύλιναι· 3000 εἰκόνες χάρτιναι διαφόρων ἀγίων· 400 μεγάλοι χάρτιναι εἰκόνες τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰ.Χ. καὶ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου· 200 μικροὶ σταυροί.

Ἐστάλησαν προσέτι: 1 μηχανήμα καρδιογραφῆσεως μετὰ 50 ταινίας καρδιογράφου· 1 σφυγμόμετρον· 257 χγρ. φαρμάκων· 10 χγρ. φυτοφαρμάκων, 98 χγρ. ρουχισμοῦ· 25 χγρ. τρόφιμα· 15 ποδήλατα διὰ τὴν μετακίνησιν τῶν κατηχητῶν καὶ τῶν ἱερέων· ἀνταλλακτικὰ τῶν δύο αὐτοκινήτων Fiat καὶ BMW, τὰ ὁποῖα ἐξυπηρετοῦν τὰς ἀνάγκας τῆς Μητροπόλεως εἰς Κινσάσα· 1 ὑπολογιστὴς τσέπης· κινηματογραφικὰ καὶ φωτογραφικὰ φίλμς· 3 συστήματα Perkarphon· 6 θερμός· 4 πλαστικαὶ βρύσαι· 6 λάμπαι νυκτός· 1 πτυσομένη τράπεζα· πλαστικὸν κάλυμμα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀγροκτήματος· σφραγίδες Ἱ. Μητροπόλεως· 100 φάκελλοι ἀρχείου· 20 ντισιέ· 17 χγρ. πλαστικῶν σάκκων· 7 δοχεῖα μελάνης πολυγράφου· 45 χγρ. χάρτου πολυγράφου· πλαστικὰ πιάτα καὶ ποτήρια.

Διὰ τὴν ἀποστολήν τῶν ἀνωτέρω εἰδῶν κατεβλήθησαν περίπου 300.000 δρχ.

2. Ἱ. Μητρόπολιν Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς: Ποσά ἐκ δρχ. 650.000, 650.000 καὶ 500.000 (σύνολον ποσὸν 1.800.000 δρχ.) διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἱεραποστολικῶν ἀναγκῶν τῆς Μητροπόλεως καὶ τὴν ἑκτακτον οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἰθαγενῶν ἱερέων αὐτῆς.

Ἐστάλησαν ἀκόμη 17 μ. ὑφάσματος διὰ τὴν κατασκευὴν ράσων τῶν ἰθαγενῶν ἱερέων· ἐκαλύφθησαν αἱ δαπάναι ταξειδίου καὶ διαμονῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ κ. Δημητρίου Μουμπάλι, ἱατροῦ τῆς Ὁρθοδόξου Κλινικῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐγκάντα, προκειμένου νὰ ὑποβάλλῃ τὴν διδακτορικὴν του διατριβὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν.

3. Ἱ. Μητρόπολιν Δυτικῆς Ἀφρικῆς (Ἄκκρας): Ποσά ἐκ δρχ. 250.000, 100.000 καὶ 200.000 (σύνολον 550.000 δρχ.), ὡς ἐπιχορήγησις πρὸς κάλυψιν διαφόρων ἀναγκῶν (ἀγορὰν αὐτοκινήτου κ.ἄ.).

Ἐστάλησαν ἐπίσης: 113 ἀντίτυπα λειτουργικῶν καὶ θεολογικῶν βιβλίων εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὴν γαλλικὴν, διὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς Καμερόν καὶ Γκάνα· 135 ἀντίτυπα παιδικῶν βιβλίων ἀπὸ τὴν σειρὰν «Ἡ Ἁγία Γραφή γιὰ σὰς παιδάκια», εἰς τὴν γαλλικὴν· 2.000 ἀντίτυπα Ἡμερολογίων (1979, 1980). Ἐδόθησαν εἰκόνες καὶ διάφορα ἔντυπα εἰς τὸν κ. Πατρικ Ἰγόουρε ἀπὸ τὴν Νιγηρίαν, ἐκπρόσωπον ὁμάδος ἰθαγενῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν.

4. Διὰ τὴν Ἱεραποστολὴν Κορέας (Ἱ. Μητρόπολιν Νέας Ζηλανδίας) διετέθησαν τὰ ποσὰ τῶν δρχ. 70.000, 1.095.000, 2.351.000, 1.771.000 (σύνολον 5.287.000 δρχ.) πρὸς κάλυψιν μέρους τῶν ἐξόδων διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ Κέντρου· διὰ τὸ πρόγραμμα ἐκδόσεως τῶν λειτουργικῶν βιβλίων καὶ τῆς «Κατηχήσεως» εἰς τὴν κορεατικὴν λειτουργίαν τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου· ἐπισκευὴν τοῦ τρούλλου τοῦ Ἱ. Ναοῦ, θέρμανσιν αὐτοῦ· διοργανώσιν θερινῶν κατασκηνώσεων, κατηχητικῆς ἐβδομάδος διὰ παιδιὰ, καὶ κατηχητικῶν εὐκαιριῶν διὰ μὴ χριστιανούς μαθητὰς· σπουδὰς ἀπόρων ὀρθοδόξων κορεατῶν φοιτητῶν καὶ μαθητῶν συντήρησιν τοῦ ἐκεῖ ἱεραποστολικῶς ἐργαζομένου ἀρχιμ. π. Σωτηρίου Τράμπα. Ἐξεδόθησαν εἰς πολύχρωμον ἔκδοσιν καὶ ἐστάλησαν διάφορα ἔντυπα προοριζόμενα διὰ τὴν κατήχησιν (ὅπως «Τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως», «Τὸ Πάτερ ἡμῶν») καὶ τὰ ἀναφερθέντα ἀνωτέρω). Συνετάγησαν ἐπίσης ἀπὸ τὸ Γραφεῖον καὶ ἐστάλησαν εἰς Σεοὺλ 4 σειραὶ κατηχητικῶν μαθημάτων διὰ τὰ παιδιὰ τοῦ Νηπιαγωγείου καὶ τῶν 3 πρώτων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἦτοιμάσθησαν καὶ ἐστάλησαν διὰ τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς Σεοὺλ: 7 εἰκόνες τέμπλου (Ἱ. Χριστοῦ, Παναγίας, Ἱω. Προδρόμου (2), Μ. Βασιλείου, Ἁγ. Κυρίλλου, Ἁγ. Μεθοδίου): 4 εἰκόνες προσκνηταρίων (Κοιμήσεως Θεοτόκου, Ἀναστάσεως, Γεννήσεως Ἱ. Χριστοῦ, Νυμφίου).

Ἀπεστάλησαν ἐπίσης: 112 ἀντίτυπα λειτουργικῶν καὶ θεολογικῶν βιβλίων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν ἀγγλικὴν· 100 μικραὶ μεταλλικαὶ εἰκόνες· 1965 χάρτινα εἰ-

κόνες· 1 σύνολον εἰδῶν ἐγκαινίων ναοῦ· ἄμφια καὶ ἱερά καλύματα· διάφορα ἱερά σκευῆ· 11 χγρ. ρουχιμοῦ· 27 χγρ. ἐλαϊολάδου. Τὸ Γραφεῖον ἐκάλυπεν ἐπίσης τὰ ἐξοδα τῆς ἱεραποστολικῆς περιοδείας τοῦ αἰδес. π. Λάμπρου Σμυρναίου, εἰς Σιγκαπούρην, Μανίλλαν καὶ Τζακάρταν, προκειμένου νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν ἐκεῖ διαβιούντων Ἑλλήνων.

5. Ὡς μικρὰ συμπάραστασις εἰς τὸ ἔργον ἄλλων Μητροπόλεων ἀπεστάλησαν εἰς: Ἱ. Μητρόπολιν Ἰωαννουπόλεως καὶ Πραιτωρίας: 8 ἀντίτυπα κατηχητικῶν καὶ λειτουργικῶν βιβλίων εἰς τὴν ἀγγλικὴν· 200 ἀντίτυπα Κ. Διαθήκης· 300 ἀντίτυπα τοῦ φυλλαδίου «Αἶ καθ' ἡμέραν προσευχαί»: 400 ἀντίτυπα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως μεθ' ἔρμηνείας· 2.500 χάρτινα εἰκόνες· 500 φύλλα τῆς «Φωνῆς Κυρίου» ἐβδομαδιαίως ἐπὶ 2 ἔτη.

Ἡ «Φωνὴ Κυρίου» ἀποστέλλεται δωρεὰν καὶ εἰς: Ἱ. Μητρόπολιν Ν. Ζηλανδίας: 10 φύλλα ἐβδομαδιαίως, Ἱ. Μητρόπολιν Ροδεσίας: 100 φύλλα ἐβδομαδιαίως, Ἱ. Μητρόπολιν Σουηδίας: 150 φύλλα ἐβδομαδιαίως.

γ) Χορήγησις ὑποτροφιῶν καὶ βοηθημάτων εἰς ἀλλοδαποὺς σπουδαστὰς: Ἡ Α.Δ. ἐχορήγησεν ὑποτροφίας: κατὰ τὸ ἔτος 1978 καὶ 1979 εἰς 22 ἀλλοδαποὺς σπουδαστὰς ἀπὸ 8 χώρας: Κέννα 10· Οὐγκάντα 4· Συρία 3· Καμερόν 1· Σομαλία 1· Αἰθιοπία 1· Ἰορδανία 1· Σερβία 1. Κατὰ τὸ ἔτος 1980 εἰς 18 σπουδαστὰς ἀπὸ 7 χώρας: Κέννα 9· Συρία 3· Οὐγκάντα 2· Καμερόν 1· Κορέα 1· Σομαλία 1· Αἰθιοπία 1. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν τούτων ἐνισχύθησαν δι' ἐκτάκτων βοηθημάτων διάφοροι ἀλλοδαποὶ σπουδασταὶ πρὸς ἀγορὰν βιβλίων καὶ ρουχιμοῦ, μετὰ τὰ ποσά: δρχ. 85.000, 206.000. Ἐπίσης κατεβλήθη ἡ ἀξία τῶν ἀεροπορικῶν εἰσιτηρίων 4 ἀφρικανῶν σπουδαστῶν, οἱ ὅποιοι ἐπέστρεψαν εἰς τὰς πατρίδας τῶν μετὰ τὴν λήξιν τῶν σπουδῶν τῶν, καὶ ἐνός κορεάτου, ὁ ὅποιος ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ θεολογικὰς σπουδὰς.

Διοργανώθησαν διὰ τοὺς ἀλλοδαποὺς σπουδαστὰς διάφοροι ἐκδηλώσεις. 1978: δεξίωσις μετὰ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νέου ἔτους εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Α.Δ., ὅπου προσῆλθον 80 σπουδασταὶ· ἡμερησίᾳ ἐκδρομῆ εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ τὴν Ἐπίδαυρον, εἰς τὴν ὁποίαν μετέσχον 50 σπουδασταὶ (Πάσχα). 1979, 3 Ἰανουαρίου: δεξίωσις εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ αὐτοῦ Οἰκοτροφείου· προηγῆθη ἔσπερινός, εἰς τὸ τέλος δὲ προσβλήθη ταινία· προσῆλθον 70 σπουδασταὶ. 26 Ἀπριλίου: πασχαλινὸν γεῦμα εἰς ἐξοχικὸν ἐστιατόριον Πεντέλης· μετέσχον 25 σπουδασταὶ. 1980, 4 Ἰανουαρίου: ἑορταστικὸν γεῦμα, εἰς τὸ ὅποιον προσῆλθον 30 σπουδασταὶ. Ἐκδρομὴ εἰς Ὅσιον Μελέτιον-Χαλκίδα-Ἱ. Μονὴν Παρακλήτου Ὠρωποῦ μετὰ συμμετοχὴν 20 σπουδαστῶν.

Χάρις εἰς τὴν ὑποδειγματικὴν λειτουργίαν τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Α.Δ., κινητοποιοῦνται ἐτησίως οἱ πιστοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ὀρθόδοξον μαρτυρίαν ἀνὰ τὸν κόσμον, καὶ βοηθοῦνται συνεχῶς οἱ ὀρθόδοξοι ἱεραποστολικοὶ σταθμοὶ εἰς Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν.

Θ' ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ ΚΕΙΜΗΛΙΑΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἐπείγουσα ἀνάγκη νὰ προστατευθοῦν τὰ ἐκκλησιαστικά κειμήλια ἀπὸ διαφόρους ἐπιβουλὰς τῶν πάσης φύσεως ἱεροκαπῆλων ὥθησε τὴν Α.Δ., παρὰ τὰς περιορισμένους δυνατότητάς της, νὰ ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν σειρᾶς ἐνεργειῶν. Οὕτως:

α) Ἐγίναν ἐπανειλημμένοι συσκέψεις καὶ συνεννοήσεις μὲ παράγοντας τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ (τοὺς Ὑπουργοὺς Πολιτισμοῦ κ. κ. Γ. Πλυτᾶν καὶ Δ. Νιάνιαν, τὸν Διευθυντὴν Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων τοῦ Υ.Π.Ε. κ. Μ. Μιχαηλίδην, τὸν Προϊστάμενον Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Ν. Ζίαν) καὶ κατεστρώθη ἀπὸ κοινοῦ σχέδιον προγράμματος Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Α.Δ.

Εἰς κοινὴν σύσκεψιν (10.10.1979) ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ τοῦ (τότε) Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ κ. Νιάνια ἐδόθησαν κατευθύνσεις εἰς 12 ἐπιμελητὰς βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων διὰ τὴν ἐναρξιν τῆς καταγραφῆς καὶ φωτογραφίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων εἰς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις: Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεσιτιάδος, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας, Καστορίας, καὶ Κερκύρας. Οἱ ἐπιμεληταὶ ἐφωδιάσθησαν δι' εἰδικῶν βεβαιώσεων, ἐνῶ συγχρόνως ἐστάλησαν εἰς τοὺς οἰκείους Μητροπολίτας σχετικὰ ἐπιστολαί.

Ἐπραγματοποιήθη εἰδικὴ συνάντησις τῶν ἀνωτέρω ἐπιμελητῶν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Α.Δ. (9.11.79) ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τῆς Α.Δ. καὶ τοῦ Προϊσταμένου Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Ν. Ζία, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγίνε διερεῦνησις τῶν συνθηκῶν καὶ προβλημάτων, τὰ ὁποῖα προέκυψαν κατὰ τὴν πρώτην αὐτὴν φάσιν. Οἱ μετασχόντες εἰς τὴν ἐξόρμησιν ἀνέφερον ὅτι κατέγραψαν ὑπὲρ τὰ 1.000 κειμήλια καὶ εἰκόνας καὶ ἔλαβον 2.500 φωτογραφίας. Εἰς εἰδικὸν δελτίον δι' ἕκαστον κειμήλιον μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀναφέρονται ἀναλυτικῶς θέμα, εἶδος, ὕλικόν, διαστάσεις, κατάστασις διατηρήσεως, ζωγράφος καὶ χρονολόγησις τοῦ ἀντικειμένου.

Διὰ τὴν συνέχισιν τῆς καταγραφῆς ἱερῶν κειμηλίων ἀπεστάλησαν τὸν Ἰούλιον 1980, εἰς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις Κερκύρας καὶ Παξῶν, Σάμου καὶ Ἰκαρίας, δύο ἀκόμη συνεργεῖα ἐκ φοιτητριῶν Ἀρχαιολογίας ἐπὶ πτυχίῳ (τὸ ἐν ἀποτελούμενον ἐκ τριῶν καὶ τὸ ἕτερον ἐκ τεσσάρων), ὑπὸ τὴν ἐπιμελείαν ἐπιμελητριῶν ἀρχαιοτήτων.

β) Πρὸς συστηματικωτέραν συνέχισιν τῆς ἐργασίας ἀπὸ πλευρᾶς Α.Δ. ἀπεσπᾶσθη ἐκ τοῦ TAKE

(ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1980) ὁ θεολόγος-ἀρχαιολόγος Σ. Ντάντης, ὅστις εἶχε μετεκπαιδευθῆ εἰς Ρώμην. Ἦδη οὗτος συντάξεν εἰς τετραπλῶν: τὰ δελτία καταγραφῆς τῶν ἱερῶν κειμηλίων, μὲ τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα προσεκομίσθησαν ὑπὸ τοῦ εἰς Ἱ. Μητρόπολιν Κερκύρας ἀποσταλέντος συνεργεῖου ἀρχαιολόγων, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν δελτίων καταγραφῆς κειμηλίων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καστορίας. Τὰ ἀντιγραφέντα δελτία, ἀνερχόμενα εἰς 1112 (30.7.80) ἀναφέρονται εἰς 278 ἀξιόλογα ἱερά κειμήλια ἀνήκοντα εἰς ἱεροὺς ναοὺς τῶν ἀνωτέρω Ἱ. Μητροπόλεων. Ἐξ αὐτῶν 804 δελτία συνεπληρώθησαν ὑπὸ τῆς Α.Δ. καὶ τὰ ὑπόλοιπα 308 ὑπὸ ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν. Προσεχῶς θὰ γίνῃ ἡ ἐπιλογὴ τῶν καταλληλοτέρων φωτογραφιῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ συνοδεύουν τὰ δελτία καταγραφῆς. Τὰ τέσσερα ἀντίτυπα τῶν δελτίων αὐτῶν θὰ διανεμηθοῦν ἀντιστοίχως εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν, τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ, τὴν Α.Δ. καὶ τὴν τοπικὴν Ἐφορείαν Ἀρχαιοτήτων. Ἡ προοπτικὴ εἶναι νὰ ἐκδοθῇ ἐν καιρῷ ὑπὸ τῆς Α.Δ. εἰδικὴ «Σειρὰ πινάκων Ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων».

Προωθήθη νομοσχέδιον προκειμένου νὰ παραχωρηθῇ εἰς Α.Δ. καὶ εἰς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις εἰδικὴ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ ὅλου ἔργου.

γ) Ἐγκαινιάσθη εἰδικὴ σειρὰ ὑπὸ τὸν τίτλον «Γιὰ τὴν προστασίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων», διὰ νὰ προσφερθοῦν εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν κατατοπιστικὰ κείμενα, σαφῆ, ἀκριβῆ καὶ κατὰ τὸ δυνατόν πλήρη. Ἐντὸς ὀλίγου κυκλοφορεῖ τὸ πρῶτον τεύχος «Ἐκκλησιαστικὰ Ἀργυρᾶ», τὸ ὁποῖον καλύπτει σημαντικὸν κενὸν εἰς τὴν παγκόσμιον βιβλιογραφίαν, ἔχουν δὲ προγραμματισθῆ καὶ ἕτερα τεύχη ἐπὶ τῶν θεμάτων: χρυσοκέντητα, ξυλόγλυπτα, εἰκόνες, χειρόγραφα κ.τ.λ.

Τὰ καλλιτεχνικὰ Ἡμερολόγια τῆς Α.Δ. ἀφιερώνονται τελευταίως εἰς ἐπισήμανσιν μνημείων εἰς διαφόρους περιοχὰς (1980: Βυζαντινοὶ ναοὶ τῆς Ἀττικῆς, 1981: Βυζαντινὰ Μνημεῖα Καστορίας). Εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἡμερολογίου προστίθεται σχετικὸν κατατοπιστικὸν κείμενον. Τὰ Βυζαντινὰ Μνημεῖα Καστορίας θὰ κυκλοφορήσουν καὶ εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν πρὸς διάδοσιν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἰδίᾳ ὅπου μαίνεται ἡ προπαγάνδα κατὰ τῆς ἑλληνικῆς Μακεδονίας.

Ὁ ὄγκος τοῦ ἔργου πάντως εἶναι τεράστιος καὶ παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἐκπαιδευθοῦν δεόντως κληρικοί ἢ μοναχοὶ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων διὰ νὰ συνεχίσουν σταθερῶς τὴν καταγραφὴν.

(Συνεχίζεται)

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Ι Σ

«Ἐπὶ τοῦ τεθέντος μοι ἐρωτήματος ἐν σχέσει μὲ τὴν ὑπ' ἀρ. 894) 30.3.1979 ἀκυρωτικὴν ἀπόφασιν τῆς Ὁλομελείας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἢ ζητουμένη γνώμη ἡμῶν ἔχει ὡς κάτωθι:»

I. Ἐπισημοποιεῖται ὅτι ἡ ὡς ἄνω ἀκυρωτικὴ ἀπόφασις τῆς Ὁλομελείας τοῦ Σ.τ.Ε. ἐξεδόθη, μετὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 3797 τῆς 27.12.78 ἀπόφασιν τοῦ Γ'. Τμήματος τοῦ ἰδίου Δικαστηρίου, διὰ τῆς ὁποίας εἶχον γίνῃ δεκταὶ αἱ ἐγγράφως καὶ προφορικῶς ἀναπτυχθεῖσαι ὑφ' ἡμῶν ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπορριφθῆ αἱ, κατὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Σεβ. Ἰωαννίνων καὶ τοῦ Διατάγματος ἀναγνωρίσεως καὶ καταστάσεως τούτου συνεδिकाσθεῖσαι αἰτήσεις ἀκυρώσεως καὶ τὸ Σ.τ.Ε. εἶχε δεχθῆ, διὰ φήφων τεσσάρων μὲ μίαν μειοψηφίαν τὰς ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας, ἦτοι ὅτι: «... ἡ ἐπίδικος διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 71 παρ. 4 Ν. 590) 77 ἔχει ἀναδρομικὴν δυνάμιν συμφώνως πρὸς τὴν σαφῶς συναγομένην βούλησιν τοῦ νομοθέτου, ἢ ἰσχύς ταύτης καλύπτει πάσας τὰς μέχρι τῆς καταργήσεως τοῦ ἀρθροῦ 17 παρ. 2 τοῦ ν. 671) 1943 ἀνακυφάσας περιπτώσεις ἐν αἷς καὶ ἡ δι' ἐκλογῆς ἀνάδειξις Μητροπολίτου τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων.

Ὁ διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰτήσεως προβαλλόμενος ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ ὡς εἴρηται διάταξις τυγχάνει δῆθεν ἀνίσχυρος καθ' ὅσον ἀγεῖ οὐσιαστικῶς εἰς ἀνεπίτρεπτον κατὰ τὸ Σύνταγμα κύρωσιν τῆς Πράξεως ἐκλογῆς τοῦ Ἀρχιμανδριτοῦ Θ. Σ. ὡς Μητροπολίτου Ἰωαννίνων, ἦτοι ἀτομικῆς διοικητικῆς πράξεως καθ' ἣς ἦτο ἐκκρεμῆς αἰτήσις ἀκυρώσεως, εἶναι ἀπορριπτέος ὡς ἀβάσιμος, δεδομένου ὅτι, κατὰ τὰ παγίως γενόμενα δεκτὰ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, δὲν εἶναι μὲν ἐπιτρεπτὴ ἢ διὰ τυπικοῦ νόμου κύρωσις διοικητικῆς πράξεως τὸ κύρος τῆς ὁποίας τελεῖ ἐν ἐκκρεμότητι, δὲ ν κ ω λ ὕ ε τ α ι ὅμως ὁ νομοθέτης ὅπως, διὰ γενικοῦ Κανόνος δικαίου ἀναδρομικῆς ἰσχύος, προσδώσῃ κύρος εἰς ταιούτην πράξιν, περιλαμβανομένην εἰς γενικὴν κατηγορίαν περιπτώσεων εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἀναδρομικὸς νόμος ἀναφέρεται, ὑπάγων αὐτὰς ὑπὸ τὴν νέαν ταύτην ρύθμισιν». (Σ.τ.Ε. 3797) 78 ἐν φύλλῳ 8).

Ἐπισημιοῦται ὁσαύτως ὅτι ἰσχυρὰ μειοψηφία τεσσάρων (4) Συμβούλων ἐπέμειναν εἰς τὰ ἀνωτέρω καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 894) 1979 ἀποφάσει τῆς Ὁλομελείας, ἐνώπιον τῆς ὁποίας λόγῳ σοβαρότητος τοῦ ζητήματος τὸ Γ' Τμήμα τοῦ Σ.τ.Ε. παρέπεμψεν τὴν ὑπόθεσιν (Σ.τ.Ε. 3797) 78 ἐν τέλει).

Ἦδη μετὰ τὴν ὡς ἄνω ἀκυρωτικὴν ἀπόφασιν τῆς Ὁλομελείας τοῦ Σ.τ.Ε. προβάλλοντα ἐρωτήματα Κα-

νονικά, Συνταγματικά καὶ Νομικά, ἢ θέσις ἐναντι τῶν ὁποίων διαγράφει καὶ τὸ τί γενήσεται ἀπὸ πλευρᾶς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας μετὰ τὴν ἀκυρωτικὴν ἀπόφασιν.

II. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, καὶ δὴ μετὰ τὰ ἐν ἀρθρῳ 3 παρ. 1 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος 1975 καὶ τὰ εἰς παραγράφους 1 καὶ 2 ἀρθροῦ 1 τοῦ ν. 590) 77 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» εἶναι αὐτοδιοίκητος «Κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς καὶ πάσης ἄλλῃς ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀ π α ρ α σ α λ ε ὕ τ ω ς ὡς ἐκεῖναι τοὺς Ἱεροὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας καὶ τὰς Ἱεράς Παραδόσεις...».

Ἡ ὡς ἄνω συνταγματικὴ ἐπιταγὴ ἀποτελεῖ συμμόρφωσιν τοῦ Συνταγματικοῦ νομοθέτου πρὸς τοὺς Ἱ. Κανόνας καὶ τὰς Ἱεράς Παραδόσεις εἰς τοὺς ὁποίους ἄλλωστε καὶ ἀναφέρεται καὶ τοὺς ὁποίους δὲν ἠδύνατο γὰρ παρίδῃ.

Κατὰ τοὺς Κανόνας (Ἀποστ. 37 Α' 5, Δ'. 19, Πενθ. 8, Ζ' 6, Ἀντιοχ. 20, Καρχ. 18, 73 καὶ 76) ἢ ἀνατολικῆ Ὀρθόδοξος Οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία εἶναι αὐτοδιοίκητος ἔχουσα ἀνώτατον ὄργανον διοικήσεως Σύνοδον Ἐπισκόπων (ὁρᾶτε ἀρθρα 3 παρ. 1 Συντ. καὶ 4 ν. 590) 77 ὡς καὶ 3178) 76 ἀπόφασιν Ὁλομελείας τοῦ Σ.τ.Ε.).

Τοῦτο ἀποτελεῖ ἀνάγκην διὰ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ μεταφυσικοῦ σκοποῦ τῆς Ἐκκλησίας, οἷος εἶναι ἡ τελείωσις τοῦ ἀνθρώπου κατὰ Θεὸν καὶ συνέπειαν τοῦ μυστηριακοῦ χαρακτῆρος τῆς, ἀφοῦ δημιουργεῖται διὰ τῆς ἐπὶ τῇ αὐτῇ συνελεύσεως περὶ τὸν Ἐπίσκοπον, τελοῦντα τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τῶν διὰ τοῦ θαπτήσματος ἀποδεχθέντων τὴν Ὀρθόδοξον κατ' ἀνατολὰς Χριστιανικὴν πίστιν (Ἀν. Μαρτίου «ἢ συνταγματικὴ κατοχύρωσις τῶν Ἱερῶν Κανόνων» Νέον Δίκαιον, ἔτος 30ὸν σελ. 529 ἐπ., ὑποσημ. 12 καὶ 23).

Σχετικῶς μὲ τὴν ἐκλογὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιερέως - Μητροπολίτου πρὸς συνέμισιν τοῦ Ἀποστολικοῦ ἔργου εἰς τὴν, δι' ἣν ἐκλέγεται, Ἱ. Μητρόπολιν, ὁ ἀείμνητος Κ. Μ. Ράλλης ἔχει γνωμοδοτήσει:

«Κατὰ θεμελιώδη διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας μας, Αὕτη φέρει τὰς Ἐπαγγελίας καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος καὶ ὁδηγεῖται ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐκ τούτου ἀκολουθεῖ ὅτι καὶ Ὁργανον, δι' οὗ ἀποφαίνεται

τὸ Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας... τελεῖ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπερ ὁδηγοῦν τὴν Ἐκκλησίαν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀποφαίνον Αὐτὴν σῦλον καὶ ἑδραῖωμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγεῖ καὶ τὴν Ἱεραρχίαν ὡς φωνὴν καὶ Ὅργανον Αὐτῆς.

«Ἡ διδασκαλία αὕτη ἀποτελεῖ δόγμα ἀρραγές καὶ ἀπαρασάλευτον τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο συνειδότες οἱ ἐν ταῖς Συνόδοις συνεληθόντες Πατέρες, δηλοῦσιν ἐμφανῶς διὰ τοῦ τύπου, ὃ θεσπίζοντες χρῶνται, λέγοντες: «ἔδοξε τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι». Οὕτω καὶ ἡ ἐκλογή καὶ ἀνάδειξις Ἀρχιερέων διὰ τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας γιγνομένη, τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπερ ἐπικαλεῖται Αὐτὴ διὰ προσευχῆς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκλογῆς καὶ δοξάζει καὶ εὐχαριστεῖ μετὰ τὴν ἐκλογὴν κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ Μεγάλου Μηνύματος ὅτε ὁμολογεῖ ὅτι «Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον». (Γνωμοδότησις Κ. Μ. Πάλλη, εἰς «Ἡ ἐκλογή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν», Ἀθήνα: 1941 σελ. 69 - 71).

Ἀείποτε τῆς ἐκλογῆς προηγείται ἡ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῷ λόγῳ τοῦτω ἀποτελοῦσα συνταγματικῶς κατοχυρωμένη Ἱερὰν Παράδοσιν, ἰδιαίτερα τελετὴ προσευχῆς καὶ ἱκεσίας πρὸς τὸν Θεὸν ὅπως «Καταπέμφῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον», ἵνα, ὡς ἐφώτισε τοὺς ἀπομείναντας μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα ἐνδεκα Ἀποστόλους κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ματθαίου, φωτίσῃ καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

Τὴν ἐκλογὴν ἀκολουθεῖ ἡ ἱεροτελεστία τοῦ Μεγάλου Μηνύματος διὰ τοῦ ὁποῦ κυροῦνται καὶ τελειοῦνται ἡ ἐκλογή, ἀφοῦ ὁ ἐκλεγείς ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων, ἦτοι ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν (ὄχι τοὺς ἐκλέκτορας) ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του «διὰ τῆς φήφου τῶν Θεόθεν ὁδηγηθέντων Ἁγίων Ἀρχιερέων» καὶ δηλοῖ ὅτι «ἀποδέχεται τὴν ἐκλογὴν» διαδεδομένων ἅμα τὴν Ἐκκλησίαν ἅπασαν ἐν τῷ Προσώπῳ τῶν συνηγμένων Ἐπισκόπων, ὅτι θὰ τηρῇ πιστῶς —ὡς διάδοχος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων— ὅσα παρέλαβε «καὶ εἰς νομὰς σωτηρίους τῆς Εὐαγγελικῆς Χάριτος, θέλει ὁδηγεῖ τὸν ἐμπιστευόμενον — διὰ τῆς Χαρismaticῆς ἐκλογῆς ἀφοῦ «Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον— αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Χριστιανικὸν λαόν».

Διὰ τὰ ἀνωτέρω ὁ διακεκριμένος τῆς Ἐκκλησίας Κανονολόγος, μετέπειτα ἀπὸ Λαρίσης Ἀρχιεπίσκοπος Κυρὸς Δωρόθεος, εἰδικῶς ἐπὶ λέξει ἐνώπιον τῆς συνεληθούσης τὴν 2αν Ἰουλίου 1941 Μείζονος Συνόδου πρὸς λύσιν τῶν Κανονικῶν καὶ Συνταγματικῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἐδημιουργήθησαν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πολιτείαν, ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 936) 21.11.1938 ἀποφάσεως τοῦ Σ.π.Ε., δι' ἧς ἠκυρώθη ἡ ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας ἐκλογή ὡς Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Κυροῦ Δαμασκηνοῦ, εἶπεν ἐπὶ λέξει: «Πρόκειται ἄλλαις λέξεσι περὶ τελετῆς Ἱερᾶς, ἀναγομένης εἰς τὴν σφαιρὰν τὴν Πνευματικὴν, κειμένης ἐκτὸς τοῦ κοσμικοῦ πλαισίου, ἐφ' ἧς οὐδεμίαν οὐδέποτε ἔχει ἡ θὰ ἔχη ἀρμοδιότητα ἀνθρωπίνῃ ἐξουσίᾳ. Τοῦτο δὲν συγκρατεῖ μόνον ὡς ἀναγκαῖον συμπέρασμα ἐκ

τῆς Πνευματικότητος καὶ τοῦ δογματικοῦ περιεχομένου τῆς πράξεως αὐτῆς ἀλλ' εἶναι καὶ ρητὴ ἐπιταγὴ τῶν Ἱερῶν Κανόνων... καὶ φύσεως δογματικῆς, ἅτε γενομένη τῇ ἐπικλήσει καὶ ἐπιφοιτήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀποτελοῦσα ἀντικείμενον θρησκευτικῆς πίστεως, ἐξερχομένης τοῦ ὕλικου ἀνθρωπίνου... Ἡ Κανονικότης εἰς τὰς τοιαύτας Ἐκκλησιαστικὰς πράξεις ἀποτελεῖ τὸ βασικὸν διὰ τὴν πραγματοποίησιν. Εἶναι τὸ περιεχόμενον καὶ ἡ οὐσία τῆς ἐκλογῆς, ἧτις παρ' ἡμῖν, λόγῳ τοῦ συστήματος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἐπεὶ ὁ ὅτι: διὰ τοῦ νομικοῦ ἐπεὶ ὁ ὅτι οὐ, τοῦ ἐντελῶς ἐξωτὸς, τοῦ μὴ ἀπτόμου ἐγὼ οὐ τῆς οὐσίας, καὶ μὴ ὁ ὅτι ἐπιδρῶντος ἢ ἐπηρεάζοντος αὐτὴν ἀλλὰ ἀναφερομένου μόνον εἰς τὰ ἐξωτὸς ἐξωτὸς ἀ σημεία...».

III. Ἡ ἐκλογή Ἀρχιερέως - Μητροπολίτου ὠρισμένης ἐπαρχίας κατὰ τὴν κατὰ Ἱ. Μητροπόλεις διαίρεσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποφασίζεται ἐνιαίως (ἐν ταυτῷ).

Ἡ κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ Μεγάλου Μηνύματος διαδεδομένῃ ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἐκλεγέντος, γράφεται εἰς τὸν Ἱερὸν Κώδικα καὶ ὑπογράφεται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ ἐκλεγέντος, διαπιστομένου οὕτως ὅτι ἡ ἐκλογή «ἔρρωται Κανονικῶς» καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ὁ ἐκλεγείς εἶναι ὁ ἐψηφισμένος Μητροπολίτης τῆς δι' ἣν ἐξελέγη Ἱ. Μητροπόλεως καὶ μνημονεύεται ὡς τοιοῦτος (ὄρατε Ἐπισκόπου Μεσσηνίας Κυροῦ Μελετίου Σακελλαροπούλου, Ἐκκλ. Δίκαιον παρ. 50, σελ. 187, 188), ὡς καὶ «Τὸ Σύνταγμα καὶ Ἱεροὶ Κανόνες», ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Κυροῦ Χρυσοστόμου, εἰς ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ, ἔτος ΙΔ', ἀριθ. 33 - 34, ἀναφερομένου καὶ εἰς σχετικὴν γνωμοδότησιν τοῦ διαπρεποῦς νομομαθοῦς Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀειμνήστου Δημ. Τσιθανοπούλου).

Ἡ ἐκλογή ὁλοκληροῦται διὰ τῆς εἰς Ἀρχιερέα χειροτονίας, πράξεως μυστηριακῆς, καθ' ἣν λέγονται καὶ πιστεύονται «φήφω καὶ δοκιμασία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἢ Θεῖα Χάρις ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται τὸν... εἰς Μητροπολίτην τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως... εὐχόμεθα οὖν ὑπὲρ αὐτοῦ ἵνα ἔλθῃ ἐπ' αὐτὸν ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος».

Ὁ Κανὼν Ε. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου ὀρίζει: «Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰς χειροτονίας ἐπὶ παρουσίᾳ ἀκρωμένην γίνεσθαι». Τὸν Κανὼνα τοῦτον ἐρμηνεύοντες οἱ Ζωνναράς καὶ Βαλσαμῶν λέγουσι: «Χειροτονίας ἐνταῦθα τὰς φήφους ὠνόμασεν ὁ Κανὼν».

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐκλογή παρὰ τῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιερέως - Μητροπολίτου πρὸς πλήρωσιν κενῆς Μητροπόλεως δὲν εἶναι πράξις νομοτύπου φύσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐνεργούσης ὡς Νομικοῦ Προσώπου Δημοσίου Δικαίου πρὸς τὰ ἔξω, ἀλλὰ Κανονικοῦ καὶ δὴ δο-

γματικού περιεχομένου άμα δέ, ως προερίηται, και πίστεως επί την επενέργειαν του Άγίου Πνεύματος.

IV. Το Συμβούλιον τής Έπικρατείας, έν φύλλω 4 τής ύπ' άριθ. 894) 79 αποφάσεώς του, αναφερόμενον εις τό άπό 23.6.77 Προεδρικών Διάταγμα άναγνωρίσεως και καταστάσεως, του εκλεγέντος ύπό τής αυτοδιοικουμένης Έκκλησίας τής Ελλάδος Άρχιερέως - Μητροπολίτου Ίωαννίνων, χαρακτηρίζει τοϋτο ως «επικυρώσαν» τήν εκλογήν. Ούτως θεώρησεν τήν ύπό του άρμοδίου Έκκλησιαστικού Όργάνου εκλογήν ως πράξιν διοικητικήν έλεγχομένην άκυρωτικώς και δή σύνθετον τελειομένην διά του Προεδρικού Διατάγματος.

Τό άπό 23.6.77 Διάταγμα έξεδόθη κατ' έφαρμογήν τής παρ. 1 άρθρου 26 του ν. 590) 77 και είναι, κατά τον σαφή όρισμόν του νόμου ούχι «κυρωτικόν» αλλά διάταγμα «άναγνωρίσεως και καταστάσεως του εκλεγέντος». Διά τούτου ή Πολιτεία, λόγω των παρ' ήμιν σχέσεων Έκκλησίας και Πολιτείας (εις άλλας Όρθοδόξους Έκκλησίας δέν εκδίδεται διάταγμα) περιέβαλε τās τελετουργικάς και μυστηριακάς, και τή λόγω τούτω άνελέγκτους άκυρωτικώς, ως άνω πράξεις τής Έκκλησίας με τον «έξωτερικόν επενδύτην» του Πολιτευτικού κύρους, και παρήγγειλε τās έν τή Κράτει Άρχάς «νά αποδίδωσιν τās όφειλομένας τιμάς».

Τό κατ' άρθρον 26 παρ. 1 ν. 590) 77 διάταγμα δέν άποτελει τή άληθεία συστατικόν στοιχείον τής εκλογής και χειροτονίας εις Άρχιερέα - Μητροπολίτην αλλά άπλήν πράξιν τυπικήν, θεβαιωτικήν τής όφειλομένης ύπό τής Πολιτείας άναγνωρίσεως των τελετουργικών και μυστηριακών πράξεων τής Έκκλησίας και ούχι «τ ε λ ε ί ω σ ι ν» αυτών, ως γίνεται π.χ. διά τήν Πολιτειακήν πράξιν συνθέτου ένεργείας διορισμού μονίμου δημοσίου ύπαλλήλου τελειομένην διά τής δημοσιεύσεως (δώρατε Πορίσματα νομολογίας Σ.τ.Ε. 1929 - 1959, Κεφάλαιον έκτον, Όργανα του Κράτους σελ. 313 έπ. και άρθρον 103 παρ. 1 έν τέλει ισχύοντος Συντάγματος).

Ότι ούτως έχουν τά πράγματα προκύπτει εξ αυτης ταύτης τής έκφράσεως του νομοθέτου έν άρθρω 26 παρ. 1 ν. 590) 77 (ό όποιος είναι νόμος τής Πολιτείας, ψηφίζόμενος ύπό τής Βουλής κατά τήν επιταγήν άρθρου 72 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος, Σ.τ.Ε. 3178) 76, (Όλομ.) καθ' ήν:

«Μετά τήν πρός τό Ύπουργείον Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων γνωστοποίησιν... τής εκλογής, τής τελείσεως του Μηνύματος και τής χειροτονίας του εκλεγέντος... εκδίδεται έντός δέκα ήμερών... Προεδρικών Διατάγματα περί άναγνωρίσεως και καταστάσεως του εκλεγέντος δημοσιεύόμενον διά τής Έφημερίδος τής Κυβερνήσεως».

Άν ό νομοθέτης ήθελεν «κύρωσιν» διά του Διατάγματος των Έκκλησιαστικών Πράξεων, τās όποιās καθορίζει εις τον νόμον, θά έχρησιμοποίη: τās λέξεις «περί

κυρώσεως» και ούχι «περί άναγνωρίσεως και Καταστάσεως του εκλεγέντος».

Τοιουτοτρόπως εκ τής μη έχούσης άνάγκην προσφυγής εις έρμηνείαν σαφούς ως άνω έκφράσεως του νομοθέτου, καταδήλως προκύπτουν! ότι: α) Η αυτοδιοίκητος Έκκλησία, λόγω των παρ' ήμιν σχέσεων της μετά τής Πολιτείας, γ ν ω σ τ ο π ο ι ε ι εις τό Ύπουργείον τās γενομένας παρ' Αυτης και άνευ οίκαδής ποτε άναμίξεως τής Πολιτείας (σημειούται ότι διά του νόμου 590) 77 «Περί Κιταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» καθρηγήθη ό παρά τή Ί. Συνόδω Κυβερνητικός Επίτροπος) τελετουργικάς, μυστηριακάς και άναγομένας εις τήν Χριστιανικήν πίστιν, τά δόγματα και τούς άπό των πρώτων Χριστιανικών χρόνων, αιώνιως, άμεταβλήτους και θεμελιώδεις θεσμούς, τούς όποιους ή Πολιτεία δέν δύναται, ύπό οίανδήποτε νομικήν κατασκευήν νά μεταβάλη (Σ.τ.Ε. 609 - 612) 1967) πράξεις τής εκλογής, τελείσεως του Μηνύματος και τής χειροτονίας εις Άρχιερέα - Μητροπολίτην β) Το εκδιδόμενον, έντός δέκα ήμερών, Προεδρικών Διατάγματα είναι διάταγμα άναγνωρίσεως ύπό τής Πολιτείας των γενομένων και ούχι «κυρώσεως» ως έδέξατο τό Σ.τ.Ε. διά τής ύπ' άριθ. 894 τής 30.3.1979 αποφάσεώς του.

Διά τής ως άνω διατάξεως καθορίζεται ότι τό Προεδρικών Διατάγμα άναγνωρίσεως και καταστάσεως, εκδίδεται «πρωτάσει του άσκοϋντος μ ό ν ο ν ε λ ε γ χ ο ν ν ο μ ι μ ό τ η τ ο ς Ύπουργού Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων».

Έκ τής όλης έκφράσεως του νομοθέτου σαφές καθίσταται ότι ό έλεγχος νομιμότητας του Ύπουργού άφορᾷ εις μ ό ν η ν τήν διαπίστωσην ότι διά τήν έκδοσιν του Προεδρικού Διατάγματος συντρέχουν κι εις τον νόμον καθοριζόμενα προϋποθέσεις εκλογής, μηνύματος και χειροτονίας, διά των όποιων συντελείται και ολοκληρούται ή Έκκλησιαστική πράξις, πληρώσεως κενής Μητροπόλεως.

Άντίθετος άποψις θά ώδήγει εις τήν παραδοχήν ότι ό Ύπουργός έλέγχει και τήν σκοπιμότητα τής εκλογής ως και τήν νομιμότητα του Μεγάλου Μηνύματος και τής Χειροτονίας εις Άρχιερέα - Μητροπολίτην, Έκκλησιαστικάς Πράξεις, τās όποιās ό νομοθέτης θεωρεί ό τ ι π ρ έ π ε ι ν ά σ υ ν τ ρ έ χ ο υ ν μετά τής εκλογής διά τήν πρότασιν εκδόσεως του Προεδρικού Διατάγματος.

V. Το Συμβούλιον τής Έπικρατείας, διά τής προεξημένης αποφάσεώς του, ήκύρωσε τό Προεδρικών Διατάγμα επί τή αιτιολογία ότι, διά τής εκλογής, παρεδιάσθη ό κατά τον χρόνον ταύτης (22.10.75) νόμος (άρθρον 17 παρ. 2 καταργηθέντος ν. 671) 43).

Τό Προεδρικών όμως διάταγμα, κατά τήν σαφή διατύπωσιν τής παρ. 1 άρθρου 26 ν. 590) 77 και τά προ-

ειρημένα, ἐξεδόθη ἐπὶ τῇ διαπιστώσει ὑπὸ τοῦ προτείναντος ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ ὅτι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἶχον τελεσθῆ ἔκλογη, τὸ μῆνυμα καὶ ἡ χειροτονία εἰς Ἀρχιερέα - Μητροπολίτην Ἰωαννίνων.

Οὕτω, καὶ διὰ τοὺς δεχομένους τὴν ἀποφιν διακρίσεως τῶν Κανόνων εἰς δογματικούς καὶ συνεπῶς ἀμεταβλήτους καὶ διοικητικούς καὶ συνεπῶς δεκτικούς μεταβολῆς διὰ νόμου τῆς Πολιτείας, καὶ πάλιν ἡ, συγκειμένη ἐκ τῆς ἐκλογῆς, τελέσεως τοῦ μνηύματος καὶ χειροτονίας, τελετουργικῆ καὶ μυστηριακῆ Ἐκκλησιαστικῆ πράξις, ἀναγνώρισις τῆς ὁποίας ἐγένετο διὰ τοῦ ἀπὸ 23.6.1977 Προεδρικοῦ Διατάγματος, δὲ ν ἡ κ υ ρ ὠ θ η δ ι α τ ῆ ς ἀ π ο φ ἄ σ ε ω ς δ ι ἄ μ ὄ ν η ς τ ῆ ς ἀ κ υ ρ ὠ σ ε ω ς τ ῆ ς ἔ κ λ ο γ ῆ ς, ἐφ' ὅσον παραμένουσιν ἔγκυροι καὶ ἰσχυροὶ καὶ μὴ ὑποκαίμενοι εἰς τὸν ἀκυρωτικὸν ἐλεγχον δογματικῆ Ἐκκλησιαστικῆ Πράξεως τοῦ Μνηύματος καὶ τῆς χειροτονίας εἰς Ἀρχιερέα - Μητροπολίτην συγκεκριμένης, ὡς οἱ Κανόνες ὀρίζουν, Ἐπισκοπῆς, μετὰ τῆς ὁποίας ὁ ἐκλεγείς καὶ κατασταθείς εἶναι ἀρρήτως ἠνωμένος καὶ ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπομακρύνεται κατὰ τὰ δι' ἄρθρου 34 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ὀριζόμενα.

Τὸ ὅτι Κανονικῶς, Συνταγματικῶς καὶ Νομικῶς οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα καὶ μετὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ μοναδικοῦ προηγουμένου εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας καθ' ὃ, καὶ ὅτε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 936 τῆς 21.11.1938 ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἠκυρώθη «Τὸ περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ἀπὸ 5 Νοεμβρίου 1938 πρακτικὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», (ὁρᾶτε Σ.τ.Ε. 936) 21.11.1938 ἐν τέλει) π α ρ ἔ μ ε ι ν ο ν κ α τ ἄ π ἄ ν τ α ἔ γ κ υ ρ α τ ὸ τ ε λ ε σ θ ἔ ν καὶ καταχωρισθῆν εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Κώδικα Μεγάλου Μῆνυμα καὶ ἡ ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας διαβεβαίωσις τοῦ ἐκλεγέντος, τὰ ὅποια ὑφιστάμενα καθίστων, παρὰ τὴν ἀκυρωτικὴν ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἀδύνατον τὴν ἐκλογὴν ἐτέρου Ἀρχιεπισκόπου.

Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἐπιταγῇ τῆς Πολιτείας, ἐνθουμίζουσιν περιόδους δουλείας (ὁρᾶτε Φωτίου Ἀλεξανδρείας, Πατρ. ἐκδ. 1882 καὶ Δημ. Πετρακίκου, Νομοκανονικαὶ ἐνασχολήσεις σελίς 225) ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διὰ τῆς, μετὰ τὴν ἀπὸ 21.11.1938 ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1938 πράξεώς τῆς, «ἐκ ἡ ρ υ ξ ἔ ν ὡ ς μ η δ ἔ π ο τ ε γ ε ν ὸ μ ἔ ν α ς τ ἄ ς Π ρ ἄ ξ ε ι ς τ οῦ Μ ε γ ἄ λ ο υ Μ η ν ὑ μ α τ ο ς, τ ὠ ν δ ι α β ε β ἄ ῶ σ ε ω ν καὶ τ ὠ ν ὁ μ ο λ ο γ ῶ ν τ ὠ ν σ υ ν τ ε λ ε σ θ ε ῖ σ ὠ ν ἔ ν τ ῷ Ἱ ε ρ ῷ Ν α ῶ τ ῆ ς Μ η τ ρ ο π ὄ λ ε ω ς μ ε τ ἄ τ ῆ ν ἄ ν α κ ἡ ρ υ ξ ἔ ν τ οῦ ἔ κ λ ε γ ἔ ν τ ο ς Ἀ ρ χ ι ε π ἰ σ κ ὄ π ο υ».

Ἡ συναλθούσα ἕως τὴν 2αν Ἰουλίου 1941 Μεζζων Ἱερὰ Σύνοδος διὰ πράξεώς τῆς, τῆς αὐτῆς χρονολο-

γίας, ἐκήρυξεν τὴν ὡς ἄνω ἀπὸ 1.12.1938 πράξιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Κ α ν ο ν ι κ ὡ ς ἄ κ υ ρ ο ν κ α ἰ ἄ ν ὄ π α ρ κ τ ο ν».

VI. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἀλλὰ, ἐν ταυτῷ, κατέστησε τὰ Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 1.12.1938 κατηγορουμένους Ἐκκλησιαστικῶς «Ἐπὶ ἀπιστία ἐπὶ τῶν τελεσθέντων ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι περὶ ἐκλογῆς, Μεγάλου Μνηύματος καὶ καταστάσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν» (ὁρᾶτε ἀπόφασιν Μεζζωνος Ἱερᾶς Συνόδου εἰς Πετρακίκου, Νομοκανονικαὶ ἐνασχολήσεις, Ἀθήνα: 1943, σελ. 228 ἐπ.).

Ὡς προαναφέρεται τῆς καὶ κατὰ τὸν νόμον ἐκλογῆς ἐπιηκολούθησαν α) Τὸ Μεγάλο Μῆνυμα καὶ ἡ κατὰ τοῦτο διαβεβαίωσις τοῦ ἐκλεγέντος Ἀρχιερέως - Μητροπολίτου Ἰωαννίνων, ἀφοῦ κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες καὶ τὸν ἰσχύοντα γ. 590) 77 «οὐδεὶς Ἐπίσκοπος ἐκλεγεται ἄνευ Ἐπισκοπῆς» (ὁρ. τὴν ἀπὸ 16.3.77 Εἰσηγ. Ἐκθεσιν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ κυρώσεως τοῦ Κώδικος Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» στοιχεῖον στ) ἐν συνδυασμῷ μετ' ἄρθρον 68 τοῦ νόμου 590) 77). Κατὰ τὸ Μεγάλο Μῆνυμα ὁ ἐκλεγείς Μητροπολίτης ἔδωκεν ἐνώπιον τῆς συνηγμένης Ἐκκλησίας τὴν δ ι α τ ῆ ς ἀ π ο φ ἄ σ ε ω ς, διὰ τῆς ὁποίας καὶ καθ' ἃ λέγει ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης «πρέπει: (ὁ ἐκλεγείς) ἐπὶ Θεῷ μάρτυρι καὶ ἔμπροσθεν τῶν Ἁγίων καὶ τῶν Ἀγγέλων καὶ ὅλων τῶν πιστῶν γὰ ἀναδειχθῆ τὴν Ἐκκλησίαν». β) Ἡ χειροτονία, οὐχὶ εἰς τὸν τρίτον βαθμὸν τῆς Ἱερωσύνης μόνον, ἀλλὰ εἰς Ἐπίσκοπον - Μητροπολίτην τῆς χηρευούσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως διὰ τὴν πληρωσιν τῆς ὁποίας ἐξελέγη.

Τὸ κατ' ἄρθρον 26 παρ. 1 τοῦ γ. 590) 77 προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἐκδοθῆν Προεδρικὸν Διάταγμα ἐξεδόθη, διαπιστωθέντος ὑπὸ τοῦ ἔχοντος μόνον ἀρμοδιότητα ἐλέγχου νομιμότητος Ὑπουργοῦ (Σ.τ.Ε. 3178) 76) ὅτι προηγήθησαν ἡ Ἐκλογὴ, τὸ Μεγάλο Μῆνυμα, ἡ Χειροτονία εἰς Μητροπολίτην Ἰωαννίνων (ὁρᾶτε ἄρθρα 24, 25, 26 γ. 590) 77).

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 894) 1979 ἀκυρωτικῆς ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἠκυρώθησαν, ὡς καὶ ἐκ ταύτης σαφέστατα προκύπτει, μόνον ἡ ἐκλογὴ καὶ τὸ Πρ. Διάταγμα. Διὰ τῆς ἀκυρωτικῆς ἀποφάσεως δὲν ἠκυρώθησαν — οὔτε ἦτο δυνατόν γὰ ἀκυρωθῶσιν αἰ ὡ ς ἄ ν ω τε λ ε τ ο υ ρ γ ι κ ἄ καὶ μ υ σ τ η ρ ι α κ ἄ Ἐ κ κ λ η σ ι α σ τ ι κ ἄ π ρ ἄ ξ ε ι ς (Μ ε γ ἄ λ ο Μ ῆ ν υ μ α - Δ ι α β ε β ἄ ῶ σ ε ι ς - Χ ε ι ρ ο τ ο ν ἰ α) ὡ ς ἐξ η ρ η μ ἔ ν α: τ ῆ ς ἀ κ υ ρ ω τ ι κ ῆ ς δ ι α δ ι κ α σ τ ἰ α ς.

Οὔτε ὅμως καὶ ἀνεκλήθησαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Οὔτε ἡ Ἐκκλησία ἀπεδεσμεύθη ἀπὸ τῶν, διὰ τοῦ Μεγάλου Μνηύματος, τῆς διαβεβαίωσεως καὶ τῆς χειροτονίας, δεσμῶν τῆς μετὰ τοῦ ἐκλεγέντος ὡς Μητροπολίτου εἰς πληρωσιν τῆς χηρευούσης Μητροπόλεως Ἰωαννίνων.

Διὰ γὰρ μὴ παραδιδασθῶν τὰ ἠνωτέρω καὶ διὰ γὰρ κατὰ τὴν μετὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 894) 1979 ἀκυρωτικὴν ἀπό-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ἐν τῷ πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην προσφάτω πασχάλῳ Γράμματι Αὐτοῦ, τονίζει, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὅτι ἐν τῇ κλητῇ καὶ ἀγία ἡμέρᾳ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου οἱ πιστοὶ διὰ τῶν πνευματικῶν ὀφθαλμῶν τῶν βλέπουν, ὅτι ὁ Νικητὴς τοῦ θανάτου καὶ Ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς «ὡς ἐκ πασιδάδος προῆλθεν ἀπὸ τοῦ Θεοδέγμονος Τάρου, πάλας αἰωνίους συντριβὰς καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνθλάσας. Καὶ γὰρ ἀναστὰς ἐκ τοῦ μνήματος τῆς δόξης ὁ Κύριος τὰ δεσμὰ τοῦ ἄδου διέσρηξε λύσας τὰς δούνας τοῦ θανάτου, τῆς προγονικῆς κατάρας πάντα ἡμᾶς ἐλυτρώσατο προσαγαγὼν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, καὶ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν γενόμενος ἀνέστησε τὸ γένος τῶν θροῦτων, ζῶν τε αἰώνιον καὶ ἀφθαρσίαν δωροῦμενος πᾶσι τοῖς τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ πιστεύουσιν».

Ἐξ ἄλλου, ὡς ἐτινίσθη ὑπὸ τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου ἐν τῷ ἐπὶ τῇ λαμπροφύρῳ ἑορτῇ μνήματι πρὸς τὸ Χριστιανικὸν πλήρωμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι τὸ ἐχέγγυον τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Γένους. Δι' αὐτὸ «ἡ Ἐκκλησία μας, φορεὺς τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας, εἰς τὴν μακροαίωνα ἱστορίαν τῆς, ἐνώνει πάντα τὸν λαόν μας καὶ τὸν κατευθύνει εἰς τὴν προσδοκίαν τῆς συνέχους Ἀναστάσεως. Ἡ ἰδία ἴσται ὑπεράνω διαφορῶν καὶ ἀντιθέσεων ἢ κοσμικῶν ἐπιδιώξεων, ποὺ τυχόν ἐπάσχουν εἰς τὰ ἄτομα, εἰς οὐμάδας ἢ ἰδεολογίας. Αὐτὸ ἐφάνη χωρὶς καμμίαν ἀμφισβήτησιν, ὅταν τὸ σκλαβωμένο Ἔθνος περιέμενε τὴν Ἀνάστασιν του καὶ ἡ Ἐκκλησία του πρωτοστάτησε εἰς τοὺς ἀγῶνάς του διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῆς ἐλπίδος του καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου του καὶ τὴν δικαίωσιν τῆς πίστεώς του».

φασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ Ἐκκλησιαστικῶς χρεῦσα ἡ Μητρόπολις Ἰωαννίνων, θὰ πρέπει ἡ Ἐκκλησία (ὡς ἐγένετο μετὰ τὰς προαναφερομένας ἐκκλησιαστικὰς συνελεύσεις μετὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 936) 21.11.1938 ἀκυρωτικὴν ἀπόφασιν τοῦ Σ.τ.Ε.) γὰ κηρύξη, δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱεραρχίας, «ἄκυρα καὶ ὡς μὴ δέποτε γεγόμενα τὸ μεγάλον μῆνυμα, τὴν ἐγώπιον τῆς Ἐκκλησίας ἀθεσπίασιν καὶ τὴν χειροτονίαν εἰς Ἀρχιερέα-Μητροπολίτην Ἰωαννίνων τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου, τὰ ὅποια ὀνομασθέντες (ἄρθρου 26 παρ. 1 γ. 590) 77) προσδιορίζε: ὡς ἀπαραιτήτους προϋποθέσεις διὰ τὴν πρότασιν ἐκδόσεως τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος «ἀναγνωρίσεως καὶ Καταστάσεως» μὴ ἀρ-

«Ὅθεν ἡ πορεία τῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους δέον νὰ καταναρξῆται πάντοτε ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐπὶ τῇ 1600ετηρίδι τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Δέον νὰ ἐξαρθῇ ἰδιαίτερος τὸ γεγονός, ὅτι κατὰ τὸ ἐν τῇ προηγουμένη παρατηρήσει μνημονευθὲν ἔδοξεν τῷ Γράμματι πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὁ Μακαριώτατος Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπεσήμανε τὸν ἐπιχειρηματικὸν ἑορτασμὸν τῆς 1600ετηρίδος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου διὰ τῶν ἐξῆς λόγων: «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι σπεύδομεν κοινωνῆσαι τῇ Ὑμετέρῳ Θεοτιμῆτι καὶ Γεραῶν Παναγιότητι καὶ τὸν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντα ἀδελφικὸν ἀποσμὸν ἀνταλλάξασθαι, ἐκφράσαι δ' ἅμα Αὐτῇ, τῇ περὶ Αὐτὴν Ἱερῶν Συνόδῳ, τῷ τε ἱερῷ Κλήρῳ καὶ παντὶ τῷ Θεολόγῳ Λαῷ τὴν χάριν καὶ τὴν συγκίνησιν ἡμῶν τε καὶ τῆς κατ' Ἑλλάδα Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἱερῶν συγκροίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, καὶ διὰ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ὁσίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν (Ζ' Ἰωνίου), τῆς ἐπειλείου τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ πρῶτον συγκληθείσης τῷ 381 μ.Χ.».

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἱερὰ συγκροία δημοσιογεῖ εἰς πάσας τὰς ἐπὶ μέρος Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σπενώσουν τὰς προσπάθειάς των, ἵνα προσβάλουν τὴν ὑπὸ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου διατυπωθεῖσαν Ὀρθόδοξον Πνευματολογίαν καὶ ἵνα πραγματοποιήσουν «νέας Θεολόγους Συνόδους τῇ Χάρτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος συγκροτούμενας».

κούμενος εἰς μόνην τὴν Ἐκκλησιαστικὴν πράξιν ἐκλογῆς, καὶ τὰ ὅποια δὲν ἢ κυρώθησαν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, πορευομένη τὴν στεγὴν Κανονικὴν ὁδόν, καλεῖται νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῶν, κατὰ τὰ προειρημένα, ἀλλότων δεσμῶν τῆς ἐκ τῶν Ἱερῶν Κανόνων αἰ ὅποια ὑφίστανται: καὶ μετὰ τὴν ἀκυρωτικὴν τῆς ἐκλογῆς καὶ τοῦ Διατάγματος ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΙΚ. ΛΙΑΛΙΟΣ

Πάντοτε μεριμνά

διὰ τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χουσότομος, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τοῦ διὰ διαφόρους λόγους γινομένου θορύβου περὶ τὴν ἐθναρχικὴν ιδιότητα τῆς Ἐκκλησίας, διεκήρυξε μετὰ παρρησίας, ὅτι «γιατὶ τὴν ἀσκησὴν τούτη τῆς Ἐθναρχικῆς τῆς ιδιότητος ἡ Ἐκκλησία δὲν χρειάζεται οὔτε τὴν πιστοποίησιν, οὔτε τὴν ἀναγνώρισιν, οὔτε τὴν ἄδεια ὁποιουδήποτε προσώπου, εἴτε δημοσιογράφου, εἴτε πολιτικοῦ, εἴτε ὁποιασδήποτε ἄλλης ιδιότητος. Θὰ τὴν ἀσκήσῃ συνεχῶς ὡς καθῆκον τῆς ἐπιβεβλημένου καὶ κατ' ἐξοχὴν κάθε φορᾶ, πὸν τὰ μέλη τῆς κινδυνεύουν... Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἴδρυμα καὶ θεομὸς αἰώνιος, πὸν ἐργάζεται ἀπὸ πρόσωπα, πρόσωπα, κόμματα καὶ καταστάσεις καὶ ταυτίζεται μὲ τὸν λαὸν καὶ τὸ πλήρωμά της».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ Ἐκκλησία θὰ συνεχίσῃ ἐν Κύπῳ «να ἀγωνίζεται μαζί με τὸ πλήρωμά της γιὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς πραγματικῆς εἰρήνης μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δικαιοσύνης, τὴν ἀνάγκησιν τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ὁσίων μας καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν σκλαβωμένων ἐδαφῶν».

Εἶναι περὶ τὸν νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου λεχθέντα ἀφοροῦν οὐ μόνον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην, ἀλλ' εἰς πᾶσαν ἐπὶ μέρος Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἥτις πάντοτε μεριμνά διὰ τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα, ὡς «ἡ ὄρις» διὰ τὰ νοσοία ἐαυτῆς» (Ματθ. κγ', 37).

Αἰώνιον καὶ ἀπόλυτον κύρος.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας καὶ Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἰωάννης Καρμίρης, ἐν εἰδικῷ περιορισμένῳ ἄρθρῳ αὐτοῦ ἐξῆρε προσφάτως τὴν σπουδαιότητα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, εἰς τὰς ὁποίας, ὡς τονίζει, «κορυφαῖα συγκριτοῦμενος ὁ καθόλου συνοδικὸς τῆς Ἐκκλησίας θεομὸς, καθ' ὅτι ἀποτελοῦσιν αὐταὶ τὴν τελείαν ἔκφρασιν τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ πνεύματος τῆς συνοδικότητος, ὡς καὶ τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῆς. Ὡς τοιαῦτα δὲ ἀπέδωσαν ἡ ἐνρίστη διοικητικὴ, νομοθετικὴ, δικαστικὴ καὶ διδασκτικὴ ἀρχὴ καὶ ἀδθεντία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν δημοκρατικῷ καὶ οὐχὶ μοναρχικῷ πολιτεύματι. Ἰδίως δὲ χορηγεῖσιν αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ὡς τὸ ὑπέροιστον ἐκκλησιαστικὸν ἔργον τῆς διατυπώσεως τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐπιβολῆς πανταχοῦ καὶ πάντοτε τῆς κοινῆς καὶ ὁμοιομόρφου Παραδόσεως αὐτῆς, ἐπὶ δὲ τοῦ καθορισμοῦ τῆς θείας λατρείας, τῶν ἡθῶν, τῆς οργανώσεως καὶ τοῦ πολιτεύματος καθόλου τῆς Ἐκκλησίας, πρὸ πάντων δὲ τῆς καταπολεμήσεως τῶν διαφόρων αἵρέσεων καὶ τῆς διαφυλάξεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος, τῆς ἐδραζομένης ἐπὶ τῆς δογματικῆς ἐνότητος».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δεόν ἐντὸς τῶν πληρωμάτων πασῶν τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν νὰ διατηρηθῆται ζῶσα ἡ συνείδησις ὅτι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι «μετὰ θείου κύρους διετύπωσαν ἀδθεντικὸς ὄρους πίστεως ἀλαλήτους καὶ ἀμετακινήτους καὶ αἰώνιον καὶ ἀπόλυτον κύρος κεκτημένους καὶ ὑποχρεωτικὸς διὰ πάντας τοὺς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς πάντων τῶν αἰώνων».

Προϋποθέσεις τῆς ἀναβιώσεως τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἡ σημασία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, περὶ τῆς ὁποίας ἐγένετο λόγος ἐν τῇ προηγουμένῃ παρατηρήσει, ἐπιβάλλει τὴν ἀνάληψιν προσπαθείας πρὸς ἀναβίωσιν καὶ ἐπαναλειτουργίαν τοῦ ὑψίστου ἐπιχευμένου προσεργάσιος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν θεομοῦ τῶν Συνόδων τούτων.

Ἄλλ' ὑπὸ ποίας προϋποθέσεις εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἡ ἀναβίωσις καὶ συνέχισις τοῦ θεομοῦ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων; Αὕτη ὡς τονίζει ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας κ. Ἰ. Καρμίρης ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ του, «ἐπιβάλλεται ὅπως πραγματοποιηθῇ διὰ προσαρμογῆς αὐτοῦ εἰς τὰς συγχρόνους ἐκκλησιαστικὰς καὶ κοινωνικὰς συνθήκας καὶ διὰ καταλλήλου ὁργανώσεως αὐτοῦ, πρὸς ἐπίτευξιν τῆς καταλλαγῆς καὶ τῆς ἐπανενώσεως τῆς διηρημένης Ἐκκλησίας, ἥτις οὕτω θὰ δυνήθῃ νὰ κηρύξῃ ἐκ νέου ἀδιαίρετως τὸ «Πιστεύω» τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τοῦτο διετυπώθη ὑπὸ τῶν Πατέρων τῆς ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἄνευ ἀλλοιώσεων ἢ νοθεύσεως αὐτοῦ διὰ προσφαρισέσεων, ὡς π.χ. τῆς ἀνεπιτρέπτου ἐκείνης τῆς *filioque*, ἥτις ἐξειλίχθη εἰς σοβαρὸν σχισματοποιὸν στοιχεῖον τῆς διαίρεσεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως».

Πρὸς ἀντιμετώπισιν

τῆς ἰδεολογικῆς συγχύσεως.

Ἡ «Πανελλήνιος Ἐνωσις Θεολόγων» δι' ἐγγράφου αὐτῆς, ὅπερ ἀπηύθευε πρὸς τὸν Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἐπισημαίνει ὁρθῶς, ὅτι «σήμερον ὁ δόκλος τὸν κόσμον ἐπικρατεῖ μεγάλη ἰδεολογικὴ σύγχυσις μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ πολεμοῦνται οἱ αἰώνιες ἀξίες καὶ τῆ θέσιν τους νὰ θέλουν νὰ καταλάβουν ἄλλες δευτερεύουσες». Ἀποτέλεσμα τῆς συγχύσεως αὐτῆς εἶναι ὅτι καὶ ἐν τῇ Πατριδί ἡμῶν ὑπάρχουν ἰδεολογικὰ ρεύματα, ὁδηγοῦντα «στὸν ἀποπροσανατολισμὸ τῆς νεολαίας καὶ γενικὰ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν τοῦ Ἐθνους μας. Τὰ ρεύματα αὐτὰ, πὸν εἶναι ὁ μηδενισμὸς, ὁ ἀμοραλισμὸς, ὁ πανσεξουαλισμὸς, ὁ ἀναρχισμὸς καὶ τὰ ὅμοια, ἐκμεταλλεύονται τὸ δημοκρατικὸ περιβάλλον καὶ προσπαθοῦν μετὰ δημοκρατικὰ καὶ μὴ νὰ ἐπιβάλλουν τὴν ἀπόφασιν τους».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΟΛΟΦΟΝΙΚΗ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ Α.Α. ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΙΩΑΝΝΟΥ - ΠΑΥΛΟΥ Β'

Μετά βαθυτάτης οδύνης και με αισθήματα αποτροπιασμού, το Ὁρθόδοξον Χριστεπώνυμον Πλήρωμα ἐπληροφόρηθη τὰ τῆς δολοφονικῆς ἀποπείρας κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ πνευματικοῦ Ἡγέτου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα Ἰωάννου - Παύλου Β', ἐπισυμβάσης τὴν Τετάρτην 13 Μαΐου εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἐν Ρώμῃ. Διάπυρος εἶναι ἡ προσευχὴ τῶν Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων — Ἡγείας καὶ Λαοῦ — ὑπὲρ τῆς ταχείας ἀποκαταστάσεως τῆς υγείας τοῦ Πάπα.

Μόλις ἔγινε γνωστὴ ἡ δολοφονικὴ ἀπόπειρα, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἀπέστειλε εἰς τὸ Βατικανὸν τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Κατώδυνοι τὴν ψυχὴν ἐπληροφόρηθημεν ἀπόπειραν κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Ἁγιωτάτου Πάπα, Ἰωάννου - Παύλου τοῦ Β'. Διαπύρως προσευχόμεθα πρὸς τὸν Κύριον ὑπὲρ τῆς ταχείας ἀναρρώσεως τῆς Αὐτοῦ Ἁγιότητος».

Ὁ εὐρισκόμενος, ἐξ ἄλλου, εἰς Ἀθήνας Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Μελιτών, ἀπέστειλεν εἰς τὸν πρωθυπουργὸν τοῦ Βατικανοῦ (Γραμματέα τῆς Ἁγίας Ἐδρας) Καρδινάλιον Κασαρόλι, τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα:

«Μὲ φρίκη μόλις πληροφορήθηκα ἀποτρόπαια ἀπόπειρα δολοφονίας κατὰ Ἁγιωτάτου Πάπα Ἰωάννη - Παύλου Β'. Ἐκ τῶν πρώτων συμμετέχω εἰς τὸν πόνον, ὄχι μόνο τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὅλου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου καὶ περισσότερο ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς ὁποίας καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ὁποίας ἐπρόβαλε στοὺς καιροὺς μας ὡς μέγας ἀγωνιστὴς ἡγέτης ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου.

»Προσευχόμεθα νὰ ἐπουλωθεῖ τάχιστα ἡ πληγὴ καὶ ὁ Πάπας, υγιῆς ὅπως πρώτα, φέρων ὁμῶς τὸν τύπο τοῦ Σταυροῦ τούτου, νὰ συνεχίσει τὸ κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως».

Ἐπειδὴ ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ρευμάτων αὐτῶν ἐν μιᾷ δημοκρατικῇ ζωῇ «μόνο με ἀνευματικοὺς ἀγῶνες καὶ με δημοκρατικὰ μέσα, δηλαδὴ τὸν ἐλεύθερο λόγο, μπορεῖ νὰ γίνῃ», δι' αὐτὸ, ὡς τονίζεται ἐν τῷ ἐγγράφῳ, τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας δέον νὰ ἐνισχύσῃ τὸ μάθημα τῶν Θεσηκεντικῶν, ὅπου «εἶναι ὁ ζωὸς πὸν προσφέρεται περισσότερο γιὰ ἀνευματικοὺς ἀγῶνες, πὸν δημιουργοῦν ἐπευθύνους καὶ ἠθικοὺς πολίτες καὶ στηρίζουν τὴ δημοκρατία, γι' αὐτὸ καὶ ἡ χρονικὴ τὸν διάορκια πρέπει ὄχι νὰ περιορισθῇ, ἀλλὰ νὰ ἀξιοθῇ, ὅπως γίνεται ὁ δὲς τις ζωὸς τῆς Ἐδράτης, γιὰ νὰ μπορέσῃ ἡ Παιδεία ν' ἀνταποκριθῇ σὺς ὁμοίους, πὸν ἔχει κατὰ τὴν συναγματικὴν ἐπιταγή».

Τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Περιοδικὰ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» καὶ «ἘΦΗΜΕΡΙΟΣ», ἐκφράζοντα τὰ αισθήματα εὐκρινούς οδύνης καὶ συμπαθείας διὰ τὴν δοκιμασίαν τὴν ὁποίαν διέρχεται ἡ Α.Α. ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β', εὐχονται Αὐτῷ ὅπως, ὅσον τάχιον, ἀποκατασταθῇ πλήρως ἢ πολῦτιμος υγεία Του, διὰ νὰ συνεχίσῃ καὶ πάλιν τὸ μεγαλόπνοον ἔργον Του, ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης, τῆς Δικαιοσύνης, τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀδελφικῆς κατανοήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς συναδελφώσεως τῶν Λαῶν.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

Ἐκκλησιαστικὰ Περιοδικὰ

Πρὸς τὴν

Ἱερὰν Κοινότητα Ἁγίου Ὁρους

Ἐλήφθη τὸ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 138)Κ)19.2.81 ἔγγραφόν σας, σχετικῶς μετὰ τὸ θέμα τῶν εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἰδρυομένων γυναικείων Μετοχιῶν, ἐξαρτωμένων ὑπὸ τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἀνδρῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ ἐπ' αὐτοῦ σας γνωρίζομεν ὅτι ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 14.1.1981 ἀπεφάσισεν ὅπως τριμελὴς Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπισκεφθῇ τὸ σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον πρὸς συζήτησιν τοῦ ὅλου θέματος καὶ ἐξεύρεσιν λύσεως.

Κ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ἀκαδημαϊκὸς

Δ)ντῆς Ἐκκλησι. Περιοδικῶν

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προκηρύσσει σύμφωνα μετὰ τὸ ἄρθρο 5 παράγρ. 1 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 13)1981 Κανονισμοῦ ὀκτώ (8) ἱεραποστολικῆς ὑποτροφίας γιὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1981 - 82.

Οἱ ὑποτροφίες χορηγοῦνται γιὰ θεολογικὰς σπουδὰς σὲ ὀρθοδόξους σπουδαστὰς πὸν προέρχονται ἀπὸ ἱεραποστολικὰς χώρες.

Οἱ ὑποψήφιοι ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποβάλουν τὰ ἀκόλουθα δικαιολογητικά:

α) Αἴτηση.

β) Βιογραφικὸ σημεῖωμα πὸν θὰ ἀναφέρει τὴν ἰθαγένεια, τὸν τόπο καὶ τὸ χρόνο γεννήσεως, τὴς σπουδῆς, καὶ ἐὰν ὑπάρχει, τὴν ἐκκλησιαστικὴν δραστηριότητα τοῦ ὑποψηφίου.

γ) Συστατικὴ ἐπιστολὴ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτη.

δ) Τίτλους σπουδῶν.

ε) Πιστοποιητικὸν υγείας.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Μ:χ. Δ. Στασινοπούλου, Ἀκαδημαϊκοῦ, Μορφές ἀπὸ τὸν τέταρτον αἰῶνα μ. Χ. (ιστορική εἰσαγωγή στὸ «Λόγο πρὸς τοὺς νέους τοῦ Μεγάλου Βασιλείου»), Β' ἔκδοσις, Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας», Ἀθήνα 1980, σσ. 308.

Οἱ δύο ἐξέχουσες μορφές τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, ποὺ καταύγασαν τὸν Δ' αἰῶνα μ. Χ., μαζί μὲ τὴν μετάφραση καὶ τὸ σχολιασμὸ «τοῦ μικροῦ, ἀλλὰ κοσμολόγητου ἔργου τοῦ Μεγάλου Βασιλείου πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων», ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐξαιρετικῶς ἀξιόλογου αὐτοῦ ἔργου τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Μ:χ. Δ. Στασινοπούλου.

Ἡ ἀναφορὰ ὁμῶς στὶς δύο αὐτὲς φωτεινὲς μορφές δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ μὴ «ἐπεκταθῆ καὶ στὴν ἀπεικόνισις τῆς ἐποχῆς» κατὰ τὴν ὁποία ἔζησαν καὶ ἔδρασαν. Ἔτσι ἡ ἀναδρομὴ στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ὀδήγησε τὸ συγγραφέα «ἀσυναίσθητα» σὲ γενικὴ καὶ σύντομη θεώρησις τῶν τριῶν πρώτων μ. Χ. αἰῶνων καὶ στοὺς ἔσχατους πρὸ Χριστοῦ χρόνους, τὴν ἐποχὴ δηλαδὴ τῆς «παγκόσμιας προσδοκίας». Ὁ σ. ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀναφέρεται στοὺς ἀγῶνες τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες καὶ φθάνει στὸν τέταρτον, τὸν «χρυσὸ αἰῶνα» τῶν χριστιανικῶν ἑλληνικῶν Γραμμάτων, τὸν ὁποῖο λάμπρυναν οἱ τρεῖς Καππαδόκες (ὁ Βασίλειος καὶ οἱ δύο Γρηγόριοι — Νύσσης καὶ Ναζιανζηνός). Ἐνα μεγάλο μέρος τῆς Εἰσαγωγῆς, τὸ Β', ἀφιερώνεται στὸ βίβλ. τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ. Ἡ ἔκθεσις στὸ τμήμα αὐτὸ γίνεται κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ ἔργου τοῦ Πλουτάρχου

«Βίοι Παράλληλοι», ἐνῶ παρατίθεται καὶ μὴ «Βασιλείου καὶ Γρηγορίου Σύγκρισις». Δὲν λείπει καὶ ἡ σύντομη ἔκθεσις τοῦ ἔργου τῶν δύο Πατέρων. «Χωρὶς ἀξιώσεις γιὰ ἀνάλυσιν», ὁ σ. περιγράφει καὶ κατατάσσει τὸ ἔργο τους ἐνῶ κάνει καὶ μὴ προσέγγισις στὴν ποίησις τοῦ ὀψιπέτου Γρηγορίου. Ἀκολουθοῦν ὀρισμένα ἀποσπάσματα, σὲ κείμενο καὶ μετάφραση, γιὰ τὴν ἀσύγκριτη φιλία τῶν δύο ἱερῶν ἀνδρῶν, παρμένα ἀπὸ τὸν «Ἐπιτάφιος Λόγος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου», ποὺ ἐκφώνησε ὁ φίλος του Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός. Ἔπειτα μὴ εἰδικώτερη Εἰσαγωγὴ στὸ «Λόγο πρὸς τοὺς νέους»: Χαρακτηρισμὸς τοῦ ἔργου, τοποθέτησή του ἀπὸ τὴν ἱστορική ἀποψη, ἐπιδιωκόμενος σκοπός, ἀνάλυσιν τοῦ περιεχομένου καὶ ὑπογράμμιση τῆς ἠθικῆς καὶ παιδαγωγικῆς σημασίας του.

Τὸ ἔργο διαιρεῖται σὲ τρία μέρη: Στὸ Π ρ ῶ τ ο (σσ. 17-92) μὲ γενικὸ τίτλο Ἡ εἰκόνα τῆς Ἐποχῆς, ἐξετάζονται σὲ τρία κεφάλαια τὰ θέματα α) προχριστιανικὸς κόσμος (σσ. 17-34), β) οἱ ἀντίπαλες δυνάμεις (Ἰουδαϊσμός - Ρωμαϊκὸ Κράτος - Ἑλληνισμός) (σσ. 37-69), γ) ὁ τέταρτος αἰῶνας (σσ. 73-92). Στὸ Δ ε ὑ τ ε ρ ο (σσ. 95-205) μὲ γενικὸ τίτλο Βίοι Παράλληλοι, ἐξετάζονται σὲ τέσσερα κεφάλαια τὰ θέματα α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου βίος (σσ. 95-119), β) Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου βίος (σσ. 123-147), γ) Βασιλείου καὶ Γρηγορίου σύγκρισις (σσ. 151-169) καὶ δ) Τὸ ἔργο (σσ. 173-205). Στὸ Τ ρ ί τ ο (σσ. 209-273) μὲ γενικὸ τίτλο Μ. Βασιλείου ὁ «Λόγος πρὸς τοὺς νέους», περιλαμβάνεται Εἰσαγωγὴ, χαρακτηρισμὸς καὶ ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου (σσ. 209-225), δημοσιεύεται σὲ κείμενο καὶ μετάφραση, ὁ Λόγος πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων» (σσ. 228-273) καὶ ἀκολου-

Τὰ δικαιολογητικὰ πρέπει νὰ ὑποβληθοῦν τὸ ἀργότερον μέχρι τὸ τέλος Μαΐου 1981.

Πληροφορίες δίδονται ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς καὶ στὰ τηλ. 727.853 ἢ 738.203.

Ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Εἰσαγωγῆς Μαθητῶν

Ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ προκηρῶσει διαγωνισμὸ εἰσαγωγῆς κατὰ τὸ σχολ. ἔτος 1981 - 1982 στὴν πρώτη τάξη τοῦ τετρατάξιου Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου, ἐσωτερικῶν μαθητῶν, ὡς ὑποτρόφων τῆς Ριζαρείου περιουσίας.

Οἱ εἰσιτήριες ἐξετάσεις θὰ διεξαχθοῦν στὴ Σχολὴ σὲ δύο περιόδους τὸν Ἰούνιον καὶ τὸν Σεπτέμβριον.

Δὲν γίνονται δεκτοὶ στὶς εἰσιτήριες ἐξετάσεις οἱ ἔχοντες ἡλικία ἄνω τῶν 20 ἐτῶν.

Δεκτοὶ στὶς εἰσιτήριες ἐξετάσεις γίνονται: α) οἱ κάτοχοι ἐνδεικτικοῦ προαγωγῆς Γ' τάξεως Μέσης ἑπτατάξιου Ἱερατικῆς Σχολῆς, β) οἱ πτυχιούχοι Μέσου Ἐκκλ. Φροντιστηρίου τριτοῦς φοιτήσεως, γ) οἱ κάτοχοι Ἀπολυτηρίου Ἐκκλ. Γυμνασίου καὶ ε) οἱ κάτοχοι ἐνδεικτικοῦ Γ' τάξεως τέως ἑξατάξιου Γυμνασίου ἢ Ἀπολυτηρίου τριταξίου Γυμνασίου, ἀνεξάρτητα ἂν ἔχουν πάρει μέρος στὶς εἰσιτήριες ἐξετάσεις γιὰ τὰ Λύκεια Μέσης ἢ Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ ὑποβάλλονται τουλάχιστον δύο μέρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐξετάσεων.

Ἡ Σχολὴ παρέχει δωρεὰν εἰς τοὺς ὑποτρόφους ἐκπαίδευση, τροφή, οἴκησις, ἐνδυμασία, ὑπόδησις κ.λπ.

Πληροφορίαι παρέχονται κάθε μέρα στὰ Γραφεῖα Διοικήσεως τῆς Σχολῆς, Βασ. Σοφίας 24 Ἀθήναι, Τ. 140, τηλ. 712.194.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

θούν Σημειώσεις (σσ. 277-290), Πίνακες (σσ. 293-304), Πηγές, βοηθήματα, χρονολογίες τῶν κυριωτέρων γεγονότων τοῦ δ' αἰώνα μ. Χ., ἀλφαθητικό εὑρετήριο.

Ὁ διακεκριμένος συγγραφέας ὁμολογεῖ πῶς «ἀπετόλμησε χειρισμὸ θεμάτων, γιὰ τὰ ὅποια δὲν τὸν εἶχαν προετοιμάσει οἱ σπουδές» του. Θὰ τολμήσουμε κι ἐμεῖς νὰ σημειώσουμε ὅτι πέτυχε πέρα ὡς πέρα. Γιατί ὄντως οἱ «θύρες δὲν πρέπει νὰ εἶναι κλειστές σὲ κάθε πιστό», ἀρκεῖ νὰ προσέρχεται προσφέροντας, ὅπως ὁ συγγραφέας προειδοποιεῖ, «τὴν εὐσυνείδητη ἔρευνα, τὴν ἀγάπη καὶ τὸ σεβασμὸ τοῦ πρὸς τὸ θέμα, πρὸς τὴν ἱστορική ἀλήθεια καὶ τὸ αἰώνιο μήνυμά της, τὴν ἀναζήτηση τῶν αἰώνιων ἀξιών, ποὺ ἀναδεικνύονται ἀπὸ τὴν πολιτεία τῶν ἱστορικῶν προσώπων». Σ' αὐτὰ ὁ σ. πρόσθεσε καὶ τὸ «χρῶμα τοῦ προσωπικοῦ τοῦ στοχασμοῦ», ἐνὸς δοκιμασμένου καὶ μεστοῦ στοχασμοῦ, ποὺ συνετέλεσεν ὥστε νὰ γραφοῦν σελίδες, οἱ ὁποῖες ἀναμφίβολα θρῖσκουν τὴ δικαιοσύνη τους στὴν κρίση τοῦ ἀναγκνώστη.

Ἡ δικαιοσύνη αὐτὴ κερδίζεται ἐξ αἰτίας καὶ ἄλλων ἀρετῶν τοῦ βιβλίου: Ἡ ρέουσα καὶ χυμώδης δημοτικὴ γλώσσα τὴν ὅποια ὁ σ. «γράφει καὶ δημοσιεύει ἀπὸ τὴν ἐφηβικὴ ἡλικία» του. Ἡ βιβλιογραφικὴ ἐνημέρωση καὶ ἡ χρῆση πηγῶν καὶ βοηθημάτων. Οἱ χάρτες, τὰ σχέδια, οἱ φωτογραφίες χειρογράφων καὶ οἱ εἰκόνες. Τὸ ἀλφαθητικό εὑρετήριο, οἱ χρονολογίες τῶν κυριωτέρων γεγονότων τοῦ Δ' αἰώνα μ. Χ. καὶ ἡ ἀριστερὴ ἔκδοσις τοῦ ἔργου ποὺ μᾶς πρόσφερε τὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς «ΕΣΤΙΑΣ».

Ἡ προσφορὰ τοῦ κ. Μιχ. Δ. Στασινοπούλου, ὅπως ὁ ἴδιος σημειώνει στὸ τέλος τοῦ Προλόγου (σ. 14), εἶναι «ἕνας φόρος τιμῆς ποὺ ἀπὸ καιρὸ εἶχε τάξει πρὸς τίς μεγάλες αὐτὲς πνευματικὲς φυσιογνωμίες. Στὴ μακρυνὴ ἐκείνη Καππαδοκία, (μελαγχολικὰ ἐρημωμένη τώρα καὶ σιωπηλὴ ἀπὸ ἐλληνικὴ φωνή), ἐσκόρπισαν κάποτε ἕνα φῶς, ποὺ ἔλαμψε ἕως τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Ἡ φωνὴ τους ἀντηχεῖ πάντα καὶ δονεῖ τοὺς ἀντίλαλους τοῦ ψυχικοῦ κόσμου. Εἶναι ἕνας ὕμνος καὶ ἕνα παράδειγμα. Ὑμνος πρὸς τὴν ἀρετὴ, τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν πνευματικὴ ἀνεξαρτησία, καὶ παράδειγμα θρυλικῶν θάρρους καὶ ὑψηλοῦ ἤθους ὑπερηφάνων καὶ ἐλευθέρων ἀνθρώπων». Ἐνα μήνυμα, κοντολογίς, τόσο ἐπιτακτικὰ ἀπαραίτητο στὴν ἀύχμηρὴ ἐποχὴ μας. Ἐποχὴ ἐντόνων πνευματικῶν ἀναζητήσεων, παρὰ τὴ σύγχυση ποὺ ἐπικρατεῖ σὲ πολλοὺς τομεῖς τῆς ἀνθρώπινης δραστηριότητος.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

θεολόγος - νομικός

Π. Β. Πάσχοῦ, "Ἀπαντὰ τὰ ὕμνογραφικὰ τοῦ Ματθαίου Βλάσταρη [Κριτικὴ ἔκδοσις πάντων τῶν κατανοητικῶν καὶ ἀντιαιρετικῶν Στιχηρῶν καὶ Μακαρισμῶν τοῦ Ματθαίου Βλάσταρη (ιδ' αἰ.), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γνωστῶν χειρογράφων κωδίκων] (editio princeps)], Ἀθήνα: 1980, σσ. 270.

Κρίνων πρὸ τριετίας περίπου εἰς τὴν «Θεολογίαν» (τ. ΜΘ', 1978, σελ. 1024 - 1027) τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ματθαῖος Βλάσταρης καὶ τὸ ὕμνογραφικὸν ἔργον του» διδακτορικὴν διατριβὴν τοῦ συγγραφέως, παρώτρυνα τὸν σ. νὰ μᾶς δώσῃ συντόμως καὶ τὰ ἀντίστοιχα κείμενα τοῦ Βλάσταρη, «ὥστε νὰ ὁλοκληρωθῇ ἡ εἰκὼν, τὴν ὅποιαν μᾶς ἔδωκεν ἤδη εἰς τὴν παρουσιασθεῖσαν ἀνωτέρω διατριβήν».

Τῷ ὄντι, τὸ παρὸν ἔργον φαίνεται πραγμάτως τῆς παροτρύνσεως ἐκείνης καὶ εἰδικώτερον κριτικὴ ἢ ἐκδόσις τῶν ὕμνογραφικῶν ἔργων τοῦ Βλάσταρη, ἦτοι τῶν Στιχηρῶν καὶ τῶν Μακαρισμῶν.

Ἡ δομὴ τοῦ νέου πονήματος τοῦ κ. Πάσχοῦ ἔχει ὡς ἑξῆς. Προτάσσεται Ἡρόλογος καὶ Εἰσαγωγή (σσ. 1-51), ἀκολουθοῦν: Μέρους Πρῶτον, Στιχηρὰ τοῦ Πεντηκοστάρειου (σσ. 57-86), Μέρους Δεύτερον, Μακαρισμοὶ τοῦ Πεντηκοστάρειου (σσ. 87-150), Μέρους Τρίτον, Μακαρισμοὶ τῶν ὀκτώ Ἡρώων (σσ. 151-208). Ἐπονται ποικίλα Πίνακες (σσ. 209-270).

Τὸ ὅλον ἔργον ἀφιερῶται «Εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα, διδασκάλου τοῦ συγγραφέως».

*

Ἡ Εἰσαγωγή περιλαμβάνει πέντε κεφάλαια, ἐνθα ἐξετάζονται συνοπτικῶς καὶ κριτικῶς ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα τοῦ Βλάσταρη, τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ χαρακτήρ τῶν ἐκδομένων ὕμνων, ἡ μετρικὴ μορφή των καὶ ἡ χειρόγραφος παράδοσις αὐτῶν. Πάντα ταῦτα εἶχον ἀναλυτικώτερον ἐξετασθῆ ὑπὸ τοῦ σ. εἰς τὴν διδακτορικὴν του διατριβήν, ἐνταῦθα δὲ παρουσιάζονται συνοπτικῶς μόνον τὰ ἄκρως ἀπαραίτητα, ὥστε νὰ καθίσταται τὸ νέον ἔργον αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον καὶ νὰ δύναται νὰ μελετᾶται χωρὶς τὴν ἐπικουρίαν τοῦ πρώτου.

Ἡ κριτικὴ ἔκδοσις τῶν κειμένων γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἑξ κωδίκων (τῆς Μόσχας, τῆς Ὁξφόρδης, τοῦ Μονάχου, τῆς Λέσβου καὶ δύο Ἀγιορειτικῶν) καὶ μὲ τὴν γνωστὴν μεθόδολογίαν ἐκδόσεως ὕμνογραφικῶν κειμένων, ὅπως ἐκείνη ποὺ ἐχρησιμοποίησαν οἱ «Maas - Trypanis, José Grosdidier de Matons, G. Schiró, (σελ. 10).

Ἡ πρώτη ἐνότις, ἦτοι τὰ «Σ τ ι χ η ρ ἄ τ ο Ὡ Π ε ν τ η κ ο σ τ α ρ ί ο υ» ἐκτείνονται «ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ μέχρι τῆς τῶν Ἁγίων Πάντων» κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε γὰ ἀποτελοῦν τριάκοντα τριάδας, ἦτοι ἀνὰ τρία στιχηρὰ καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἐπιλεγομένων ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ συμφώνως καὶ πρὸς τὸν ἀναστάσιμον χαρακτήρα τῆς περιόδου. Τὰ στιχηρὰ ταῦτα ἠριθμήσεν ὁ ἐκδότης ἀπὸ α' - 4 (= 1-90), πρὸς εὐχερεστέραν διαπραγματέυσιν καὶ εὐρετηρίαισιν.

Σημειοῦται ἐπιπροσθέτως, ὅτι πάντα τὰ στιχηρὰ ταῦτα εἶναι π ρ ο σ ὀ μ ο ι α καὶ ἀκολουθοῦν γνωστὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ὑμνογραφίας.

Ἡ δευτέρα ἐνότις, ἐπιγραφομένη «Μ α κ α ρ ι σ μ ο ἰ τ ο Ὡ Π ε ν τ η κ ο σ τ α ρ ί ο υ», ἐκτείνεται καὶ καλύπτει τὴν αὐτὴν περίοδον, ἦτοι «ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ μέχρι τῆς τῶν Ἁγίων Πάντων». Τὸ σύνολον τῶν Μακαρισμῶν εἶναι 267, ἠριθμήθησαν δέ, συμφώνως πρὸς τὰς ἀκροστιχίδας αὐτῶν, καθ' ἑβδομάδα, ἦτοι ἀπὸ α' - λ' ἢ λζ' ἢ μδ' κ.λπ., οὐχὶ δὲ εἰς συνεχῆ ἀριθμῆσιν, ὅπως τὰ Στιχηρὰ.

Σημειωτέον ὅτι καὶ ἐνταῦθα, ὅπως καὶ εἰς τὰ Στιχηρὰ, οἱ ἀριθμοὶ τῶν ὑμνογραφικῶν κειμένων καίτοι ἔχουν σαφῆ ἐσωτερικὴν σχέσιν, προσδιορισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ των (πρβλ. 3X30), ἐν τούτοις ἐξαρτῶνται ἀνασφενδακτικῶς ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γραμμάτων τῶν ἀκροστιχίδων, διὰ τῶν ὁποίων ὁ αὐτὸς ποιητὴς προκαθώρισε τόσον τὴν ἔκτασιν ὅσον καὶ τὴν δομὴν. Τούτου λησιμονηθέντος, εἰς μεταγενεστέρους χρόνους, ἐδημιουργήθησαν ποικίλα κενὰ εἰς τὴν χειρόγραφον παράδοσιν, τὰ ὁποῖα μὲ ἀκραν ἐπιμέλειαν φροντίζει γὰ πληρώσῃ καὶ ἐρμηγνεύσῃ ὁ ἐκδότης.

Ἡ τρίτη ἐνότις, ἦτοι οἱ Μ α κ α ρ ι σ μ ο ἰ τ ὶ Ὡ ὁ κ τ ὶ Ὡ Ἡ χ ω ν, σύνολον 296, ἔχουν τὴν αὐτὴν περίπου δομὴν καὶ οἱ προηγούμενοι καὶ εἶναι συντεθειμένοι διὰ κάθε ἡμέραν καὶ κάθε ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος. Ἐξαρτῶνται καὶ αὐτοὶ ἀπὸ ἀντιστοίχους ἀκροστιχίδας καὶ ἐκδίδονται καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ οἱ προηγούμενοι. Ἡ μόνη ἰδιουσία, ἣ ὁποία παρουσιάζεται ἐνταῦθα εἶναι, ὅτι μέγας ἀριθμὸς Μακαρισμῶν (τὸ ἐν τρίτον περίπου τοῦ συνόλου) παραλλάσσει μόνον κατὰ τὴν ἀρχὴν (incipit), ἐνῶ κατὰ τὰ λοιπὰ εἶναι ὅμοιος μὲ ἀντιστοίχους Μακαρισμοὺς τοῦ Πεντηκοσταρίου.

Χρησιμώτατοι Π ί ν α κ ε ς κλείουν τὸ ὅλον ἔργον (Χειρογράφων κωδίκων, Μουσικῆς τῶν ὕμνων, Incipitarium, Desinitarium, Τῶν ἀξιωματηνομένων ἐνομάτων καὶ θεμάτων), εἰς τοὺς ὁποίους καλὸν ὅπως θὰ ἦτο γὰ περιελαμβάνοντο καὶ τὰ incipit τῶν ἀκροστιχίδων τοῦ Ματθαίου ἢ τῶν λοιπῶν προσφωδιακῶν κειμένων τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἢ τῶν γραφῶν τῶν κωδίκων.

*

Ἐχοντες πρὸ ἡμῶν τὸ σύνολον τοῦ ὑμνογραφικοῦ ἔργου τοῦ Βλάσταρη, κριτικῶς ἐκδοσόμενον, δυνάμεθα κα-

λύτερον παρά ποτὲ γὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν ὑμνογραφικὴν παράδοσιν τοῦ ἰδ' αἰ., ἣ ὁποία φαίνεται γὰ συμπορεύεται πρὸς τὴν ἀντιρρητικὴν θεολογίαν, γὰ ἀναθαπνίζεται εἰς τὰ κείμενα τῆς μουσικῆς θεολογίας καὶ γὰ ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς πιστοὺς, κλυδωνιζομένους ἐκάστοτε ὑπὸ τῶν αἰώνιων προβλημάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἐκζητούντος τὴν ἔνωσιν μὲ τὸν Θεόν.

Ἡ παρούσα ἐκδόσις τῶν ὑμνογραφικῶν ἔργων τοῦ Βλάσταρη, ὁ ρ α θ ε υ θ ε ἰ σ α ἦ δ η ὑ π ὸ τ ῆ ς Ἄ κ α δ η μ ἰ α ς Ἄ θ η ν ὶ ν, ἀφ' ἐνὸς μὲν φωτίζει περισσότερον τὴν προσωπικότητά του καὶ τὸν αἰῶνα εἰς τὸν ὁποῖον οὗτος ἐξῆρσεν, ἀφ' ἑτέρου δὲ πλουτίζει τὴν ὑμνογραφικὴν παρακαταθήκην τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐνῶ παραλλήλως παρουσιάζει ἀνάγλυφον τὴν συνέχειαν τῆς λειτουργικῆς καὶ μουσικῆς παραδόσεως τοῦ Βυζαντίου, τὴν ὁποίαν μόνον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνακαλύπτουμεν ὁλονὲν καὶ περισσότερον.

Εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀνεκδότων εἰσέτι ὑμνογραφικῶν θησαυρῶν τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ κ. Πάσχος ἀναδεικνύεται στερρὸς ἐργάτης καὶ συνεπῆς μελετητῆς, καθ' ὅσον ἔχει τὸν ἀπαραίτητον διὰ τοιαῦτα ἔργα ἐξοπλισμὸν, ἦτοι φιλολογικὴν συγκρότησιν, θεολογικὴν παιδείαν καὶ γνώσιν τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Δ. ΚΟΜΙΝΗΣ

Καθηγητῆς Παν)μίου Ἀθηνῶν

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ἱερά Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 37 τοῦ Νόμου 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», καὶ τὰς τῶν ἄρθρων 33 καὶ 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ Ν. Φιλαδελφείας, τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διὰ τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν.

Ἐν Ν. Ἰωνίᾳ τῇ 6ῃ Ἀπριλίου 1981

† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν νόμων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανονισμῶν προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντας γὰ χειροτονηθοῦν κληρικοὶ εἰς τὰς χηρευούσας ἐνορίας Ἁγίας Αἰκατερίνης Στρογγυλῆς, Ἁγίου Δημητρίου Νεοχωρίου, Ἁγίου Θωμᾶ Πρεβέζης, Ἁγίου Ἰωάννου Πρεβέζης, Ἁγίου Γεωργίου Καστροσυκίας, Γενεσίου Θεοτόκου Καλογερικοῦ, Ἁγίου Κωνσταντίνου Φλαμπόρων, Ἁγίου Ἰωάννου Ἀνω Ράχης, Ἁγίου Γεωργίου Γοργομήλου, Ζωο-

δόχου Πηγής Νέου Γοργούλου, να υποβάλουν εγκαίρως αιτήσεις και τα δικαιολογητικά τους.

Έν Πρεβέξη τῆ 20ῆ Ἀπριλίου 1981

† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέξης ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κίτρους

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ, περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα δικαιολογητικά πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ ἐν Κατερίνῃ Ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἐν Κατερίνῃ τῆ 30ῆ Ἀπριλίου 1981

† Ὁ Κίτρους ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Καρπενησίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ὑπ' ἀριθ. 606)5.7.80 Προεδρικὸν Διάταγμα (ΦΕΚ. 161)15.7.80) «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῆ Ἱερᾷ Μητροπόλει Καρπενησίου» καὶ τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν διακονικὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Νεομάρτυρος Μιχαὴλ Γρανίτσης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Καρπενησίῳ τῆ 1ῆ Μαΐου 1981

† Ὁ Καρπενησίου ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Λάμπης καὶ Σφακίων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) Τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς κανόνας τῆς καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, 2) Τὰς διατάξεις τοῦ ΝΔ 1398)73 καὶ τοῦ Ν. 673)77, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Ν. 817)1978 (ἄρθρον 25 παρ. 3) καὶ 3) Τὴν ἡμετέραν ἀπόφασιν περὶ ὀργανικῶν θέσεων τῶν διακόνων ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλει, καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας ζῆλον κατ' ἐπίγνωσιν καὶ κλίσιν ἱερατικὴν, πρὸς δὲ τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τοῦ ἱ. ἐνοριακοῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νεῆς Ἀμαρίου ὅπως υποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς τὰ κατὰ νόμον δικαιολογητικά πρὸς πλήρωσιν τῆς θέσεως.

Ἐν Σπηλίῳ τῆ 30ῆ Ἀπριλίου 1981

† Ὁ Λάμπης καὶ Σφακίων ΘΕΟΔΩΡΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) Τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς κανόνας τῆς καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ 2) Τὰς διατάξεις τοῦ ΝΔ 1398)73 καὶ τοῦ Ν. 673)77, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Ν. 817)1978 (ἄρθρον 25 παρ. 3), καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας ζῆλον κατ' ἐπίγνωσιν καὶ κλίσιν ἱερατικὴν πρὸς δὲ τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τοῦ ἱ. ἐνοριακοῦ ναοῦ Ἁγ. Τριάδος Ἁγ. Ρουμέλης Σφακίων, ὅπως υποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς τὰ κατὰ νόμον δικαιολογητικά πρὸς πλήρωσιν τῆς θέσεως.

Ἐν Σπηλίῳ τῆ 30ῆ Ἀπριλίου 1981

† Ὁ Λάμπης καὶ Σφακίων ΘΕΟΔΩΡΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ὁ Κίτρους καὶ Κατερίνης ΒΑΡΝΑΒΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

Ἀκαδημαϊκός

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐόρτιον Γράμμα.

Πασχάλιος Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος.

Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Πάσχα.

Ἐπίσημα Γράμματα περὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

Σεβ. Μητροπ. Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Ὁ Εὐβοεὺς Ἀρχιμανδριτῆς Γρηγόριος Ζιγαβηνός (1835-1910).

Σεβ. Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, «Τὸ ἐπιδοφόρον μῆνυμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον».

Σεβ. Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Τὸ κύρος τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος.

Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης Ἀναστασίου, Καθηγητοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, «Εἰς ἔργον διακονίας» (Ἐφ. δ' 13), Ἐκθεσις Πεπραγμένων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Γεωργίου Ν. Λιλαίου, Εἰδικοῦ νομικοῦ συμβούλου τῆς Ἐκκλησίας, Γνωμοδότησις.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασίου 1 — Τηλ. 710.734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.